Tweede Kamer, Vreemdelingen- en asielbeleid

VERSLAG VAN EEN COMMISSIEDEBAT
Concept

De vaste commissie voor Asiel en Migratie heeft op 10 september 2026 overleg gevoerd met de heer Van den Brink, minister van Asiel en Migratie, viceminister-president, over:

- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 25 juni 2026 inzake beleidsreactie op TSD-rapport Samen leren, samen leven (31497, nr. 515);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 22 juni 2026 inzake uitvoering van de gewijzigde motie van de leden Ceder en Diederik van Dijk over onderzoeken op welke wijze vrijwillige terugkeer ten aanzien van alle vormen van verschillende verblijfstitels verder gestimuleerd kan worden (ter vervanging van 36871-53) (Kamerstuk 36871-67) (36871, nr. 69);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 22 juni 2026 inzake rapport van het Europees Comité voor de preventie van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (CPT) over diens bezoek aan Nederland van oktober 2025 (19637, nr. 3604);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 16 juni 2026 inzake artikel 25bis van de Visumcode met betrekking tot Ethiopië (19637, nr. 3571);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 2 juli 2026 inzake evaluatie geloofwaardigheidsbeoordeling asielrelaas (19637, nr. 3612);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 2 juli 2026 inzake landenbeleid Guinee (19637, nr. 3610);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 1 juli 2026 inzake kabinetsreactie op de petitie over de positie van Iraanse asielzoekers in Nederland (19637, nr. 3609);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 6 juli 2026 inzake stand van zaken met betrekking tot verschillende moties en toezeggingen met betrekking tot asiel(opvang) (19637, nr. 3618);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 13 juli 2026 inzake situatie Ter Apel (19637, nr. 3620);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 10 juli 2026 inzake de Staat van Migratie 2026 (30573, nr. 243);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 3 juli 2026 inzake uitkomsten invoeringstoets Spreidingswet (36333, nr. 78);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 3 juli 2026 inzake vervolgmaatregelen rondom het aanpakken van schijnerkenningen (19637, nr. 3616);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 3 juli 2026 inzake aanpak overlast in het openbaar vervoer door asielzoekers en voortgang maatregelen (19637, nr. 3615);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 2 juli 2026 inzake rapport zbo-evaluatie Centraal Orgaan opvang asielzoekers (33042, nr. 40);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 2 juli 2026 inzake WODC-incidentenmonitor 2025 (19637, nr. 3614);**

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 2 juli 2026 inzake toezegging wetstraject doorzoeken gegevensdragers en beleidsreactie Inspectierapport JenV over quickcheck van gegevensdragers van asielzoekers (19637, nr. 3622);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 2 juli 2026 inzake cijfermatige analyse van asielaanvragen na mvv (19637, nr. 3613);**
- **de brief van de minister van Asiel en Migratie d.d. 26 augustus 2026 inzake stand van zaken jeugdgezondheidszorg (jgz) voor kinderen in de asielopvang (19637, nr. 3624).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Asiel en Migratie,
Rajkowski

De griffier van de vaste commissie voor Asiel en Migratie,
Burger

Voorzitter: Ellian
Griffier: Nouse

Aanwezig zijn twaalf leden der Kamer, te weten: Van Asten, Boomsma, Bushoff, Ceder, Diederik van Dijk, Ellian, Keijzer, Van der Plas, Russcher, Straatman, Struijs en Vondeling,

en de heer Van den Brink, minister van Asiel en Migratie, viceminister-president.

Aanvang 9.59 uur.

De **voorzitter**:
Dames en heren, goedemorgen. Welkom bij deze vergadering van de vaste commissie voor Asiel en Migratie. Op de agenda staat het reguliere commissiedebat Vreemdelingen- en asielbeleid. Ik heet de minister van Asiel en Migratie — o, ik moet eigenlijk "voor Asiel en Migratie" zeggen — en zijn ondersteuning van harte welkom. Ook welkom aan alle mensen die in de zaal aanwezig zijn en aan alle mensen die dit debat op andere wijze volgen. Uiteraard ook welkom aan de collega's. We hebben vier uur voor dit commissiedebat en u kent mij: ik wil het graag ook in die vier uur afgerond hebben. Er staan volgens mij 30 onderwerpen op de agenda, maar ik hoop dat u allemaal selectief bent geweest in wat u wel en niet aan de orde wilt brengen. We doen drie interrupties in de eerste termijn. Ik ga ook wel echt proberen ze strak te houden, dus 45 seconden voor een interruptie, anders redden we het gewoon niet. Na de eerste termijn schorsen we, en dat is dan ook gelijk het moment voor lunch.

Als iedereen zover is, gaan we snel beginnen. Ik denk het wel. We beginnen bij mevrouw … Ah, ja. Meneer Bushoff is geen lid van de commissie; kunnen wij hem even dispensatie verlenen om hier namens PRO een inbreng te doen? Dat lijkt me wel, toch? Nou, dan doen we dat. Welkom, meneer Bushoff. Het woord is aan mevrouw Van der Plas voor haar eerste termijn namens de BBB.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Dank u wel, voorzitter. Wie werkelijk vlucht voor oorlog en vervolging, moet in Nederland kunnen rekenen op een veilige plek. Maar bescherming is geen eenrichtingsverkeer, en ook niet per definitie voor altijd. De schijnwerkelijkheid van wetten, verdragen en procedures staat steeds verder af van de werkelijkheid die Nederlanders dagelijks ervaren. Neem de IND, die in de eerste helft van dit jaar 100 miljoen euro uitkeerde aan asielzoekers. Neem ook het feit dat Nederland asielzoekers nog altijd niet mag terugsturen naar Italië. Zelfs het Europees Migratiepact verandert daar niets aan. Volgens de rechter is onvoldoende bewezen dat de omstandigheden van de asielopvang in Italië zijn verbeterd. Dat zijn twee voorbeelden van een juridisch moeras waarin regels belangrijker zijn geworden dan gezond verstand. Voor dit kabinet lijken wet, verdrag en procedure de maat van alle dingen. Voor veel Nederlanders is de maat allang vol. Daarom vraag ik het volgende aan de minister. Is de minister bereid om Italië erop aan te spreken dat het de Europese afspraken moet nakomen, zodat overdrachten weer mogelijk worden? Wil hij onderzoeken of er binnen de EU draagvlak bestaat voor duidelijke, minder verstrekkende regels bij de beoordeling van opvangomstandigheden in andere lidstaten?

Een derde voorbeeld van een juridisch moeras ver weg van de werkelijkheid die Nederlanders dagelijks ervaren, is de Spreidingswet. De minister zet gemeenten die volgens hem achterblijven steeds verder onder druk, want wet is wet. Maar juist daarin zit een tegenstrijdigheid: tegen gemeenten treedt het kabinet keihard op, terwijl de wet zelf niets doet aan de instroom die het opvangprobleem veroorzaakt. Wanneer gemeenten niet leveren, beroept het kabinet zich streng op de wet, maar wanneer grenzen niet worden bewaakt, crimineel gedrag zich opstapelt of andere lidstaten hun afspraken niet nakomen, horen we vooral waarom regels ingrijpen onmogelijk zouden maken. In mei van dit jaar hebben 209 gemeenten een uitnodiging van de minister gekregen voor een ambtelijk gesprek, en inmiddels staan 42 gemeenten onder actief toezicht. Dat zet de verhouding tussen het Rijk en gemeenten onder druk en kan het lokale draagvlak verder beschadigen. Welke stappen zet de minister om bij de uitvoering daadwerkelijk rekening te houden met lokaal draagvlak? Is hij actief in gesprek met gemeenten die vrijwillig extra opvangplekken willen realiseren, zodat dwang bij andere gemeenten zo veel mogelijk kan worden voorkomen? Hoeveel ruimte biedt hij voor maatwerk wanneer een gemeente aantoonbaar geen geschikte locatie of voldoende voorzieningen heeft?

Voorzitter. Ook bij de aanpak van crimineel gedrag zien we hoe wetten en procedures het gezonde verstand in de weg kunnen staan. Het ging dinsdag tijdens het mondelinge vragenuur over een 18-jarige Syriër die wordt verdacht van een gewelddadige woningoverval en die in vier jaar tijd 114 politieregistraties heeft opgebouwd. Bij de beantwoording legde de staatssecretaris steeds de nadruk op het moment na een onherroepelijke strafrechtelijke veroordeling. Volgens haar onderzoekt de IND dan pas of een vergunning kan worden ingetrokken. Bovendien zei de staatssecretaris dat het recht op gezinshereniging niet zomaar kan worden tegengehouden zolang de verblijfsvergunning in stand blijft. Gekker moet het niet worden. Betekent dit werkelijk dat 114 politieregistraties én een lopende strafzaak niet genoeg zijn om vóór een onherroepelijke veroordeling een verblijfsrechtelijke beoordeling te starten? Welke concrete mogelijkheden heeft de IND om al vóór een onherroepelijke veroordeling op te treden wanneer iemand herhaaldelijk met de politie in aanraking komt? Is de minister bereid te regelen dat een ernstige opeenstapeling van politieregistraties automatisch leidt tot een gezamenlijke beoordeling door de politie, het Openbaar Ministerie en de

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

IND? Kan gedurende zo'n beoordeling de besluitvorming over nareizen worden aangehouden? En zo nee, welke Europese bepaling verhindert dat dan precies en gaat de minister zich inzetten om die regel te veranderen?

Voorzitter, tot slot. De gebeurtenissen in Ceuta laten zien hoe kwetsbaar die buitengrens van Europa nog altijd is. In enkele dagen wisten tienduizenden mensen vanuit Marokko, Spaans, en daarmee Europees, grondgebied binnen te komen. De minister heeft deze zomer in de media geroepen dat Nederland niemand uit deze groep gaat opvangen. Ja, dat lijkt mooi, maar ik heb wel een vraag: kan de minister vandaag nogmaals uitsluiten dat Nederland via Europese herplaatsing mensen uit Ceuta gaat overnemen? Of wordt het falen van de Spaanse en Europese grensbewaking straks toch over andere lidstaten verdeeld?

Voorzitter. BBB wil dat wetten en verdragen niet langer worden gebruikt om machteloosheid uit te leggen, maar om Nederland en zijn inwoners daadwerkelijk te beschermen.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Ik heb u iets respijt gegeven, maar we gaan snel door, want er zijn geen interrupties. Mevrouw Vondeling namens de PVV-fractie.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Voorzitter. Na de massale invasie van tienduizenden migranten, grotendeels jonge Marokkaanse mannen, is Ceuta een ravage. In de media lezen we dat er bijna elke dag een aanranding is, dat inwoners in angst leven en dat de stad op instorten staat. Dit kabinet staat erbij en kijkt ernaar. De coalitie wilde haar vakantie zelfs niet eens onderbreken voor een debat. Er kwamen geen maatregelen, geen asielstop, helemaal niets. Er ging alleen een belletje van CDA-leider Bontenbal naar de heer Struijs met de boodschap: steun het debatverzoek van Wilders niet, want anders wordt het een Wildersfeestje. Schandalig. Honderden minderjarige asielzoekers zijn, of worden, ondertussen overgebracht van Ceuta naar het Spaanse vasteland en krijgen daarmee toegang tot Europa. Duizenden migranten zitten nog steeds in Ceuta. Klopt het, vraag ik de minister, dat zij volgens het Spaanse recht dertig dagen na het indienen van een asielverzoek automatisch het vasteland op mogen. Als dat klopt en de rest van Marokko dat hoort, is het leed niet te overzien. Graag een reactie van de minister.

In plaats van onze eigen grenzen eindelijk te sluiten en een asielstop in te voeren, blijft deze minister als een kip zonder kop wijzen naar het Europese Asiel- en Migratiepact, een pact dat tot nu toe een grote flop is. Sinds de inwerkingtreding op 12 juni zijn er namelijk bijna 10.000 asielzoekers bij gekomen in Nederland. De screening aan de buitengrenzen lijkt ook een wassen neus. Ik lees in de media dat geen van de migranten in Ceuta nog is gescreend. Kan de minister dat bevestigen? Hoe zit het met de screening aan de rest van de buitengrenzen?

Van het allerbelangrijkste onderdeel van het pact, namelijk het terugsturen van de asielzoekers naar de buitengrenzen, blijft helemaal niets over. De afspraken met Italië, die de minister met veel bombarie aankondigde, zijn door een D66-rechter door de shredder gehaald. Wat een afgang voor deze minister.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De situatie in Ceuta is geen incident. Het is de voorbode van wat ons te wachten staat als we blijven weigeren keiharde maatregelen te nemen. Zolang onze grenzen wagenwijd openstaan, zolang heel Afrika en het Midden-Oosten weten dat Nederland een asielwalhalla is en zolang de minister van heel Nederland een groot azc maakt, blijven ze komen en krijgen we niemand meer het land uit. Nog meer opvangplekken …

De **voorzitter**:
Een momentje, mevrouw Vondeling. Ik denk dat meneer Van Asten een interruptie heeft of een punt van orde wil maken.

De heer **Van Asten** (D66):
Ja, ik heb een punt van orde. Kijk, dat mijn partij wordt gebruikt om de rechterlijke macht aan te vallen, past in het straatje van mevrouw Vondeling, denk ik, maar ik vind het eigenlijk niet gebruikelijk dat we hier dat soort termen gaan gebruiken.

De **voorzitter**:
Laten we het als volgt doen. Mevrouw Vondeling heeft dit al gezegd. Mevrouw Vondeling kennende — dat bedoel ik niet verkeerd, hoor — gaat ze dat niet terugnemen. Laten we met elkaar afspreken dat de politieke voorkeur van de rechter hier niet ter zake doet. Mevrouw Vondeling gaat verder, want ze is op de helft en heeft nog twee minuten. Gaat uw gang.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Dan moet ik opschieten. Nog meer opvangplekken afdwingen, leidt alleen maar tot meer asielzoekers. Het is een zelfvernietigende spiraal. De minister wil dit najaar zelfs gemeenten gaan dwingen om asielzoekers op te vangen. Er staan 42 gemeenten onder toezicht, omdat ze onvoldoende meewerken aan de asielindustrie. Als gemeenten geplande azc's willen schrappen, dreigt niet alleen dwang, maar ook een boete vanuit het COA. Klopt het, vraag ik de minister, dat gemeenten bij weigering zowel door het Rijk kunnen worden gedwongen als door het COA financieel kunnen worden aangesproken en dan ook nog zelf kunnen opdraaien voor de kosten van asielopvang. Als dit klopt, is het pure bestuurlijke chantage. Ook hierop krijg ik graag een reactie van de minister.

Dan overlast en criminaliteit. Uit het meest recente WODC-onderzoek blijkt dat de vorige …

De **voorzitter**:
Sorry, even een interruptie van de heer Van Asten. Gaat uw gang.

De heer **Van Asten** (D66):
Ja, een interruptie. Dank, voorzitter. Even een korte vraag. Er wordt gezegd dat het COA gemeentes aan het chanteren is. Vindt mevrouw Vondeling ook niet dat op het moment dat een organisatie kosten heeft gemaakt op basis van contracten die die met de overheid heeft afgesloten en de overheid die eenzijdig omdraait, daar dan minimaal een schadevergoeding tegenover moet staan voor de gemaakte kosten? Dat is toch geen chantage?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Dat vind ik wel. Als een gemeente gewoon in meerderheid vindt dat er geen asielzoekers bij moeten komen, dat er geen opvang moet worden verlengd, dat er geen azc moet worden geopend en dat democratisch besloten is in die gemeente, vind ik gewoon dat die gemeente het recht heeft om daar nee tegen te zeggen en het contract eventueel open te breken.

De heer **Van Asten** (D66):
Dan even anders. Stel dat ik en mijn gezin besluiten om een nieuwe tuin aan te leggen en we een contract sluiten met een hovenier die daarvoor de planten en alle materialen heeft ingekocht. Vervolgens besluit mijn gezin toch het geld liever aan iets anders te besteden. Dan kan de hovenier fluiten naar zijn geld en mag die alle gemaakte kosten voor zijn eigen rekening nemen. Vindt mevrouw Vondeling dan niet dat die hovenier toch een punt heeft als hij die kosten op mij wil verhalen?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Ik denk niet dat we deze situatie moeten gaan vergelijken met als u een tuin wil aanleggen en dat afzegt. Dit gaat om cruciale punten, namelijk dat gemeenten in meerderheid besluiten om geen asielzoekers op te vangen of niet meer. Dat recht moeten zij hebben en zij moeten daarbij niet gechanteerd worden door het COA door met kosten te dreigen.

De heer **Van Asten** (D66):
Dan ga ik nog een voorbeeld geven, hoor. Stel dat een gemeente een deal heeft gemaakt met een wegenbouwer om bijvoorbeeld een nieuwe weg aan te leggen en er een nieuwe gemeenteraad komt die zegt "ik wil toch die weg niet", terwijl die wegenbouwer inmiddels wel aardig wat kosten heeft gemaakt. Vindt u dan dat die ondernemers het slachtoffer moet worden van de keuze die zo'n gemeenteraad maakt en ook zijn kosten niet vergoed moet krijgen?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
U kunt nog met 100 voorbeelden gaan komen, maar u heeft het nu over het COA. Dat is gewoon een organisatie die er soms gewoon criminele dingen op nahoudt, die maar overal azc's wil plaatsen. Ik vind dat u dat daar niet mee kunt vergelijken. Ik vind gewoon dat er eens een keer naar die gemeenten geluisterd moet worden als zij geen asielzoekers willen opvangen.

De **voorzitter**:
Moment, meneer Van Asten. U bent door uw interrupties heen. Ik hoorde ook al wat gebrom aan mijn rechterkant. Mevrouw Vondeling voelt 'm aankomen: crimineel betekent dat iemand de wet overtreedt, wat strafbaar is. Nou, goed. U kunt verdergaan, mevrouw Vondeling. Ik hoop dat u mijn punt begrijpt.

De heer **Van Asten** (D66):
Voorzitter, dan wil ik toch een punt van orde maken. Volgens mij wordt het COA hier nu bijna neergezet als een criminele organisatie en daar wil ik echt afstand van nemen. Ik vind niet dat mevrouw Vondeling dat zomaar kan zeggen, dus ik hoop wel dat hier even echt een punt van wordt gemaakt.

De **voorzitter**:
Volgens mij ben ik er helder in dat dit soort taalgebruik hier op zich niet … Je zegt iets

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

over een overheidsorganisatie wat volgens mij buitengewoon ver gaat. Het punt is alleen altijd met dit soort dingen dat ik nu kan vragen — dat is wat ik als voorzitter dan moet doen — of zij dat wil terugnemen en ik ken mevrouw Vondeling: dat gaat ze niet doen. Dus volgens mij is het goed dat ik markeer dat we niet op die manier over het COA spreken. Ik zie veel geknik ook bij de collega's. Volgens mij is het belangrijk dat de mensen dat ook zien thuis. En dan gaat mevrouw Vondeling verder. Mevrouw Vondeling.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Ik begin even opnieuw met overlast, want ik weet niet waar ik was gebleven. Uit het meest recente WODC-onderzoek blijkt dat er vorig jaar bijna 18.000 incidenten waren in COA-locaties. Het aantal misdrijven door COA-bewoners is met 23% gestegen naar 7.500 in 2025. Het aantal ingetrokken en afgewezen asielvergunningen was in 2025 slechts 130. Het overgrote deel van de criminele en overlastgevende vreemdelingen mag dus gewoon in Nederland blijven. Het absolute dieptepunt van dit falende beleid is het schokkende voorbeeld van de 18-jarige Syriër Mohammed die met 114 politieregistraties gewoon in Nederland mag blijven en zelfs zijn gezin kan overhalen om vervolgens waarschijnlijk met voorrang een sociale huurwoning te krijgen. Het is onbestaanbaar dat deze criminele recidivist niet allang ons land is uitgeknikkerd, net als al die andere criminelen en Syriërs die hier niets te zoeken hebben. Waarom is dit nog niet gebeurd, vraag ik de minister. Mohammed K. hoort niet in Nederland. Hij moet ons land uit, net als die andere tienduizenden Syriërs. Waarom worden al die Syriërs niet gewoon teruggestuurd naar Syrië? En kom alstublieft niet weer met al die smoesjes dat het juridisch lastig is, want Syrië is gewoon veilig. Vanaf Schiphol kan je nota bene met een lijnvlucht naar Syrië. Stuur ze allemaal terug, zegt de PVV. Regel het en doe het nu.

Tot slot, voorzitter. Ik vind het onbegrijpelijk en onacceptabel dat de minister nog steeds niet heeft geregeld dat mobiele telefoons en andere gegevensdragers van asielzoekers worden uitgelezen. Er zijn meerdere moties ingediend om dit snel te regelen en tot die tijd door te gaan met het bestaande beleid. Dit raakt ook onze nationale veiligheid. Waarom weigert de minister dit snel te regelen? Staat de privacy van een gelukszoeker voor deze minister soms boven de veiligheid van de Nederlandse burger?

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Op een paar seconden na binnen de tijd, mevrouw Vondeling. Meneer Ceder voor zijn eerste termijn namens de ChristenUnie.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Dank u wel, voorzitter. Ik zou met een ander punt beginnen, maar ik kreeg gisteren een schermopname binnen van een groeps-chat uit een azc. Daarin wordt een filmpje getoond van een van de bewoners, een christen, in gesprek met een andere christen, die uitleggen waarom voor hen de profeet Mohammed niet een echte profeet is. Het filmpje leidt tot opschudding in de app en er wordt beweerd dat ze die bewoner van hetzelfde azc gaan aanpakken, wat wordt gevolgd door likes. Een week ervoor is diezelfde bewoner voor steekwonden behandeld nadat zijn kruisje buiten het azc van hem is afgetrokken. Namen en locaties zijn bekend, maar de politie moet nog aangeven welke opvolging ze geven.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Voorzitter. Dit is helaas niet uniek. Er komt steeds meer naar buiten dat voor christenen het leven in azc's gewoon niet veilig is. Ik heb er vorige week of twee weken geleden een aantal bezocht in Vlissingen. Zij zeiden dat beweerd werd dat hun hoofd afgehakt moest worden omdat ze afvallig zijn. Zij hebben zich laten dopen. Eentje beweert dat hij uit angst drie weken buiten zijn eigen kamer in een azc heeft moeten slapen. Vluchten uit de vluchtelingenopvang, hoe kan dat?

Wie in Nederland om bescherming vraagt en een ander vervolgens met de dood bedreigt of vervolgt vanwege zijn geloof, verspilt het recht op bescherming. Zo iemand hoort toch simpelweg niet thuis in Nederland, vraag ik de minister. Dit lijkt echter niet helemaal ons beleid te zijn. Maar zo is het toch nooit bedoeld, vraag ik via de voorzitter.

Voor onze fractie is het grootste probleem niet alleen dat de medebewoners onveilig zijn, maar ook dat de kans groot is dat heel veel van deze mensen die die bedreigingen uiten uiteindelijk een Nederlands paspoort krijgen en ook onderdeel worden van de samenleving, terwijl er al sinds 2011 rapporten verschijnen over de onveiligheid die bewoners van azc's ervaren wanneer zij voor hun geloofsovertuiging uitkomen. Als we dit niet aanpakken, ondergraven we het draagvlak voor ons asielstelsel, waar de goeden en de meest kwetsbaren ter wereld onder lijden. Daarom spreek ik mij ook uit. Dit moet stoppen. Daarom de volgende vragen. Erkent de minister, afgezien van de huidige beleidsregels, dat het snel anders moet? Erkent de minister dat iemand die een ander geloof niet kan tolereren en daar fysiek geweld bij gebruikt in een ander land thuishoort dan in Nederland? Hoe krijgt de minister snel grip op de situatie? Hoe komen we tot een zerotolerancebeleid? Ik kondig alvast aan dat ik aan een nota werk met gerichte maatregelen, want dit moet stoppen.

We zijn blij dat de minister in antwoord op schriftelijke vragen heeft aangegeven de problematiek in ieder geval te erkennen en te onderzoeken hoe religieus gemotiveerd geweld in COA-locaties beter inzichtelijk gemaakt kan worden. Mijn vraag aan de minister is hoe het nu staat met het onderzoek. Stichting Gave, die een meldpunt heeft opgezet, meldt een verdubbeling van het aantal registraties van intimidatie. Is de minister bereid om met hen in gesprek te gaan over minderheden? Het gaat niet alleen om christenen. Ook bij jezidi's, alawieten en lhbtq'ers wordt een stijging gesignaleerd. Ik hoop op een duidelijk antwoord, want de goeden mogen niet onder de kwaden lijden.

Voorzitter. Dan een ander belangrijk punt: de positie van kinderen in de asielopvang. Op dit moment verblijven 20.000 kinderen in een asielopvang, van wie 7.000 op een noodlocatie. Dat zijn er 7.000 te veel. Het rapport van Toezicht Sociaal Domein laat zien hoe schadelijk beperkte voorzieningen en voortdurende verhuizingen zijn voor kinderen. In het regeerakkoord staat dat er aandacht is voor het terugdringen van de verhuisbewegingen. Langdurige opvanglocaties kunnen hiervoor een oplossing bieden. Wij hebben samen met PRO een motie ingediend om te onderzoeken of rijksvastgoedlocaties hiervoor kunnen worden ingezet. Hoe staat het met dit onderzoek?

Voorzitter. Ik heb het al vaker gevraagd. Er zijn ook kinderen zonder asielverleden die in Nederland verblijven. Al vaker heb ik aangegeven dat de huidige beleidsmaatregelen niet per se met de werkelijkheid overeenkomen. Is de minister nog bezig met een uitwerking die we nog tegemoet kunnen zien over hoe we in ieder geval met dit dilemma om kunnen gaan?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Tot slot, voorzitter. De uitspraak ten aanzien van het Migratiepact, over het niet terugsturen naar Italië, vinden wij ingewikkeld, want die zou het Migratiepact en de werking daarvan in belangrijke zin ondergraven. Erkent de minister dat deze uitspraak haaks staat op de verwachtingen van wat in de Kamer en in Europa is afgesproken? Welke stappen denkt de minister te kunnen zetten om te zorgen dat het Europese recht op de manier wordt uitgelegd die wij en ook alle andere lidstaten hebben beoogd? Graag een toezegging daarop.

Dank u wel.

De heer **Boomsma** (JA21):
Nog even over dat eerste ellendige relaas van de heer Ceder. Het is natuurlijk afschuwelijk dat een christen te maken krijgt met geweld in een azc, terwijl die juist vlucht omwille van veiligheid. Dan moet je natuurlijk sowieso de daders aanpakken, straffen en wat mij betreft ook meteen weer terugsturen. Ik ben het er ook helemaal mee eens dat ze ook al niet met geweld zouden mogen dreigen. Alleen, zegt de ChristenUnie hier inderdaad ook dat als iemand met dit soort geweld dreigt, vanwege een in hun ogen blasfemische uitspraak of wat dan ook of gewoon omdat ze christenen niet tolereren, die persoon dan ook direct al moet worden uitgezet en dat diens asielaanvraag dus moet worden gestopt?

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik ben voor een zerotolerancebeleid; dat geef ik wel vaker aan. Dat heeft met het volgende te maken. We hebben niet alleen te maken met de asielketen. Ervan uitgaande dat ongeveer — zo was het in de afgelopen jaren — 80% van de aanvragen ingewilligd wordt, dat dat ook echt mensen zijn met een terecht asielverhaal en -relaas, dat die vervolgens ook opgenomen worden in de samenleving en dat die na een aantal jaar een Nederlands paspoort krijgen en buurmannen en buurvrouwen zijn in verschillende steden: daar heb ik op zich bij vluchtelingen geen moeite mee. U kent het standpunt van de ChristenUnie, namelijk dat het heel goed is dat we, net als andere landen, ruimte bieden voor mensen die vluchten voor oorlog en geweld. Ik heb er wél moeite mee dat, als tijdens de procedure al bekend is dat iemand kennelijk niet verdraagt dat er andersgelovigen zijn en niet kan verdragen dat iemand zich bekeert, zich laat dopen en christen wordt of dat iemand een andere geaardheid heeft of dat iemand niet gelooft, er geen actie ondernomen wordt. We weten namelijk dat als iemand dan vervolgens een verblijfsstatus krijgt, er eigenlijk steeds minder en minder mogelijkheden zijn om die in te trekken. Dus, ja, ik ben voor een zerotolerancebeleid tijdens de procedure, omdat dat ook samenhangt met het integratievraagstuk. Dit is de reden waarom ik daarvoor pleit. Het gaat daarbij ook om dreigen, omdat het ook te maken heeft met onze vereisten voor mensen die integreren. Het heeft er niet per se mee te maken of iemand daadwerkelijk vlucht of niet. Het heeft wel te maken met het integratievraagstuk, waar we ook strengere eisen aan stellen.

De **voorzitter**:
Een korte vraag, meneer Boomsma, en dan een kort antwoord.

De heer **Boomsma** (JA21):
Ik ben het er helemaal mee eens. Dat zerotolerancebeleid moeten we gaan invoeren. De enige vraag is dan nog wel de volgende. Als iemand met een bedreiging komt, kan je ingrijpen, maar wat als er niet toevallig een christen in hetzelfde azc zit maar die

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

persoon nog steeds die opvatting heeft? Zijn er ook manieren om daarachter te komen en in te grijpen als we het weten? Kun je mensen bijvoorbeeld daarover gaan ondervragen of kunnen ze statements of verklaringen ondertekenen? Heeft de heer Ceder daar nog gedachten over?

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Dit doen we natuurlijk al in het integratieproces. We vragen dat in de participatieverklaring. Ik constateer een weeffout. Die heeft te maken met de situatie dat er geen actie wordt ondernomen tijdens de procedure en we steeds meer meldingen krijgen over mensen. Het gaat dan om mensen die misschien wel degelijk voor oorlog en geweld gevlucht zijn en die dus een grond voor een asielaanvraag hebben — dat betwist ik niet — maar die vervolgens worden geïntegreerd in de Nederlandse samenleving en van wie de opvattingen kennelijk verschillen van de opvattingen die daar gelden. Als iemand vlucht voor oorlog en geweld, maar het vervolgens normaal vindt dat andersdenkenden aangevallen zouden moeten worden, moet je bepalen of Nederland wel de plek is waar die moet verblijven. Ik ga geen gedachtepolitie spelen. Ik ga dus niet, net zoals ik het soms met uw gedachten eens ben en soms ook niet … Volgens mij moeten we die kant niet op. Volgens mij moeten we wel uitspreken dat als wij integratie belangrijk vinden — daarom hebben we nota bene die participatieverklaring — we die volgens mij niet los kunnen zien van incidenten, individueel dan wel collectief. Het gaat vaak ook om minderheden die in een azc zitten; als een alawiet in een azc zit bij veel Syriërs die niet alawitisch zijn, krijg je die verhalen ook. Die durven niet alleen op een kamer te zitten. Hetzelfde geldt voor christenen. Dit zijn dynamieken die niet nieuw zijn. Al in 2011 is hier een rapport over geweest en vijftien jaar later constateer ik dat we er onvoldoende beleid op voeren. Daar wil ik graag actie op.

De **voorzitter**:
Oké, punt. Ik heet mevrouw Keijzer welkom. U bent officieel geen lid van deze commissie, maar ik denk dat wij mevrouw Keijzer dispensatie kunnen geven. Ja, u bent welkom.

Ik zie geen interrupties. Dan gaan we snel verder naar de heer Diederik van Dijk, namens de SGP.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Dank u wel, voorzitter. "Ik ga je keel doorsnijden en je bloed drinken en het kan me niet schelen als ik daarvoor naar de gevangenis moet." "Voorzitter", wordt er naast mij gegrapt, maar ik zeg het niet tegen de voorzitter en daarom hield ik het woord "voorzitter" nog even in! Ik citeer hier een asielzoeker die spreekt tegen een christelijke vluchteling. Waar een Nederlander bij een dergelijke bedreiging een fikse boete of gevangenisstraf krijgt, moest deze man als straf de tuin van het azc schoonmaken. Christenen komen niet alleen in islamitische landen in de verdrukking, maar ook in onze azc's is sprake van verholen of soms ook openlijke christenhaat. Dat neemt toe, zo horen we van experts. Mijn collega Ceder heeft hier zojuist ook terecht de aandacht voor gevraagd. Hier moet snel een stevige grens worden getrokken, want christenvervolging in Nederland is ontoelaatbaar. Daarom doet de SGP twee voorstellen. Net als bij lhbti-personen moet er een convenant komen met het COA ter verbetering van de positie van de christenen in azc's. In de tweede plaats moet het mogelijk worden om iemand op een zeker moment de asielvergunning te weigeren of iemand het land uit te zetten bij dit soort ontoelaatbaar gedrag. Gaat de minister daarmee aan de slag?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Voorzitter. De IND gireerde in het eerste halfjaar 100 miljoen aan asielzoekers in de vorm van dwangsommen. Als het zo doorgaat, komen we dit jaar dus op ruim 200 miljoen euro in één jaar uit, een absoluut record, een diepterecord. Het is meer dan terecht dat de Kamer ons amendement om hier een einde aan te maken steunde. De wet ligt nu in de Eerste Kamer. Gaat de minister een brief aan de senaat sturen en aandringen op razendsnelle behandeling? Per wanneer is de minister voornemens dit onderdeel van de wet in werking te laten treden, zodat de asieldwangsommen definitief tot het verleden behoren?

Voorzitter. De Kamer heeft een motie van de SGP en de VVD aangenomen, waarin werd verzocht om een pilot waarbij IND-gehoren via een digitale verbinding live worden vertaald. Vanwege een tekort aan tolken kunnen IND-afspraken regelmatig niet worden ingepland of moeten ze worden geannuleerd. De motie kreeg toen oordeel Kamer, maar nu schrijft de minister dat er helemaal geen sprake zou zijn van een probleem, terwijl wij toch echt hele andere geluiden horen vanuit de IND. Daarnaast geeft de dienst de voorkeur aan fysieke aanwezigheid. Dat begrijp ik, maar met een pilot zou wel gekeken kunnen worden welke voordelen livevertaling via een digitale verbinding kan bieden. De aangenomen Kamermotie ligt er nog altijd, dus ik hoor graag hoe de minister er uitvoering aan gaat geven.

Voorzitter. Dit is het eerste commissiedebat over asiel na het zomerreces en er zijn onderwerpen te over. Ik stip er kort een aantal aan. Allereerst de bestorming van Ceuta. Hoe wordt ervoor gezorgd dat migranten rap terugkeren en niet alsnog naar West-Europa komen? Intensiveert en verlengt het kabinet de grenscontroles, net zoals Duitsland doet? Hoe bestaat het dat er na de start van het Migratiepact nu opnieuw geen asielzoekers kunnen worden teruggestuurd naar Italië? Waarom kunnen wij, net als Duitsland, criminele asielzoekers en statushouders uitzetten maar doen we dat niet? Een Surinaamse moeder krijgt toch een verblijfsvergunning, ondanks een zwaar vermoeden van schijnerkenning van een kind. Dat moeten we toch niet willen. Waarom maken we schijnerkenning niet klip-en-klaar strafbaar, net als in België? Hoe is het in de wereld mogelijk dat een 18-jarige asielzoeker in vier jaar 114 politieregistraties achter zijn naam heeft, nog altijd in Nederland rondloopt en zelfs zijn familie mag laten overkomen? Ik mag toch hopen dat het kabinet niet lijdzaam toekijkt, maar het mogelijk maakt in dergelijke gevallen onmiddellijk uit te zetten.

Voorzitter. Ik zei het al: er zijn vragen te over; het is geen wonder dat Nederlanders zich soms afvragen "waar zijn we mee bezig?". De SGP wil dat er nu echt werk gemaakt gaat worden van een migratiebeleid met duidelijke grenzen.

Dank u, voorzitter.

De **voorzitter**:
U bedankt. Keurig binnen de tijd. We gaan naar mevrouw Straatman, namens de fractie van het CDA.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Dank u wel, voorzitter. Een asielsysteem dat werkt, rust op drie pijlers: beperkte instroom, goede opvang en terugkeer. Alleen als we op alle drie inzetten, blijft het systeem houdbaar.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Voorzitter. Allereerst de instroom. Het is bemoedigend om te zien dat de instroom daalt en er wekelijks substantieel minder asielzoekers ons land binnenkomen, maar het is nog veel te vroeg voor opluchting, want wat mij zorgen baart, is het broze onderlinge vertrouwen tussen lidstaten. De Ceutacrisis maakte dit pijnlijk duidelijk, terwijl vertrouwen wel essentieel is voor een goede uitvoering van het pact.

Dat raakt ook aan mijn tweede punt van zorg, de Dublinoverdrachten. Na jaren van stilstand herleeft Dublin met het pact. Althans, dat geldt op papier, want vorige week bepaalde de rechtbank Den Haag dat Nederland geen Dublinasielzoekers mag overdragen aan Italië, omdat onvoldoende kan worden aangetoond dat het opvangsysteem aan mensenrechtelijke normen voldoet. Dit is opmerkelijk, omdat de Europese Commissie juist rapporteerde dat Italië aan de regels voldoet, Italië aangeeft Dublinclaimanten te willen overnemen en de Nederlandse en Italiaanse minister hier recent afspraken over hebben gemaakt. Hoe nu verder, vraag ik de minister. Hoe kan het dat een rapport van de Europese Commissie op zo'n fundamenteel punt tot een andere conclusie over de kwaliteit van de Italiaanse opvang komt dan de rechter? Wat betekent dit ook voor de bewijskracht van dergelijke Europese rapportages? Als de opvang in Italië daadwerkelijk niet aan mensenrechtelijke normen zou voldoen, loopt niet alleen Nederland daartegen aan, maar lopen ook andere Europese lidstaten daartegen aan. Klopt dat? Kan de minister aangeven of in andere Europese lidstaten soortgelijke procedures worden gevoerd en of de rechters in die lidstaten dan tot dezelfde conclusie over de staat van de Italiaanse opvang komen?

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Mevrouw Straatman is vroeger ook advocaat geweest, dus ik kan een beetje nerden met haar, denk ik. Deze uitspraak legt volgens mij een ingewikkeld vraagstuk onder de Spreidingswet, want als het voor andere landen loont om de opvang niet goed te regelen en wij dat wel doen, zorgt deze uitspraak er volgens mij voor dat je indirect beloond wordt voor het onvoldoende regelen van de opvang. Volgens mij is dat niet alleen niet de bedoeling geweest van het Migratiepact, maar biedt dat in essentie ook de ruimte om, op het moment dat iemand aankomt, die verantwoordelijkheid te laten bij de lidstaat waar die persoon vandaan komt; denk aan Italië. Ik wil hier als politicus natuurlijk voorzichtig mee zijn, maar volgens mij gaat de uitspraak in eerste aanleg voorbij aan een aantal wettelijke competenties. Mijn vraag is of u dat deelt of dat u denkt dat bij die uitspraak wel degelijk alles in overweging is genomen.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik moet even kijken of ik de vraag goed begrijp, maar ik denk dat ik het met de heer Ceder eens ben. Ik moet wel aan de voorkant een disclaimer maken, namelijk dat ik het altijd ingewikkeld vind om over rechterlijke uitspraken te oordelen. Tegelijkertijd zitten wij hier ook omdat we allemaal willen dat het asielsysteem en het Migratiepact gaan werken en omdat er hier nu een uitspraak ligt die toch daadwerkelijk vergaande gevolgen kan hebben voor de uitvoering van dat pact. Ik denk dat de heer Ceder het heeft over dat interstatelijk vertrouwensbeginsel, waar de heer Boomsma het ook vaker over heeft gehad. Dat is dat we er binnen Europa van uit mogen gaan dat als Italië zegt "laat asielzoekers, in het kader van de Dublinoverdrachten, overkomen" dat voor Nederland en ook voor de rechter voldoende is om daarop te mogen vertrouwen. Het vreemde van deze uitspraak is dat de rechter eigenlijk van Nederland verwacht dat wij bewijzen dat de opvang in Italië voldoende is. De vraag is hoe je dat in Nederland zou kunnen doen.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Moet je verschillende mensen daarnaartoe sturen om alle opvanglocaties door heel Italië te beoordelen en van een rapportage te voorzien? Dat lijkt me een vreemde omkering van de bewijslast. Er zijn dus twee zaken. Of er liggen voldoende rapportages waarin staat dat de opvang in Italië daadwerkelijk onvoldoende is. Vandaar mijn vraag aan de minister hoe het dan kan dat de Europese Commissie zegt dat het toereikend is; dat vind ik vreemd. Of deze rechter heeft de verkeerde afweging gemaakt en artikel 3 EVRM, waar ik later in mijn betoog op zal komen, toch wat te breed uitgelegd in het licht van de jurisprudentie. Dan hoop ik dat de minister in hoger beroep gaat en dat de hogere rechter deze rechtspraak zal terugdraaien.

De **voorzitter**:
Gaat u verder. O, een interruptie van mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik ken de scheiding der machten en ik denk dat daar de uitspraak vandaan komt dat je altijd voorzichtig moet zijn met het leveren van commentaar op rechterlijke uitspraken, maar is dat inmiddels niet een beetje gedateerd als je ziet hoe rechters via sociale media allerlei particuliere meningen over zeer gevoelige kwesties uiten?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Mevrouw Keijzer haalde zojuist, ik denk terecht, de scheiding der machten aan. Ik denk dat dat een kernbeginsel van onze rechtsstaat is en dat dat ons ook onderscheidt van andere landen in de wereld. Ik denk dus dat we heel, heel voorzichtig moeten zijn met kritiek op rechters en de rechtspraak. Tegelijkertijd, zeg ik erbij, hoop ik ook dat de rechtspraak mee wil denken over uitvoerbaar asielbeleid en de verantwoordelijkheid wil nemen om dit daadwerkelijk werkbaar te maken. Ik zal later in mijn betoog ook een aantal vragen aan de minister stellen over de uitleg van artikel 3 EVRM, waar we al vaker over hebben gesproken. Ik zie dat dat door rechtspraak dermate is opgerekt dat uitvoerbaar asielbeleid ontzettend ingewikkeld wordt. Er ontstaat dus een spanningsveld, maar ik vind dat het bij een scheiding der machten, aan de wetgevende macht, dus aan ons, is om te kijken wat we dan met het EVRM doen. Vandaar ook dat die Chişinauverklaring er ligt. Ik heb de hoop dat die de rechtspraak ook wat bij zal sturen in de uitleg van dit Europese artikel.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Voor scheiding der machten heb je scheiding der machten nodig. Politieke uitspraken zijn dan aan de politiek. Rechters dienen zich daar dan van te onthouden en dienen vervolgens ook alleen maar recht te spreken. Vindt mevrouw Straatman dat ook? Dat is één. Twee. De wetgevende macht gaat uiteindelijk over de wetten en alle overwegingen die in de Handelingen neergelegd zijn bij vaststelling van wetten. Dat ziet mevrouw Straatman toch ook? Kort en goed, moeten we niet eens stoppen met dat soort bezweringen elke keer en moeten we niet gewoon datgene doen wat wij hier horen te doen, namelijk ons politiek uitspreken en wetten aanpassen wanneer rechters, wat mij betreft, volledig uit de band springen in rechterlijke uitspraken, zoals dit er wat mij betreft absoluut een is?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Volgens mij ben ik vrij kritisch op deze specifieke rechtspraak, maar wel binnen de grenzen waarbinnen ik vind dat onze rol moet blijven. Mevrouw Keijzer is zelf ook jurist. Zij weet dat rechters rechtspreken — dat klopt — maar rechters interpreteren daarbij

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

regels en vormen daarmee ook het recht. Het ligt echt wel een stuk complexer dan hoe mevrouw Keijzer het nu voordoet. Maar binnen de trias politica is het aan de wetgevende macht om wetten aan te passen op het moment dat wij zien dat de rechtspraak een bepaalde richting in gaat die ons niet zint. Alleen, het ingewikkelde is nu dat het veel gaat over internationale verdragen en over Europese regels waarbij wij niet met z'n allen aan de knoppen kunnen draaien. Konden we dat maar, want ik denk dat we dan beleid zouden hebben dat een stuk uitvoerbaarder is. Daar wil ik graag het gesprek over: wat kunnen we hier wel doen in plaats van alleen maar schieten op de rechtspraak? Ik denk dat we daar met z'n allen niet verder mee komen. Laten we met z'n allen die verantwoordelijkheid nemen. Ik doe inderdaad ook een oproep aan die rechtspraak: neem met z'n allen de handschoen op en zorg ervoor dat we allemaal de verantwoordelijkheid nemen om uitvoerbaar asielbeleid mogelijk te maken.

De heer **Boomsma** (JA21):
Hier ben ik het volledig mee eens, ook met wat er werd gezegd over artikel 3 EVRM, namelijk dat dat te veel is opgerekt. Ik ben het ook eens met wat het CDA nu betoogt over het interstatelijk vertrouwensbeginsel, namelijk dat je daar bij een Dublinclaim van uit moet kunnen gaan. Dat kan ik dus helemaal volgen. Alleen, het is natuurlijk zo dat die beide dingen voortvloeien uit uitspraken van het EVRM-hof in Straatsburg. In dit geval is het M.S.S. tegen België in 2011 en bijvoorbeeld Paposhvili tegen België. Er zijn dus een aantal van die uitspraken geweest waarmee de betekenis van die oorspronkelijke artikelen enorm is opgerekt en waardoor je nu niet kan uitgaan van het interstatelijk vertrouwensbeginsel. Dat is toen besloten. Is het CDA het dan ook met ons eens dat de verklaring van Chişinau, wat inderdaad een stap in de goeie richting was, niet voldoende is, omdat de jurisprudentie, die hier het probleem is, daarbij werd herbevestigd? Is het CDA het dus ook met ons eens dat we toe moeten naar een nieuw interpretatief protocol, een zeventiende protocol bij het EVRM, en dat dat de enige manier is om als politiek weer het heft in eigen handen te nemen?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Twee dingen daarop. Ik kan de analyse van de heer Boomsma volgen, maar ik moet daar wel twee kanttekeningen bij maken. Aan de ene kant zie ik inderdaad die rechtspraak van het EHRM. Tegelijkertijd zie ik dat de rechtspraak van het EHRM ook nog wel enige ruimte biedt en best wel veel — ik wil het niet al te technisch maken — margin of appreciation laat bij de lidstaten. Ik zie dat er toch ook wel veel beoordeling is van Nederlandse rechters; vandaar ook mijn vraag hoe andere Europese rechters bijvoorbeeld omgaan met die beoordeling van het asielsysteem in Italië. Ik ga ervan uit, gezien rechtsgelijkheid binnen Europa, dat alle Europese rechters het Italiaanse systeem dus nu als onvoldoende beoordelen. Als dat niet zo is, is de vraag of het dan alleen bij de jurisprudentie van het EVRM zit of bij de interpretatie van de Nederlandse rechtspraak. Dat is één. Ten tweede, die Chişinauverklaring zegt natuurlijk wel op bepaalde punten dat je in uitzonderlijke gevallen moet stellen dat er een schending is van artikel 3 EVRM. Dat is ook logisch, want dat artikel gaat om een verbod op foltering en om een verbod op onmenselijke behandeling. Ik denk dat niemand in deze zaal wil dat je iemand terugstuurt als er bij die persoon kans is op foltering of onmenselijke behandeling. Daar wordt nog eens geëxpliciteerd dat het moet gaan om uitzonderlijke situaties. Mijn hoop is er dus op gevestigd dat die verklaring van Chişinau, hoewel niet bindend, wel door gaat werken in de manier waarop rechters dat artikel gaan uitleggen. Mijn vraag aan de minister is ook of hij die signalen al ziet; wellicht is dat nu ook te vroeg. Dat zou ik willen afwachten en ik zou niet te veel op de zaken vooruit willen

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

lopen, maar mocht dat niet werken, dan zullen we een ander gesprek met elkaar moeten voeren.

De **voorzitter**:
Mevrouw Straatman gaat verder. U heeft nog twee minuten.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Even kijken waar ik gebleven ben, voorzitter. De opvang. De onrust in ons land is niemand ontgaan, en in Trouw schreef ik dat we over het asieldebat hard mogen botsen maar niet over de spelregels. Waar intimidatie en geweld het democratische proces ondermijnen moeten we een dikke, vette rode streep trekken. Voor het CDA is het duidelijk dat die Spreidingswet essentieel is voor een duurzame en eerlijke opvangketen. Daar moeten alle gemeentes een solidaire bijdrage aan leveren. Momenteel staan 42 gemeenten onder actief toezicht omdat ze niet voldoen aan hun wettelijke taak. Bij sommige van hen is dit echter niet uit onwil. Gemeenten lopen bijvoorbeeld aan tegen lange bezwaar- en beroepsprocedures, vergunningverlening bij Natura 2000-gebieden of discussies over kleinschaligheid met het COA. Gemeenten kunnen zich dus inspannen en toch op die zwarte lijst belanden. Hoe kijkt de minister hiernaar?

Voorzitter. Om de opvangketen te ontlasten, moeten we ook kijken naar creatieve oplossingen. Deze zomer bezocht ik Takecarebnb, een organisatie die gastgezinnen voor asielzoekers regelt. Hier doet zich een knelpunt voor. Nu blijkt dat iemand die zich inzet voor de samenleving door een asielzoeker in huis te nemen, kan worden gekort op verschillende uitkeringen, zoals de kostendelersnorm. Voor hospitahuur is vanwege de woningnood een uitzondering gemaakt op het korten van uitkeringen. Kan de minister zo'n uitzondering ook maken voor de logeerregeling van het COA?

Voorzitter. Mijn laatste punt is terugkeer, waar we het zojuist ook over hadden. Want net als bij de Dublinoverdrachten is ook hier sprake van een ingewikkeld juridisch schaakspel. Want hoewel technisch en complex raakt de discussie over artikel 3 EVRM in de kern aan de uitvoerbaarheid van asielbeleid. En begrijp me goed: aan de oorspronkelijke bedoeling van artikel 3 EVRM mag je in een fatsoenlijk land nooit tornen, maar de rechtspraak heeft dit begrip veel te ver opgerekt. Om die interpretatie weer dichter bij de oorspronkelijke bedoeling te brengen, hebben landen de Chişinauverklaring ondertekend. Kan de minister aangeven of hij al voorzichtige eerste signalen heeft dat die verklaring doorwerkt in een beperktere uitleg? Hoe ziet hij de huidige lijn in de jurisprudentie in relatie tot terugkeerhubs? Voorkomen moet worden dat de minister straks de deal voor elkaar heeft maar die deal juridisch in de praktijk onuitvoerbaar is. Heeft hij hier een plan van aanpak op, het liefst aan de voorkant, in samenspraak met de rechtspraak?

Voorzitter. Dan nog een paar zinnen over de pilot in Baden-Württemberg in Duitsland. Ik stelde hier schriftelijke vragen over. In Duitsland worden criminele vreemdelingen en statushouders uitgezet in ruil voor strafvermindering. Volgens mijn partij is dat een heel goed idee. Is de minister bereid hierop in te zetten? En welke mogelijkheden biedt het huidige juridisch kader?

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Oké, we gaan snel ... Maar eerst een interruptie van meneer Bushoff.

De heer **Bushoff** (PRO):
Ik heb nog een vraag over de Afghaanse medewerkers die zij aan zij stonden met de Nederlanders in de strijd in Afghanistan en die hier een veilig heenkomen hebben gevonden. Onder het oude systeem, onder de oude wet- en regelgeving, zouden die na vijf jaar recht kunnen hebben op een permanente verblijfsvergunning, maar vanwege inwerkingtreding van het EU-Migratiepact en de uitwerking daarvan in Nederland zijn ze net voor die deadline aangewezen op een tijdelijke verblijfsvergunning. Vindt het CDA dat rechtvaardig? En zou het CDA ook eventueel bereid zijn om te zoeken naar hoe we deze mensen de zekerheid kunnen bieden dat zij niet alsnog teruggestuurd worden naar Afghanistan met gevaar voor eigen leven?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Dat is natuurlijk altijd het cynische en treurige van het stellen van een datum. Als bijvoorbeeld 12 juni de datum is dat het Migratiepact ingaat, zul je maar op 11 juni in Nederland asiel hebben aangevraagd. Dan zit je in een totaal andere situatie, maar dat is een beetje inherent aan het stellen van een datum. Ik begrijp de vraag van de heer Bushoff, zeker omdat het om een hele specifieke groep gaat. Maar ik zou er ook voor willen waken om voor de ene groep een uitzondering te maken, want wat komt daar achteraan. Ik vind ook wel dat het een vorm van rechtsgelijkheid is om voor iedereen dezelfde lijn te trekken. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat op het moment dat je een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd krijgt, je dan op enig moment terug moet. De situatie in Afghanistan is op dit moment niet zo dat men terug kan, zeker deze groep niet, dus dat zal vermoedelijk voor die groep — ik kan niet voor ieder individu spreken — betekenen dat men ook op enig moment in aanmerking komt voor naturalisatie in Nederland. Dus: nee, ik zou niet hier uitzonderingen op willen maken, maar dat betekent niet dat men ook terug moet.

De heer **Bushoff** (PRO):
Op het moment dat je regels stelt, is het natuurlijk zo dat er altijd schrijnendere gevallen zijn. Je kunt niet voor al die gevallen allemaal uitzonderingen maken. Ik vind alleen wel dat mevrouw Straatman precies hier een fundamenteel punt aanstipt. Dit is namelijk niet zomaar een specifieke groep. Dit is een groep mensen waarvan wij met z'n allen hebben gezegd dat we een ereschuld hebben naar die groep mensen. Die mensen hebben zij aan zij gestaan met Nederlanders in Afghanistan in de strijd tegen de taliban. Dat is toch een bijzondere omstandigheid? Deze mensen zouden daardoor eigenlijk wel de zekerheid moeten hebben dat zij gewoon permanent in Nederland kunnen verblijven. Die zekerheid moeten we ze toch op z'n minst kunnen geven?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik begrijp goed dat de heer Bushoff dit zegt. Ik deel ook de ereschuld die wij hebben. Je kunt dan twee dingen doen. Je kunt het systeem omgooien en zeggen: sinds 12 juni 2026 werken we niet meer met vergunningen voor onbepaalde tijd, maar voor die groep maken we een uitzondering. Je kunt ook zeggen: deze specifieke groep komt nooit in aanmerking voor terugkeer, zelfs als ze een vergunning voor bepaalde tijd krijgen, dus kunnen we op een andere manier kijken hoe je hen die zekerheid kan geven. Ik zou er niet voor willen pleiten om allerlei uitzonderingen te maken op het systeem dat we sinds 12 juni in werking hebben gesteld. Dan maken we het namelijk complex. Er ontstaan dan ook weer andere groepen die om uitzonderingssituaties zullen vragen.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De **voorzitter**:
Oké. Dan gaan we door naar de heer Russcher van Forum voor Democratie.

De heer **Russcher** (FVD):
Dank, voorzitter. Eind juli zagen we in Ceuta wat er gebeurt als een Europees land de controle over de buitengrens verliest. Ceuta, Spaans grondgebied en direct grenzend aan Marokko, kreeg te maken met een invasie van meer dan 80.000 migranten. De Spaanse overheid was niet in staat deze massale grensoverschrijding tegen te houden, ondanks meerdere waarschuwingen van de geheime dienst. Nu, weken later, verblijven er nog altijd meer dan 10.000 migranten op de straten van Ceuta, met een enorme bende, intimidatie en straatoverlast tot gevolg. Daarnaast zijn er ernstige gevallen van seksueel geweld geregistreerd, ook tegen minderjarigen.

Voorzitter. Wij moeten erop vertrouwen dat Spanje, Italië en Griekenland de buitengrenzen bewaken. Als dat misgaat en migranten eenmaal het Schengengebied binnenkomen, kunnen zij Europa vervolgens dankzij de open binnengrenzen verder binnen reizen, met Nederland als eindbestemming. Dat is namelijk waar ze uiteindelijk naartoe willen. Hier krijgen ze immers een woning, een uitkering, een zorgverzekering en mogen ze hun familie laten overkomen. Dat het doorreizen en het niet terug kunnen sturen van migranten gebeurt, zien we al jarenlang bij het niet kunnen terugsturen van Dublinclaimanten. We zien het met het Europees Migratiepact nu ook in de praktijk gebeuren. Neem het concrete voorbeeld van de asielzoeker die van Italië een inreisvisum kreeg, vervolgens naar Nederland vloog en op Schiphol asiel aanvroeg. Het Europese Asiel- en migratiepact zou ervoor moeten zorgen dat wij deze doorreizigers makkelijker kunnen terugsturen naar het land waarin ze Europa binnenkomen, maar niets is minder waar. Een rechter in Den Bosch oordeelt nu namelijk op basis van een verdrag uit 1950 dat een asielzoeker niet kan worden teruggestuurd naar Italië, omdat onvoldoende zou zijn aangetoond dat de opvang daar naar behoren zou zijn.

Voorzitter. Als Nederland iemand niet eens kan terugsturen naar Italië, wat hebben we er dan aan? Het Europees Asiel- en migratiepact verplicht ons daarbij ook nog eens tot de opvang van asielzoekers door middel van een verdeelsleutel over heel Europa. Dat is dus een spreidingswet op Europees niveau. Werk je niet mee aan de opvang, dan betaal je €20.000 per asielzoeker die je zou moeten opvangen, zonder enkele garantie dat ze niet alsnog naar Nederland komen en dus zonder garantie dat je ze kan terugsturen naar het land waar ze volgens het Migratiepact asiel zouden moeten aanvragen.

Voorzitter. GeenStijl berichtte over Mohammed K., die op zijn 14de naar Nederland is gekomen. Inmiddels is hij 18 jaar oud en is hij goed voor 114 politieregistraties. Recent werd hij nog aangehouden in verband met een gewelddadige overval. Wat gebeurt er ondertussen? Deze Mohammed K. mag zijn familie naar Nederland halen en maakt aanspraak op een woning in Amsterdam. Mijn vraag aan de minister is: hoe kan het dat Mohammed K., die onder voogdij van Nidos stond — die organisatie krijgt een half miljard euro per jaar van het ministerie — zich nog steeds in Nederland bevindt? Was het ministerie niet op de hoogte? Graag een reactie hoe dit kan. Dan heb ik nog een vraag. Hoeveel asielzoekers en statushouders zijn er momenteel in Nederland met politieregistraties op hun naam? Wat gaat de minister doen om ze allemaal ons land uit te zetten?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Voorzitter. Gemeenten worden gedwongen om een azc te openen. Statushouders krijgen voorrang op een woning. De helft van de miljoen woningen die we gaan bouwen, zijn voor migranten die hier nog niet eens zijn. Het lukt ons niet om vreemdelingen terug te sturen. Op deze manier raken we in een heel rap tempo ons mooie Nederland kwijt.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dan gaan we naar meneer Bushoff van PRO.

De heer **Bushoff** (PRO):
Dank u wel, voorzitter. Ik begin even met een situatie dicht bij huis, althans voor mij, namelijk in Groningen. Sinds 20 mei zit het aanmeldcentrum van Ter Apel vol, waardoor dat de deuren moest sluiten. Sindsdien is er een zogenoemde "gecontroleerde toegang" van steeds een handjevol mensen. Wederom zijn het de omliggende gemeenten die inspringen met nachtnoodopvang, waarvoor ik ze heel erkentelijk ben. Ik hoop dat de minister dat ook is. Tegelijkertijd is het zo dat de mensen die aankomen nadat de laatste bus naar de nachtopvang is vertrokken, zijn aangewezen op het grasveld en het voorterrein van Ter Apel. Dat is natuurlijk heel schrijnend. Toen we dat een tijd terug voor het eerst zagen, zeiden we bijna collectief dat dit een soort morele ondergrens is, waar we niet doorheen mogen zakken. Nu lijkt het bijna genormaliseerd, maar dat is het natuurlijk niet. Hoewel de eerste aantallen asielaanvragen in 2025 wellicht gedaald leken te zijn, steeg de gemiddelde bezetting in azc's, omdat mensen lang in procedures zitten, locaties sloten en we een tekort aan woningen hebben om mensen te laten doorstromen. Dat zorgt ervoor dat we dus nu die opvangcrisis hebben, die heel schrijnend zichtbaar wordt in Ter Apel. Ik zou de minister willen vragen welke concrete extra stappen hij gaat zetten om deze noodsituatie, deze crisissituatie — die is er echt in Ter Apel — van gecontroleerde toegang zo snel mogelijk te verhelpen.

Voor de zomer had ik ook een debat met deze minister. Toen hebben we het gehad over het wellicht inzetten van rijksvastgoedlocaties, bijvoorbeeld Defensielocaties, om op korte termijn snel ontlasting te kunnen bieden aan Ter Apel. De minister zei toen dat dat best ingewikkeld is, maar dat hij daarover in gesprek zou gaan. Ik ben benieuwd naar een terugkoppeling van die gesprekken. Als dat nou niet lukt, is mijn vraag: waarom dan niet? Ooit konden we deltawerken bouwen, hele wijken op het gas aansluiten en vervolgens hele wijken van het gas af halen. Lukt het dan niet om rijksvastgoedlocaties, of in ieder geval eentje, in te zetten om de situatie in Ter Apel te ontlasten, zou ik de minister willen vragen.

Voorzitter. Dan kom ik op het Asiel- en migratiepact en de communicatie daarover. Ons bereiken signalen dat er nog heel veel onduidelijkheid is over de uitwerking van het Asiel- en migratiepact bij de mensen die het betreft, zeker ook bij jongeren. Ik zou de minister willen vragen wat hij doet aan de communicatie. Alleen iets op een website zetten, is echt volstrekt onvoldoende. We weten namelijk ook dat er onder jongeren heel veel spookverhalen rondgaan op TikTok. Zij zien soms dat anderen eerder worden opgeroepen dan zij en snappen dat niet. Kan de minister aangeven hoe hij zorgt voor duidelijke communicatie over de uitwerking van het Asiel- en migratiepact, met name gericht op jongeren die hier al wat langer zijn?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Voorzitter. Dan heb ik nog een ander punt. Ik heb het daar ook al over gehad in een interruptiedebat met mevrouw Straatman. Dat punt gaat over de Afghaanse evacués. Dat gaat me echt aan het hart. We mogen ze eigenlijk niet eens evacués noemen, want waar de VS en het VK er wel voor hebben gekozen om deze mensen als evacués te behandelen, hebben wij ervoor gekozen om ze in de reguliere asielprocedure te stoppen. Een heel groot deel van hen is bijna vijf jaar geleden in Nederland terechtgekomen. Vlak voordat zij in aanmerking zouden kunnen komen voor een permanente verblijfsvergunning onder het oude stelsel, trad het nieuwe stelsel in werking, waarin ze geen mogelijkheid meer hebben op een permanente verblijfsvergunning. Dat is voor deze groep natuurlijk heel schrijnend. We hebben een ereschuld aan deze mensen. Ik vraag dan ook aan de minister wat hij er nou rechtvaardig aan vindt dat deze mensen opnieuw in onzekerheid worden gestort, terwijl nota bene landen als het Verenigd Koninkrijk en de VS deze mensen gewoon gelijk zekerheid hebben gegeven. Wij hebben toch ook met z'n allen gezegd dat we een ereschuld aan deze groep mensen hebben?

Voorzitter. Ik vraag dit ook in het licht van het feit dat er gesprekken plaatsvinden, waar ook Nederlandse ambtenaren aan deelnamen, met nota bene de taliban over het terugnemen van Afghaanse vluchtelingen. Ik vind dat onbegrijpelijk. Kan de minister zich voorstellen wat voor onzekerheid en angst dit bij deze groep oplevert? Kan hij deze angst en onzekerheid wegnemen? Over het feit dat die gesprekken tussen de Europese Commissie en vertegenwoordigers van de taliban plaatsvinden, waar ook Nederlandse ambtenaren bij betrokken waren, hoorde ik de minister zeggen: "Op geen enkele manier legitimeren we daarmee de taliban als legitiem regime. Het is gewoon een praktische manier om onze doelen te bereiken." Ik vind dat zo krom. Zelfs een hele goede minister — ik vind dit een goede minister — kan iets wat zo moreel krom is niet recht praten. Dat zouden we gewoon niet moeten willen.

Tot zover.

De **voorzitter**:
Er is een interruptie van mevrouw Keijzer. Dit is uw laatste, mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik hoor een zeer betrokken Kamerlid over de ellende die we zien bij asielzoekerscentra. Voelt hij zich nou op geen enkele manier verantwoordelijk voor die instroom? Ja, die daalt nu iets. We komen dan misschien op 35.000 mensen per jaar die zich hier melden in tegenstelling tot de bijna 50.000 mensen. Maar je moet toch op een gegeven moment tot de conclusie komen dat al die mooie woorden niet helpen als je niet daadwerkelijk echt maatregelen wilt nemen om de instroom tegen te gaan?

De heer **Bushoff** (PRO):
Mevrouw Keijzer vroeg of ik mij niet verantwoordelijk voel voor het laten dalen van de instroom. Nou, ik voel me daar verantwoordelijk voor in de zin van de verantwoordelijkheid die alle 150 Kamerleden daarvoor hebben, denk ik. Maar laten we ook eerlijk zijn dat het de afgelopen decennia rechts was, en nota bene ook nog een kabinet waar mevrouw Keijzer zelf in zat, dat verantwoordelijk was voor het ministerie van Asiel en Migratie en dus voor het aanpakken van dit probleem. Het moge glashelder zijn dat er een bende van is gemaakt. Als het aan PRO ligt, zorgen we er inderdaad voor dat de instroom op een nette manier daalt en dat er altijd plek blijft voor mensen die

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

vluchten voor oorlog en geweld, en zorgen we er vooral ook voor dat de mensen die hier vervolgens zijn, fatsoenlijk opgevangen worden en dat we daarbij geen morele grenzen doorbreken, zoals met het voeren van gesprekken met de taliban of mensen in het gras laten slapen. Dat is waar PRO voor staat. Dus ja: het gaat om de instroom terugdringen waar dat kan, mensen die vluchten voor oorlog en geweld hier een veilig heenkomen bieden en fatsoenlijk opvangen, en er inderdaad ook voor zorgen dat mensen die geen recht hebben op asiel weer snel terug kunnen keren. Ik denk dat we ook daarin nog grote stappen te zetten hebben. Het mag glashelder zijn waar PRO voor staat en als je dat niet wilt horen, dan is dat om politieke redenen, denk ik. Het mag duidelijk zijn waar wij voor staan en het mag vooral ook duidelijk zijn hoe we in deze ellende terechtgekomen zijn en welke partijen de afgelopen jaren aan de knoppen zaten.

De **voorzitter**:
U bent door uw interrupties heen, mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik hoor dus weinig zelfreflectie en een sneer, terwijl iedereen die ooit eens een keer in een kabinet gezeten heeft, weet dat je uiteindelijk Kamermeerderheden nodig hebt.

De **voorzitter**:
Maar mevrouw Keijzer, u bent door uw interrupties heen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
O, ik ben door mijn interrupties heen. O, serieus?

De **voorzitter**:
Ja.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Nou, goed dan blijft het bij: een mooie sneer, maar geen enkele zelfreflectie. Ach, het is niet anders.

De heer **Bushoff** (PRO):
Voorzitter, heel kort. Ook dat is gewoon niet waar, want ik geef heel duidelijk aan waar PRO voor staat, namelijk dat we mensen die vluchten voor oorlog en geweld fatsoenlijk opvangen en dat we ook de instroom terug willen dringen …

De **voorzitter**:
Jajaja. U gaat nu stoppen, want …

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Voorzitter, ik heb nu toch even een punt van orde, want als ik geen interruptie meer heb, moet meneer Bushoff niet gaan reageren op een interruptie die ik niet gedaan heb …

De **voorzitter**:
Neenee, daarom.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
… want dan wil ik daarop reageren met: als je vervolgens tegen alle wetten stemt die er echt wat aan doen, komen er ook geen oplossingen.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De **voorzitter**:
Kunnen we het alsjeblieft laten? Telkens kijk ik namelijk naarstig op mijn telefoon, want dit probleem is groter dan de vier uur die we voor het debat hebben. Ik probeer het in goede banen te leiden. Meneer Bushoff, gaat het u lukken om hier niet op te reageren?

De heer **Bushoff** (PRO):
Voorzitter, ik zal u helpen. Ik zal dit laten gaan, want volgens mij draagt het op geen enkele manier bij aan een inhoudelijk debat en dat verdient dit onderwerp wel degelijk. Ik zal u daar dus bij helpen.

De **voorzitter**:
Kijk, dan gaan we als de wiedeweerga door naar meneer Van Asten van de fractie van D66.

De heer **Van Asten** (D66):
Dank, voorzitter. De situatie in Ceuta afgelopen zomer heeft veel losgemaakt. Die laat zien hoe machtig mensensmokkelaars zijn en hoe belangrijk Europese samenwerking is als onze buitengrenzen onder druk staan. Juist op deze momenten moeten we laten zien dat Europa in staat is om samen verantwoordelijkheid te nemen wanneer dat nodig is. Spanje heeft inmiddels Frontex om hulp gevraagd bij het identificeren van personen en het leveren van tolken. Kan de minister aangeven of hij ook ondersteuning vanuit Nederland heeft aangeboden en zo nee, waarom niet? Hoe ziet de minister er, samen met de Europese Commissie, op toe dat de afspraken uit het Migratiepact ook in deze uitzonderlijke omstandigheden goed en snel worden uitgevoerd?

Dat laatste geldt wat mij betreft breder. Het Migratiepact is het grootste pakket aan asielmaatregelen van de afgelopen twintig jaar, waarbij er voor het eerst Europees asielbeleid wordt gevoerd, asielbeleid dat efficiënt en doelmatig is als alle landen zich aan die afspraken houden. Bij sommige landen is dat duidelijk nog niet het geval. Zo staat de registratie van asielaanvragen in Griekenland vrijwel stil, waardoor er mensen wel in de grensprocedure en grensbewaking zitten, maar nog geen geregistreerde asielaanvraag hebben. En bijvoorbeeld Italië voldoet nog niet aan de eisen die het Europees Migratiepact heeft gesteld aan de opvang. Het is van belang dat we elkaar aanspreken wanneer procedures niet goed verlopen of het nu gaat over de opvang in Italië of de registratie aan de Griekse grens. Kan de minister aangeven in hoeverre hierover contact plaatsvindt met de Griekse en Italiaanse collega's en autoriteiten? Welke mogelijkheden ziet de minister voor de Europese Commissie om naleving van de afspraken uit het Migratiepact te bevorderen?

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ik hoor de heer Van Asten in het eerste deel van zijn betoog aan de minister vragen of Nederland hulp aan Spanje heeft aangeboden en zo nee, waarom dat niet is gebeurd. Ik vraag mij af waarom Nederland überhaupt hulp zou moeten aanbieden. De Europese Commissie heeft vandaag 115 miljoen euro toegezegd voor de aanpak van de crisis in Ceuta. Dat komt allemaal op het bordje van de Nederlandse belastingbetaler. Moet de Nederlandse belastingbetaler in dat geval nog meer gaan opdraaien voor de hulp aan Spanje?

De heer **Van Asten** (D66):

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Ik denk dat de buitengrenzen van Europa goed beveiligd en gecontroleerd moeten worden voor een goedwerkend Europees migratiebeleid. Ik denk dat we het daar als Kamer ook over eens zijn. Dat betekent dat ook de landen die niet direct aan die buitengrenzen grenzen, moeten bijdragen aan de ondersteuning bij die controles. Ik denk dat dat ook in het belang van Nederland en het Europese systeem is. Ik vind het dan ook niet gek dat we daar hulp voor aanbieden. Ik trek daarbij graag de vergelijking met iets wat ook deze zomer plaatsvond, namelijk het feit dat Europa écht in brand stond. Europese landen tuimelden over elkaar heen om elkaar hulp te kunnen bieden met het verlenen van blusvoertuigen, brandweer, expertise et cetera. Op het moment dat Europese landen daar om vragen, kan het dus wel. Ik denk dat het belangrijk is om elkaar, waar mogelijk, ook in dit soort gevallen te helpen, omdat dat in ons gezamenlijke belang is.

De **voorzitter**:
Even kijken. Meneer Ceder, heeft u een vraag? Nee, meneer Ceder, meneer Van Asten was nog niet aan het einde van zijn betoog. Dan wacht u even, oké.

De heer **Van Asten** (D66):
Voorzitter. Sinds de invoering van het Migratiepact is er ook een groep mensen die niet weet wat de gevolgen daarvan zijn voor hun procedure. Die onzekerheid heeft gevolgen voor die mensen zelf, maar het zorgt ook voor spanningen op opvanglocaties voor medewerkers van het COA en Vluchtelingenwerk. Goede communicatie kan die spanningen al enigszins wegnemen, door eerlijk te zijn over waar mensen aan toe zijn, wat de verwachte doorlooptijd is van hun procedure en welke gevolgen er bijvoorbeeld voor gezinshereniging zijn. Ik heb hier al enkele malen aandacht voor gevraagd. Ik heb ook al enkele malen aan de minister gevraagd om ervoor te zorgen dat hierover gecommuniceerd wordt richting deze personen. Ik hoor van de centra en de organisaties dat dit nog niet gebeurd is. Dat vind ik echt niet kunnen. Het zorgt ervoor dat het werk op COA-locaties wordt bemoeilijkt en dat mensen geen uitzicht hebben op wat hun procedure is, wat de uitkomst daarvan ook is. Ik vraag nu dus heel concreet wanneer deze groep mensen een brief van de IND ontvangt. Welke concrete informatie kunnen ze daarin verwachten?

Voorzitter. Collega Straatman had het al over de taskforce in Duitsland die gaat over het terug kunnen sturen van de zwaarste criminelen. Personen die zware geweldsdelicten hebben gepleegd, konden voorheen moeilijk bewogen worden tot terugkeer, maar met de vernieuwde aanpak kan dat daar nu wel. We kijken soms zelf te veel naar de aantallen en te weinig naar de impact. Het huidige systeem beloont vooral het realiseren van uitzettingen. Hierin schuilt het risico dat een meewerkende opa zonder verblijfsrecht sneller wordt uitgezet dan die zware crimineel of overlastgever die procedures stapelt en niet meewerkt. Het is geen gek idee om extra mensen vrij te maken om juist die lastige zaken te kunnen oppakken en die personen te kunnen terugsturen. Hoe kijkt de minister hiernaar?

Tot slot. Afgelopen zomer zagen we opnieuw protesten waarbij opvanglocaties werden beklad, brand werd gesticht en raadsleden, wethouders en andere dorpsbewoners werden geïntimideerd. Dat heeft mij geraakt. Dat is niet de samenleving waar ik voor sta, en ik denk vele Nederlanders met mij. Door de aandacht die deze protesten en intimidaties krijgen, vertroebelt ook de blik op al die gemeenten waar al jarenlang een goede opvang is en waar bewoners van azc's en buurtbewoners elkaar helpen. Laten

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

we vooral ook die voorbeelden vaker noemen, zodat we kunnen leren wat de goede ingrediënten zijn voor een goede opvang.

Dank.

De **voorzitter**:
Even kijken. Meneer Ceder was eerst, dan meneer Russcher, meneer Bushoff en dan mevrouw Van der Plas. Meneer Ceder, graag kort, alstublieft. Dat geldt voor iedereen.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik heb een vraag over het Migratiepact. U heeft natuurlijk ook kennisgenomen van de uitspraak. D66 en de ChristenUnie hebben ervoor gepleit om het asielvraagstuk in Europees verband op te lossen. Bent u het niet met mij eens, zonder een kwalificatie over de uitspraak zelf, dat we met elkaar moeten gaan zoeken naar de juiste uitleg van het EU-recht op het moment dat het niet kunnen terugsturen de bijl aan de wortel legt? Mijn vraag is of u het daarmee eens bent.

De heer **Van Asten** (D66):
In de weken voordat we hier de wetten aannamen om in te stemmen met het Europees Migratiepact was het heel erg onduidelijk of elk land zou voldoen aan de eisen van het pact, inclusief Nederland. Ook hier moesten de registratiezaken nog goed geregeld worden. We zagen toen ook de problemen met de registratie in Griekenland en de problemen in andere landen rondom de opvanglocaties. Als we de uitspraak van de rechter volgen, blijkt dat de opvangsituatie in Italië nog steeds niet goed geregeld is en dat de registratie in Griekenland nog steeds niet goed geregeld is. Ik zou dus willen voorstellen om juist daar extra druk op te zetten, zodat dat goed voor elkaar is. Als uiteindelijk blijkt dat de opvang er daar wel is, maar dat we daar volgens de Nederlandse rechtspraak veel meer van verwachten, dan is de volgende stap om te kijken of dat wel in lijn en in de geest is van het Europees Migratiepact.

De **voorzitter**:
Meneer Ceder, dit is uw laatste.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik kan D66 een eind volgen, maar ik denk dat we hier wel een andere afslag nemen. De essentie is dat het land waar iemand binnenkomt uiteindelijk ook de verantwoordelijkheid draagt. Nederland heeft dus grond om iemand af te kunnen wijzen, los van de vraag hoe de situatie rondom de opvang daar is. Het feit dat je die verantwoordelijkheid niet hoeft te nemen, is volgens mij de essentie van dit pact. Dat pact zorgt ervoor dat je via andere manieren, zoals een verdeelsleutel en op andere wijzen, kan zorgen voor een eerlijke verdeling. Ik denk dat we hier een andere afslag nemen. Dat mag. Mijn vraag is als volgt. Bent u het niet met mij eens dat er in het Migratiepact, zoals u dat uitlegt, een perverse prikkel zit, namelijk dat onvoldoende opvang regelen ertoe leidt dat je ook minder asielzoekers hoeft op te vangen aan de hand van die verdeelsleutel of een Dublinprocedure? Dat is nooit de bedoeling geweest van de lidstaten, van onze partij en van de meerderheid die voor het Migratiepact heeft gestemd.

De heer **Van Asten** (D66):
Ik zal eerst op dat laatste ingaan. Als je met een cynische blik kijkt, kan je inderdaad

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

stellen dat die landen zouden kunnen zeggen: wij zorgen dat we een minimale opvang hebben, want dan stromen mensen vanzelf door naar het noorden, kunnen ze niet worden teruggestuurd en zijn wij er mooi van af. Ik weiger om te geloven dat dat de intentie is van de Europese landen die meewerken aan het Migratiepact. Wij hebben er met z'n allen belang bij dat we ervoor zorgen dat de reis vanuit Azië en Afrika, die levensgevaarlijk is en die mensensmokkelaars in de hand werkt, voorkomen wordt. Daar is eigenlijk nog meer voor nodig dan we nu al geregeld hebben. Het gaat dan ook over de vraag over hoe we ervoor zorgen dat ze die reis niet hoeven te maken. In de tussentijd moeten we wel zorgen dat we aan onze voorwaarden voldoen. We moeten dus zorgen dat de opvanglocaties in Griekenland, Spanje en Italië goed op orde zijn. Ik zeg daarbij dat wij onze eigen opvang natuurlijk ook op orde moeten hebben. Zolang er inderdaad nog mensen op het gras van Ter Apel slapen, denk ik dat andere landen op dit moment, bijvoorbeeld in Rome of Athene, ook het debat hebben over de vraag hoe Nederland met zijn verplichtingen uit het pact omgaat.

De heer **Russcher** (FVD):
Ik heb een vraag over iets wat ik in mijn bijdrage heb genoemd. Een aantal andere sprekers deden dat ook al. Mijn vraag gaat over Mohammed K. Ik denk dat heel weinig Nederlanders begrijpen hoe het kan dat iemand die op zijn 18de al 114 politieregistraties op zijn naam heeft en vastzit voor een gewelddadige overval, zijn familie hierheen mag halen, hier mag blijven en ook nog eens aanspraak maakt op een woning. Ik ben benieuwd hoe D66 hiernaar kijkt. Vindt D66 ook dat Mohammed K. uitgezet moet worden en de gezinshereniging gelijk moet worden stopgezet? Hoe kijkt D66 hiernaar?

De heer **Van Asten** (D66):
Wat ik in mijn bijdrage tijdens het mondelinge vragenuur — daar ging het dinsdag over — ook heb gezegd, is dat ik het onbestaanbaar vind dat een jongen van 18, die hier sinds z'n 14de is, zo vaak in aanraking is gekomen met de politie. Daarom heb ik ook gevraagd: hoe zit dat eigenlijk met de speciale regelingen die we daarvoor binnen Nidos hebben? Hebben we de gespecialiseerde jeugdzorg op orde om ervoor te zorgen dat mensen niet zo waanzinnig ontsporen? Dat vind ik in eerste instantie van belang. Een jongen van 14 is geen criminele mastermind, maar blijkbaar is er iets gebeurd waardoor hij dat wel is geworden. Wat zijn dan de gevolgen? Kan iemand worden uitgezet als hij zo veel delicten op z'n naam heeft, met daarbij zeker aandacht voor het laatste delict, die gewelddadige overval? Dat is trouwens de enige die we daarvan kennen. Dan denk ik dat dit inderdaad geen mooie bijdrage aan de Nederlandse samenleving is. Ik ben benieuwd wat de mogelijkheden zijn om zo'n aanvraag af te wijzen.

De **voorzitter**:
Even kijken. Volgens mij had de heer Bushoff ook een interruptie. Ja? Dat klopt.

De heer **Bushoff** (PRO):
Ik wil toch kijken of we uit dit debat kunnen weglopen met een resultaat. Het gaat om hetzelfde punt waarover ik al een interruptiedebat met mevrouw Straatman had, namelijk de Afghaanse medewerkers die zij aan zij stonden en werkten met Nederlanders tegen de taliban in Afghanistan, die nu door het nieuwe systeem opnieuw in onzekerheid worden gestort. Ik snap ergens wel de moeilijkheid en ik begrijp dat er wordt gezegd "we moeten niet gelijk weer allerlei uitzonderingen bewerkstelligen", maar we hebben ook gezegd — dat heeft ook de partij van de heer Van Asten gezegd — dat we een ereschuld hebben aan deze mensen. Dit is zo'n specifieke groep dat we goed voor deze

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

mensen moeten zorgen. Is de heer Van Asten bereid om samen met PRO en wellicht het CDA te kijken wat we kunnen doen om deze mensen de zekerheid te bieden dat ze hier in Nederland een veilig heenkomen hebben en houden, en niet teruggestuurd worden naar Afghanistan en in de onzekerheid van een tijdelijke verblijfsvergunning blijven hangen?

De heer **Van Asten** (D66):
Dan ga ik even door op de beantwoording die mevrouw Straatman gaf, want die deel ik. De mensen die hier nu zijn, hebben gewoon recht op verblijf, krijgen een tijdelijke verblijfsvergunning voor de komende jaren en hebben zicht op naturalisatie. Dat is wel degelijk de blik die men heeft, het toekomstperspectief dat men heeft: om hier te kunnen blijven. Er is op dit moment echt niemand die deze mensen zal uitzetten. Zolang die situatie met de taliban er in Afghanistan is, is er natuurlijk totaal geen sprake van dat deze groep angst zou moeten hebben om daarnaartoe te worden uitgezet.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
De heer Van Asten vindt het allemaal maar zielig voor die jongen, die 114 politieregistraties heeft en inmiddels ook al 18 jaar is, want misschien heeft hij een ellendig leven gehad. We moeten dus vooral even goed voor hem gaan zorgen en goed kijken of hij niet binnen de jeugdzorg of de jeugdbescherming geplaatst kan worden. Dit is dezelfde D66 die vorig jaar tijdens de verkiezingscampagne met Nederlandse vlaggen en een breed lachende partijleider zei: nee, Nederland, wij gaan streng asielbeleid voeren. Dit is het ware gezicht van D66. Zo'n gast, met 114 politieregistraties, moet gewoon het land uitgezet worden. Het kan me helemaal niet schelen wat voor verleden hij heeft. Er zijn heel veel kinderen en volwassenen in Nederland die ook een kloteleven hebben gehad, en die hebben geen 114 politieregistraties. Wat vindt de heer Van Asten nou werkelijk zelf van het antwoord dat hij net gaf op de vraag van de heer Russcher?

De heer **Van Asten** (D66):
We zijn na de zomer terug in deze zaal met een debat over asiel en migratie en we hebben gelijk weer een hoop rechtse partijen die hier eigenlijk alleen maar komen om theater te maken, die er ergens weer een casus uit halen die verwerpelijk is. Inderdaad, 114 delicten; daarvan heb ik afgelopen dinsdag allang gezegd, in hetzelfde debat waar mevrouw Van der Plas ook bij was, wat ik daarvan vond. Nu wordt hier weer eventjes geprobeerd een politiek punt te scoren. Zo komen we niet verder hiermee. Verder heb ik er eigenlijk helemaal niks over te zeggen.

De **voorzitter**:
Mevrouw Van der Plas, uw laatste interruptie.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Nou, ik heb er nog wel wat over te zeggen en dat ga ik nu ook doen. Rechtse partijen die hier theater maken? 114 politieregistraties! Nederlanders snappen hier helemaal niks van. Hij mag zijn familie hier misschien naartoe laten komen en krijgt een woning toegewezen. 114 politieregistraties! Dat is toch alarmerend? "We pikken er een casus uit," wordt er gezegd. Het is niet zomaar "een" casus van "een" incident. Dit is stelselmatig gewelddadig en crimineel gedrag, met zelfs een gewelddadige overval erbij. D66 wil zo'n jongen pamperen in een of andere instelling en die jongen moet vooral hulp krijgen. Ik wil dus wel graag nog een reactie van de heer Van Asten hierop. Dit is toch bizar?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De **voorzitter**:
We gaan kijken of meneer Van Asten wil reageren.

De heer **Van Asten** (D66):
Mevrouw Van der Plas weigert te luisteren. Ik snap dat het in haar straatje past om dit zo groot mogelijk te maken. Ik heb gezegd dat ik het waanzinnig vind dat die 114 veroordelingen mogelijk zijn voor iemand die hier op z'n 14de is gekomen en die nu 18 is, zeker met die gewelddadige overval, waardoor hij uiteindelijk in het nieuws is gekomen. Ik vind dat echt wanstaltig.

Ik vraag me wel af hoe dat in hemelsnaam heeft kunnen gebeuren, om daaruit iets te leren, zodat met een andere jongen van 14 of 15 niet hetzelfde gebeurt, en om de Nederlandse samenleving te beschermen. Ik hoop dat mevrouw Van der Plas daar ook aandacht voor heeft, zodat we niet alleen een jongen van 18 hier eventjes tot onderwerp van debat maken, waarbij wordt gezegd dat het allemaal slecht is — dat delen we namelijk — maar ook kijken wat we kunnen doen om dit tegen te gaan. Ik vertrouw erop dat de minister een prima antwoord heeft op de vraag wat we doen met iemand die zo veel op z'n kerfstok heeft, wat dat betekent voor gezinshereniging en wat er allemaal nog meer bij komt, maar ik wil wel de feiten even normaal op een rijtje hebben. Wat ik ook heb gezegd, is dat ik aandacht wil hebben voor wat er gebeurt in de jaren dat iemand minderjarig is, zodat hij niet ontspoort.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Nog even kort. Ik vind het echt bizar hoe de heer Van Asten hier reageert. Kijk naar het WODC-rapport: in 2025 waren er 7.500 misdrijven waarbij COA-bewoners verdacht waren, honderden seksuele misdrijven, honderden levensmisdrijven, 4.300 gevallen van diefstal, 750 gevallen van mishandeling, 285 gevallen van bedreiging en zo kan ik doorgaan. Dit zijn geen incidenten; dit gebeurt dagelijks. Ik zie dagelijks in de media dat er steekpartijen in azc's zijn. Vaak zijn het inderdaad juist jongeren die erbij betrokken zijn. Het is gewoon tuig en dat tuig moeten we ons land niet binnenlaten en moeten we ons land uitzetten. Dit is precies het probleem met de rechtspraak nu, want daar zitten heel veel van die meneren Van Asten en die oordelen elke keer dat het zo zielig is voor zo'n jongen en dat we hem niet mogen uitzetten. Kan meneer Van Asten daarop reageren?

De heer **Van Asten** (D66):
Precies datgene waar ik een punt van orde over maakte, gebeurt nu weer. Ik snap dat mevrouw Vondeling lak heeft aan de regels van dit huis om haar punt maar te kunnen maken, maar daar ga ik gewoon niet op in.

De **voorzitter**:
Mevrouw Vondeling nog?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Ik wil daar even op reageren. Uit onderzoek blijkt dat een groot deel van de rechters op D66 stemt of daar lid van is.

De **voorzitter**:
Rustig aan, collega Van Asten, rustig aan. De manier waarop mevrouw Vondeling het nu

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

zegt, of het nou relevant is of niet, is toegestaan. Ik heb net tegen mevrouw Vondeling gezegd wat ik moest zeggen. Meneer Van Asten voelt niet de behoefte om verder nog te reageren.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
De SGP is niet van theater en toneel, dus ik stel een rustige vraag aan de heer Van Asten. Hij eindigde zijn bijdrage met zorgen over protesten bij asiellocaties en zorgen over het draagvlak voor de asielopvang. Het is eerder gewisseld in dit debat. Inmiddels zijn er tientallen gemeenten aan de schandpaal genageld via de Spreidingswet. Als de heer Van Asten, in het licht van zijn opmerking over zijn zorgen, één stapje naar achteren doet en dit gadeslaat, gaat het dan goed met de beweging die we nu hebben ingezet met de Spreidingswet? Gaat dit helpen om het draagvlak voor asielopvang bij burgers en gemeenten te vergroten? Kan de heer Van Asten daar nog op reflecteren?

De heer **Van Asten** (D66):
Ik heb een beetje moeite met het woord "schandpaal". Wij hebben een wet afgesproken in ons land waar wij in meerderheid mee hebben ingestemd in dit huis. De minister voert deze wet nu uit en spreekt gemeenten die niet aan de voorwaarden van de wet voldoen, daar dus ook op aan. Dat gebeurt allemaal via een keurige staffel: via een gesprek, via een brief et cetera. Ik ken de SGP. Die wil ook dat mensen zich aan de wet houden, en instanties en gemeentes ook. Daar vind ik dus niet echt iets geks aan. Ik vind het ook goed dat gemeentes de mogelijkheid hebben om onderling afspraken te maken over wie wat doet. Dat wordt binnen de provincies of binnen de regio's afgesproken. Als een gemeente zelf geen opvang heeft, maar dat wil regelen met de buurgemeente, is daar ook de mogelijkheid toe.

Wat ik aan het einde heb gezegd, is dat ik zie dat het in de meeste gemeentes van Nederland, waar al jarenlang een vorm van opvang is, eigenlijk hartstikke goed gaat, waardoor er ook nog extra voorzieningen zijn gekomen voor de buurtbewoners en waar mensen elkaar veel beter hebben leren kennen. Sterker nog, als daar een azc sluit, zegt de buurt: ik vind het eigenlijk wel jammer, want het ging hartstikke goed en wij hadden er zelf ook nog wat aan. Ik zou het zo fijn vinden als we die voorbeelden vaker naar voren zouden brengen in plaats van alleen maar de extreem lelijke beelden. Denk aan een gebouw in Loosdrecht dat bijna in de hens gaat, waar buurtbewoners moeten vrezen voor lijf en leden in hun eigen straat, omdat ze voor- of tegenstander zijn of misschien niet eens een uitgesproken mening hebben. Of denk aan de gemeenteraadsleden in Tholen, die binnen moeten blijven omdat ze buiten bedreigd worden omdat mensen angstbeelden hebben over wat het betekent om een azc in hun gemeente te hebben.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Laat ik aanhaken bij één onderdeel dat mijn punt misschien scherp maakt. Ik denk dat de heer Van Asten terecht zegt: kijk eens naar al die plekken waar het al jarenlang goed gaat. Daar ben ik het van harte mee eens, maar dat was dus zonder die dwangwet. Dat was via ons oude systeem van polderen. Dat was soms inderdaad gigantisch taai. Dat is precies mijn punt. Voor de korte termijn kunnen we nu misschien stappen zetten met de Spreidingswet, maar we maken gigantisch veel kapot in de interbestuurlijke verhoudingen. U spreekt ook met gemeentebesturen, burgers en dergelijke. Dit werkt averechts. Moeten we niet toch, hoe taai het ook is, het oude spoor van polderen weer oppakken, in plaats van dat we, zoals nu gebeurt, polariseren?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De heer **Van Asten** (D66):
De hele uitvraag begint bij polderen. We hebben een gezamenlijke taak om vluchtelingen te huisvesten. We proberen hier met maatregelen en wetgeving de instroom te verminderen, maar tussentijds hebben mensen wel opvangplekken nodig. We zien dat dat in heel veel gemeentes in het land goed gaat en we vragen aan regio's en provincies om dit onderling op te lossen. Nou, dat is volgens mij de definitie van polderen. Daar staat wel tegenover dat we aan het einde van de dag geen mensen op het gras van Ter Apel willen hebben liggen. We willen ook niet dat de gemeente Ter Apel overstroomd wordt met mensen die daar in een overvolle opvanglocatie zitten. We hebben dat samen te delen. Het begint bij polderen, maar uiteindelijk hebben we wel een wet die zegt: ieder moet z'n aandeel pakken.

De **voorzitter**:
Even kijken. Ik denk dat we nu alle interrupties voor meneer Van Asten hebben gehad. Dan gaan we naar de heer Struijs, van 50PLUS.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Dank, voorzitter. 50PLUS heeft de zomer nog eens benut om ons niet vanuit de wetgevende macht, maar vanuit de uitvoerende macht goed te laten laven. Wij hebben gesproken met de IND, de politie, asielzoekers en met name COA-medewerkers. Wat mij opviel in dit empirische onderzoek, is dat mensen van het COA, als je even rustig en vertrouwelijk met ze praat, heel veel reikende handen laten zien. Ze zeggen: "Meneer Struijs, het is inderdaad zo erg met de criminaliteit bij sommige asielzoekers. We hebben daar onze handen vol aan. Kunnen we daar niet wat aan doen? Die mensen horen namelijk niet in de procedure en er zitten ook mensen die we willen helpen."

Vervolgens vond ik het interessant om na te denken over de vraag hoe we de vervuiling van die asielzoektoestanden gaan oplossen. We kunnen allemaal wel steen en been klagen — ik vond het een goed rapport van het WODC destijds; daar werd al aan gerefereerd — maar ik heb eens met de rechterlijke macht gesproken. Ik heb de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak gevraagd: wat is ervoor nodig dat jullie snel een oordeel kunnen geven, zodat een bepaalde meneer of mevrouw niet in deze procedure komt? Daar kwamen suggesties uit voort die kunnen helpen. Ook de politie zei: "Wij bemoeien ons hier te weinig mee, want er vinden echt misstanden plaats. De registraties zijn niet op orde; soms zijn ze ook niet goed opgemaakt. Het is veel erger dan het soms lijkt. Als wij daar dan komen, is er een soort van mediation, maar het probleem is er dan nog."

Uit deze brij hebben wij opgemaakt dat rechters sneller mensen uit de asielprocedure halen als ze veroordeeld zijn. Is er een mogelijkheid van snelrecht? We hebben heel veel voorbeelden waarbij de politie zegt: als wij sneller het verbaal opmaken, met alles erop en eraan, en als we dat insturen voor snelrecht omdat er al een veroordeling is, krijg je een versnelling doordat mensen die hier niet thuishoren, niet in de procedure komen. Is dit een pad dat de minister wil gaan verkennen? Ik ben echt naar praktische oplossingen aan het zoeken.

Er is nog een ander punt dat mij echt van het hart moet. Dat betreft de motivatie van mensen, van de echte vluchtelingen, die werden gefolterd en een onmenselijke behandeling kregen. Ik vind het opvallend dat ik in gesprekken te horen kreeg dat de mensen van de IND, de politie en het COA zeiden: wij zien al na een week wie hier niet

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

thuishoort. Zij zien al dat iemand het nooit gaat halen, maar die persoon blijft hier dan toch twee jaar plakken, doordat hij allerlei procedurele gaatjes vindt. We hebben de minister al eerder geattendeerd op versnelling. Waar staat de minister hierin? Wil hij kijken naar die versnelling?

Het geldt ook in praktische zin. IND-medewerkers geven soms in de beoordeling aan: "Joh, we hebben genoeg materiaal. Zou AI ons niet kunnen helpen om sneller tot een valide beoordeling te komen? Help ons daarmee, zodat we sneller iets voor kunnen leggen bij de volgende instantie." Dat is dus ook weer een praktische invalshoek. Is de minister bereid om daarnaar te kijken, of doet hij daar misschien zelfs al wat mee?

Een derde punt: ik ben heel blij met de motie die ik met velen in deze Kamer heb mogen indienen, waarmee wij vanuit financieel oogpunt — dat moet ik er voor sommige partijen altijd even bij zeggen — streven naar reguliere opvanglocaties, want dat scheelt minimaal een miljard per jaar, een miljard dat we lekker kunnen besteden aan de zorg en dat soort dingen. Die motie is aangenomen, ook met steun van partijen waarvan je dat misschien niet zou verwachten. Zij zeiden: weet je, we hebben nou eenmaal een probleem, en we kunnen een miljard besparen. We zien nu allerlei locaties die klauwen met geld kosten en soms ongewenst zijn. Hoe staat het met die motie? Die is namelijk breedgedragen, dus ik wil graag een tussenstand.

50PLUS zit er heel realistisch in, want wij zien echt een probleem met criminele asielzoekers. Je kunt er enig dispuut over hebben, maar ik vind echt dat handhaven en veroordelen moet. Het kan niet zo zijn dat als jij op tien verschillende plaatsen in Europa aan het zakkenrollen bent, je in Nederland geen veroordeling krijgt. Dat zijn gewoon misdrijven. Laten we het niet bagatelliseren: het zijn misdrijven.

Ik ben heel erg geschrokken van de noodkreet van mensen van het COA en ik sluit me wat dat betreft aan bij de ChristenUnie en de SGP: het mag toch niet zo zijn dat je op basis van geaardheid of op basis van religie zo vreselijk wordt aangevallen? Lukt het niet om een goed proces-verbaal te maken, schrijf het incident dan heel erg goed op, want ook dan zijn rechters bereid om iemand versneld uit de asielprocedure te zetten. Als jij getuigen hebt en je zegt "jullie krijgen een kogel door je kop, want jullie zijn nu christenen" ... Ik citeer dit; excuses voor de woorden, maar dat zijn wel de gebruikte woorden. Dat moeten we dan in de incidentregistratie laten terugkomen, want meerdere mensen hebben dat gehoord. Mensen van het COA werken daaraan mee, maar wel onder de voorwaarde dat zij ook beschermd worden, want ook zij worden bedreigd als ze incidentmeldingen doen. Laten we dit systeem met z'n allen gezonder maken; gaarne een reflectie van de minister.

Ik dank u.

De **voorzitter**:
Oké. Dan gaan we naar meneer Boomsma namens JA21.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dank, voorzitter. Bij dat laatste wil ik me graag volledig aansluiten. Het kan echt niet zo zijn dat christenen of andere minderheden die hier komen voor bescherming, dan alsnog slachtoffer worden van geweld en intimidatie. Ik sluit me dus graag aan bij de verzoeken aan de minister daaromtrent.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Dan over Ceuta. De totale hypocrisie van het asielstelsel wordt hier wat mij betreft weer goed zichtbaar: als Marokko mensen tegenhoudt bij de grens, vinden we dat allemaal prachtig en goed, maar als wij dat zelf doen, wordt er opeens "rechtsstaat" geroepen en gaat het vingertje wapperen. Je ziet ook gewoon nieuwsberichten rondgaan waarin Marokkaanse mannen en minderjarigen zeggen: we gaan naar Spanje, want dan krijgen we opvang en geld. Je ziet ouders die zeggen: geef mij mijn kind terug, dat naar Spanje is gegaan. Zij krijgen gewoon te horen: nee hoor, ze gaan eerst de procedure in, want dat is onze rechtsstaat. Men was hier dan wel geschokt vanwege de aantallen, maar in feite is dit natuurlijk niets anders dan wat er dag in, dag uit gaande is in Europa. Dat is het hele systeem.

De vraag is nu wel wat de minister gedaan heeft en wat er gaat gebeuren met al die mensen die daar nog zitten. We willen in ieder geval niet dat die naar Nederland komen, en dus ook niet naar het vasteland. Is de minister het met ons eens dat hier sprake is van wat dan "instrumentalisering" heet en dat je dat onverkort moet afkeuren? Is de minister het ook met ons eens dat dergelijke acties nooit mogen worden beloond, en dat de enige juiste reactie op zo'n bestorming dus is om te zeggen: iedereen die hieraan meedeed, moet meteen terug? Ik zou dat ook overbrengen aan Sánchez. Wat is zijn inzet geweest? Hoe dan ook bevestigt dit wat ons betreft ...

O, ik heb een interruptie.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Sorry, ik weet niet of u al klaar was, want ...

De heer **Boomsma** (JA21):
Nee, ik wilde door naar een ander punt.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Ik heb even een vraag aan u. Er loopt momenteel een heel intensief onderzoek door de Spaanse regering om te kijken hoe het nu komt dat er zo'n explosie en zo'n oproep is geweest. Zit daar regie achter van mensenhandelaren, of is er ook een interstatelijke actor? Bent u het met me eens dat het belangrijk is dat we ook die inzichten krijgen om tot effectief Europees beleid te komen?

De heer **Boomsma** (JA21):
Dat is heel belangrijk. Daarom vroeg ik ook naar instrumentalisering. Dat betekent eigenlijk dat zo'n mogendheid, in dit geval dan de Marokkaanse regering, daarbij betrokken is. Het is natuurlijk zo dat Marokko op bepaalde manieren druk wil uitoefenen op Spanje. Ze doen dat soms ook om erkenning te krijgen voor hun bezetting van de Westelijke Sahara. Dat is allemaal zeer verwerpelijk. Dat moet dus nader worden uitgezocht. In feite is het natuurlijk wel zo dat als dit gebeurt, het bijna niet anders kan dan dat de Marokkaanse regering in ieder geval niet heeft ingegrepen, nog los van de vraag of ze actief heeft meegewerkt. Het hele punt is dat dit systeem, zoals we dat nu kennen, ons chantabel maakt, omdat wij onze eigen grenzen niet mogen bewaken. Omdat je iedereen die zich meldt, in feite binnen moet laten, maak je je chantabel en kunnen landen als Marokko en Turkije dus altijd dreigen met "we gaan de mensen weer jullie kant op sturen". Dat is de hypocrisie waar ik net op wees. Daarom moeten we echt naar een fundamenteel ander stelsel, waarin dat niet meer wordt beloond. Het mag niet

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

lonen als je uit een ander, veilig land illegaal de grens oversteekt. Als je dat gaat belonen, lok je het namelijk uit. Dat moet dus stoppen.

De **voorzitter**:
Gaat u door met uw betoog, meneer Boomsma.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dat moet stoppen, daarover zijn we het allemaal eens. Wat je in elk geval al eerder kunt doen, is z.s.m. zo veel mogelijk opvang naar buiten de EU verplaatsen. Ik begrijp dat het project van de terugkeerhubs loopt. Ik ben benieuwd hoe het daarmee staat; we horen verhalen over Rwanda en andere landen, dus graag een update. Welke plannen zijn er nu om de hele opvang ook naar veilige derde landen te verplaatsen? Dat is uiteindelijk nog belangrijker.

Nederland is binnenkort voorzitter van het Comité van Ministers van de Raad van Europa. Wij willen graag dat het kabinet dat echt aangrijpt om alsnog te bepleiten dat er een nieuw interpretatief protocol komt voor het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, en dat migratie daar überhaupt op de agenda komt. We hebben de agenda natuurlijk gekregen en ik heb gisteren een schriftelijke inbreng gestuurd aan de minister van Buitenlandse Zaken, maar ik denk dat het heel goed is als de minister van Asiel en Migratie zich daar ook voor gaat inzetten.

Dan nog over Dublin. We zien dat het nieuwe Migratiepact nog niet goed werkt.

De **voorzitter**:
Sorry, meneer Boomsma, een momentje. Mevrouw Straatman heeft een vraag.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik heb een vraag aan de heer Boomsma en dat is een vraag waarop ik in alle eerlijkheid het antwoord zelf niet weet. Ik weet dat de heer Boomsma ook veel nadenkt over artikel 3 EVRM en over dat interpretatieprotocol, waar hij het zojuist over had. Hij weet ook dat als dat de route is die we in gaan slaan, dat nog vele jaren duurt en diplomatiek een lang proces zal zijn. Tot die tijd willen we graag die terugkeerhubs realiseren en willen we overdrachten realiseren. Hoe kan je dat gesprek volgens de heer Boomsma op een fatsoenlijke manier aangaan met de rechtspraak, binnen de grenzen van onze rechtsstaat? Heeft hij daar ideeën bij?

De heer **Boomsma** (JA21):
Dat vind ik een uitstekende vraag. Ik denk dat dat een zoektocht is. Wat ik zelf in ieder geval probeer is om nooit een individuele rechter aan te spreken of te veroordelen, maar om te wijzen op het hele juridische systeem, dat is voortgevloeid uit afzonderlijke uitspraken. Ik noem het daarom ook wel een juridisch moeras: het heeft zich op een bepaalde manier ontwikkeld en de rechters passen de jurisprudentie toe, maar daarmee treden wel elke keer verschuivingen op. Daar moet je het gewoon over kunnen hebben, en ik denk dat dat onderdeel is van een heel normaal debat tussen politiek en recht. Die wisselwerking tussen politiek en recht gaat erom wat nou de politieke ruimte is die de wetten ons bieden. Als er jurisprudentie is met bepaalde onwenselijke effecten, moet je daar gewoon over in gesprek kunnen gaan en kijken of we dat kunnen rechtzetten. Dat is inderdaad lastiger als het gaat om internationale verdragen, maar dat betekent niet dat we dat dan uit de weg moeten gaan.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Wat betreft artikel 3 EVRM ben ik het dus helemaal met mevrouw Straatman eens: dat is in mijn ogen te ver opgerekt in een hele serie uitspraken. Er zit met name een tegenstrijdigheid in het feit dat het als een absoluut recht wordt gezien, wat als het puur gaat om martelen en een vernederende behandeling natuurlijk helemaal terecht is, maar men het tegelijkertijd ook heel erg op laat schuiven, zodat we nu mensen ook niet meer naar Italië zouden kunnen terugsturen. Daar worden ze natuurlijk helemaal niet gemarteld en ook niet vernederend behandeld, maar krijgen ze mogelijk niet de perfecte opvang. Dat is gewoon van een heel andere orde. Mevrouw Straatman had het ook over de terugkeerhubs; daar gaat dit ongelofelijk belangrijk voor worden. Als een rechter nu al uitspreekt dat we er niet zomaar van uit kunnen gaan dat Italië het op orde heeft, hoewel ze zelf zeggen dat ze mensen gaan opvangen en de Europese Commissie dat ook zegt, hoe kunnen we dan zo'n terugkeerhub laten functioneren, waar in principe natuurlijk nog veel minder informatie over is voor rechters? Daarom is het heel belangrijk om die discussie wel aan te gaan.

Ik denk overigens dat het eerder kan dan over een paar jaar. Nederland is volgend jaar voorzitter van het Comité van Ministers van de Raad. We kunnen dit aangrijpen. Er is een enorme dynamiek in Europa om hiermee aan de slag te gaan; dat zag je al bij de verklaring van Chisinau. Toen waren er al 27 landen die daartoe opriepen en die daar ook verder mee wilden gaan. Ik denk dus dat er heel veel animo voor is en ik denk dat Nederland hierin voorop moet lopen, juist omdat dit de manier is om dit soort problemen aan te pakken. Je moet niet alleen zeggen dat het allemaal bagger is en dat de rechters niet deugen; je moet dan ook daadwerkelijk zelf het juridische kader aanpassen.

De **voorzitter**:
U gaat verder met uw betoog.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dus wat heeft de minister nou gedaan? Heeft hij Italië hierop aangesproken? Je moet het natuurlijk allebei doen: je moet Italië erop aanspreken en je kunt best wijzen op de problemen in de jurisprudentie. Ook in Europa moet je dit denk ik aankaarten.

Het is nu toegestaan om de opvang van Dublinclaimanten te versoberen en ze mogelijk zelfs in detentie te plaatsen. Ik zag een artikel in de NRC over een pilot die hiermee was gestart; ik hoor graag hoe dat zit. Hoever zijn we daar nou mee?

Er is nu een daling van het percentage inwilligingen; dat lijkt me goed. Het lijkt wel volledig een Syrië-effect, terwijl het inwilligingspercentage voor andere nationaliteiten juist is gestegen. Hoe komt dat? Wat betreft Syriërs blijven wij wel van mening dat we nu echt zo snel mogelijk moeten overgaan tot herbeoordelen, en waar dat kan tot terugsturen. Er zijn al gesprekken over geweest; de minister is in Syrië geweest. Hij zegt dat gedwongen terugkeer en wat daarvoor nodig zou zijn, onderdeel is van gesprek. Dan denk ik: onderdeel van gesprek? Maak het wel een eis, zou ik zeggen. Elke vorm van steun of medewerking vanuit Nederland, voor wederopbouw of voor wat dan ook, moet daaraan vasthangen, dus die kan er alleen zijn als ze daar volledig aan meewerken. Wanneer kunnen we starten met de herbeoordelingen? Is er nog iets mogelijk om het landenbericht naar voren te halen? Ik heb begrepen dat Duitsland al bezig is met herbeoordelingen. We horen het graag.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Dan nog even over het uitlezen van telefoons.

Ik weet niet hoeveel tijd ik nog heb? Ik hoor dat ik nog tijd heb. Dank u, voorzitter.

Wanneer komt nou die wet? Wat is er nou gebeurd? Zijn we nou aan het uitlezen? Er was natuurlijk een duidelijke Kamermeerderheid. Het is weer typisch zo'n juridisch moeras dat elk gezond verstand tart, maar we moeten dat gewoon zo snel mogelijk gaan doen. Ik begrijp dat ze in Zweden en in Ierland in 2026 een medewerkingsplicht bij het uitlezen van gegevensdragers hebben ingevoerd voor asielzoekers. Wordt dat ook meegenomen? Wanneer krijgen we de wet? Wanneer gaan we dit eindelijk weer doen?

De **voorzitter**:
Okido. Dan gaan we naar mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dank u, voorzitter. Laat ik duidelijk zijn. Tot wij een asielsysteem hebben waarbij het niet meer loont om zonder toestemming op Europese bodem te landen, je hand op te steken en om asiel te vragen, blijft dit doorgaan. Alle fantastische ideeën die zojuist voorbij zijn gekomen, die ik van harte ondersteun, zijn er eigenlijk alleen maar om het juridische moeras tegen te gaan waarin wij terechtgekomen zijn. Wij worden gepiepeld door mensen die hiernaartoe komen om allerlei redenen die op zichzelf begrijpelijk zijn, maar die niets te maken hebben met bescherming. Tot we een ander asielsysteem hebben, zal dat niet stoppen.

Voorzitter. Dat is des te belangrijker omdat dit kabinet grote woorden sprak bij aantreden: "grip op migratie", "instroom naar beneden", "asielketen ontlasten" en "afscheid van chaos". De volwassenen waren weer terug, zeiden ze. Ik zie niets van dat alles. Het waren politieke beloften aan Nederlanders die er echt, terecht, helemaal klaar mee zijn, maar de oplossingen komen niet. We zijn maanden verder; het kabinet zit sinds januari op het pluche, en het is september. Dat is toch echt wel het moment om eens te vragen: wat is er eigenlijk terechtgekomen van al die beloften? Het is nog steeds dezelfde chaos. De asielketen piept en kraakt, de opvanglocaties zijn overvol, mensen slapen buiten, gemeenten worden blijvend onder druk gezet, de woningmarkt zit muurvast en sociale voorzieningen staan onder druk. De casus-Mohammed K. is in mijn ogen blijven hangen op het feit dat in Amsterdam naar een woning gezocht gaat worden voor het gezin dat hiernaartoe komt. Probeer als gewone Nederlander zonder problemen maar eens een betaalbaar huis in Amsterdam te vinden; dat zal je niet lukken.

Ondertussen wordt de Spreidingswet, zonder enige consideratie voor de mensen in de gemeentes die gezegd hebben dit niet te willen, gewoon doorgedrukt. Hetzelfde systeem wordt verder in stand gehouden. De woorden die deze minister en andere leden van het kabinet spreken, stralen een crisissfeer uit, op alle fronten. Wanneer wordt er ook conform dat gevoel van crisis gehandeld? We hebben artikel 110 en 111 van de Vreemdelingenwet. Die artikelen kun je prima inzetten om alleenreizende mensen uit veilige landen gewoon de opvang te weigeren. Dat is juridisch mogelijk, maar je moet het wel willen. Wanneer worden de daden bij de woorden over de crisis gevoegd? Wat heeft de regering nu daadwerkelijk gedaan?

Voorzitter. Ik kijk ook nadrukkelijk naar de VVD. Ik heb geen interrupties meer, begrijp ik.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Dat is een bijzondere gang van zaken. Bij de inwerkingtreding van het Migratiepact heb ik de heer Ellian horen zeggen dat er dit jaar een effect moet worden gezien. We zijn inmiddels in september en er is geen effect. Als ik nog een interruptie had, zou mijn vraag aan de VVD-fractie zijn: wanneer verbindt u consequenties aan de puinhoop waar we in zitten? Daar komt het uiteindelijk namelijk wel op neer. Je kunt als regering niet aan de ene kant keer op keer zeggen dat de situatie zeer ernstig is, zeggen dat het systeem tegen de grenzen aan loopt, burgers in gemeenten confronteren met opvang die ze niet willen en waar ze zich in democratische verkiezingen tegen hebben uitgesproken, maar vervolgens weigeren om daadwerkelijk wat te doen.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:
Oké, ik weet niet wat u bedoelt met de "bijzondere gang van zaken". Ik heb aan het begin van dit debat gewoon gezegd dat we drie interrupties zouden doen, maar ik besef dat u dat niet had meegekregen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Nee, maar dan ben ik gewend dat dat drie interrupties in tweeën zijn. Als het drie vragen zijn aan één persoon, dan is het debat gewoon dood.

De **voorzitter**:
O, op die manier. Als ik dat zou doen, mevrouw Keijzer, dan hadden we hier zeker tot 18.00 uur gezeten. U heeft het begin gemist, maar er zit geen bedoeling achter. Ik doe als voorzitter altijd gewoon drie interrupties, drie vragen.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik twijfelde even, maar mevrouw Keijzer stelt de vraag: wat is er nu eigenlijk gebeurd? Ze insinueert dat er helemaal niets gebeurt. Zo wordt er geen eerlijk beeld geschetst voor de mensen die zich terecht zorgen maken over asiel. Wij doen met z'n allen een poging om hier grip op te krijgen en uitvoerbaar asielbeleid te maken. Ik zal dus even antwoord geven op de vraag wat er uiteindelijk is gebeurd. Er is een tweestatusstelsel gekomen, er is een Migratiepact ingevoerd met snellere procedures, de minister is in gesprek om terugkeerhubs te realiseren, de burgemeesters zijn heel blij dat er eindelijk een kabinet zit dat de Spreidingswet daadwerkelijk wil uitvoeren zodat we de opvang op orde krijgen, de instroom daalt et cetera, et cetera. Is dat perfect? Nee. Zou ik heel graag willen dat het beter gaat? Ja, daarom was ik bijvoorbeeld net in het interruptiedebatje met de heer Boomsma aan het zoeken naar wat we binnen deze juridische kaders kunnen. Mevrouw Keijzer zegt zelf: het is een juridisch moeras. We moeten met z'n allen op een eerlijke manier creatief zoeken naar wat er kan. Ik zie hier een kabinet dat maximaal doet wat kan, wetende dat we in een juridisch moeras zijn beland. We moeten dus wel het eerlijke verhaal aan de mensen vertellen. Het is nog niet perfect, maar we doen er alles aan. Dat zou mevrouw Keijzer ook moeten weten.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
De bestuurlijke, politieke en ambtelijke elite, met daarachter de asielindustrie waar miljarden in omgaan, zijn zeer verguld met de gang van zaken. In die werkelijkheid worden stappen gezet. De Nederlander kijkt ernaar en ziet het tegenovergestelde. Die ziet dwang. Die ziet voorrang voor mensen die uit andere landen komen. Die ziet asielzoekers die er een zooitje van maken en, zoals ik net een collega hoorde zeggen,

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

vervolgens een uurtje in de tuin mogen gaan schoffelen, terwijl Nederlandse vrouwen zich niet meer veilig voelen. Je hebt dus de werkelijkheid van de bestuurlijke en de ambtelijke elite en je hebt de werkelijkheid van de Nederlanders. Het afgelopen weekend zijn er verkiezingen geweest in Oost-Duitsland. Daar hebben we gezien waar dit uiteindelijk toe leidt. Wat is de reactie van diezelfde bestuurlijke en ambtelijke elite? "De democratie moet worden afgeschaft." Ik zal het niet langer maken, maar echt alles in mij komt in opstand. Het is ongelofelijk wat wij hier in dit land aan het doen zijn. We hebben een woningmarkt die is vastgelopen, vrouwen die zich niet meer veilig voelen en christenen die zich niet meer veilig voelen. We komen niet verder dan: ja, ach, er zitten ook goeden tussen. Dat weet ik. Dat weet ik, maar de grens is gewoon bereikt. De maat is vol. We zullen maatregelen moeten nemen, anders zitten we hier in deze zaal straks in een totaal andere politieke samenstelling en dan is iedereen aan het jammeren.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Volgens mij is dit mijn laatste interruptie. Mevrouw Keijzer zegt dat we maatregelen moeten nemen. Die maatregelen nemen we. Ik denk dat we er, om te voorkomen dat er zulke vreselijke dingen gebeuren als nu in Duitsland, vooral bij gebaat zijn als we bij de feiten blijven. De feiten zijn dat de instroom de afgelopen weken met 42% is gedaald. Wat mij betreft daalt die nog veel verder. Daarvoor moeten we aanvullende maatregelen nemen. U heeft het over terechte zorgen over bijvoorbeeld overlastgevende asielzoekers, maar doe nu niet alsof er helemaal niets gebeurt. We hebben te maken met een juridisch moeras. U bent zelf minister van Wonen geweest. U bent ook tijdelijk minister van Asiel en Migratie geweest. U weet hoe ingewikkeld het is. Laten we hier wel gewoon het eerlijke verhaal blijven vertellen.

De **voorzitter**:
Ik ben geen minister geweest, maar mevrouw Keijzer wel, dus spreek via de voorzitter.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ja, de instroom is van 900, 1.000 naar 600, 700 gegaan. Het gaat om een paar weken. Zoals ik net al aangaf, melden zich dan zo direct niet 50.000, maar 35.000 mensen. Wees nou gewoon eens reëel. Kijk nou gewoon eens hoeveel van die mensen alleenreizende jonge mannen zijn. Een deel komt gewoon uit veilige landen. Een deel komt uit Turkije, waar ze soms al jaren wonen. En oké, er komt een deel uit oorlogsgebied. Welke man laat zijn vrouw en kinderen of zijn zus en zijn moeder achter in een oorlogsgebied? Laten we het daar eens met elkaar over hebben. Waarom kiezen wij er niet voor om het volgende tegen deze jonge mannen te zeggen? Dat doen ze in België trouwens ook gewoon. Daar doen ze het zonder juridische grond; hier kan het met juridische grond. "Het spijt ons. U bent trouwens door allerlei Europese landen heen in Ter Apel gekomen. Daar had u ook een dak boven uw hoofd. U gaat maar terug naar dat dak boven uw hoofd. Hier krijgt u het niet, want uw leeftijdsgenoten, de Nederlandse jongens en meiden, hebben ook geen mogelijkheid meer om een beetje vlot aan een betaalbaar huis te komen." Het is heel simpel: de politieke wil ontbreekt.

De **voorzitter**:
Ik kijk even of iemand, misschien iemand die geen interrupties meer heeft, het voorzitterschap even wil overnemen, zodat ik de bijdrage namens de VVD kan uitspreken. Wilt u dat even doen, mevrouw Van der Plas?

Voorzitter: Van der Plas

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De **voorzitter**:
Dan geef ik nu het woord aan de heer Ellian namens de VVD.

De heer **Ellian** (VVD):
Dank. Uiteraard begin ik ook bij deze zomer. Toen vielen mij twee dingen op, of eigenlijk drie. Het was warm, maar als het gaat om asiel en migratie, was het niet op de goede manier warm. In de eerste plaats ben ik in Ter Apel geweest, omdat daar de situatie ontstond dat het Rode Kruis zich dermate onveilig achtte dat het zijn werk daar niet meer kon voortzetten. Ik ben gaan kijken op welke manier het Rode Kruis dat nu wel doet. Ik vind het knap wat het daar doet. Maar let op, dat kan alleen omdat daar een heleboel particuliere beveiliging wordt neergezet. Laat dat even tot je doordringen. Daar is dus particuliere beveiliging nodig om mensen die hier heel graag willen blijven — althans, dat zeggen ze — veilig op te vangen. Dat is vrij bizar.

Wat ik nog bizarder vond toen ik daar rondliep, is dat het heel duidelijk is dat dit veiligelanders zijn, zoals Marokkanen en Algerijnen. Syriërs zaten er ook tussen; dat is nog niet helemaal een veilig land. Ik begrijp dat niet. Ik begrijp niet waarom we al deze moeite doen voor mensen die niet het recht hebben en ook niet zullen hebben om hier te zijn. Dát is op dit moment de essentie van het probleem.

Toen sprak ik met de ondernemers in Ter Apel. Dat heb ik vaker gedaan. Ik weet dat vele collega's hier dat ook doen. Als je het hebt over de rechtsstaat ... Ondernemers moeten zelf maatregelen nemen. Er zijn mensen in Ter Apel met noodknoppen, omdat het onveilig voor ze is. Let nog een keer op: dat is zo omdat andere mensen zeggen dat ze in de problemen zitten in hun eigen land. Dan zou je zeggen: ik dank God op mijn blote knieën dat ik in een ander land zo netjes word ontvangen. Maar nee, dan gaan ze een dorp terroriseren. Ik wil de minister vragen hoe het zit met het schadefonds voor die ondernemers. Het komt echt bij je binnen als je hoort wat die mensen meemaken.

Mensen daar vertelden mij ook: weet u, meneer Ellian, er zijn allemaal weggetjes hier, grensovergangen; we kunnen daarnaartoe en dan ziet u dat ze gewoon vanuit Duitsland hiernaartoe komen lopen. Toen dacht ik wel: dit is toch eigenlijk wel van de gekke. Als je nu als Nederlander naar Duitsland wilt, is de kans aannemelijk dat je gecontroleerd wordt, maar andersom zetten wij niet de KMar op die plekken neer om te zeggen: goh, het loket in Nederland is even gesloten, dus u moet terug. Dit is wat andere landen wél doen. Waarom doen wij dit niet, zo vraag ik de minister. Als het zo duidelijk is en als omwonenden in Ter Apel en in de dorpjes daar kunnen vertellen hoe veiligelanders lopend Nederland in komen of met de auto worden afgezet, waarom zetten wij de KMar dan niet neer? Is de minister bereid om dit verscherpte toezicht in te stellen?

Ik wil natuurlijk ook niet voorbijgaan aan de gebeurtenissen in Ceuta; ik hoop dat ik het goed uitspreek. Ik heb goed geluisterd naar hoe meneer Boomsma het uitspreekt. Ik vind het een beetje te makkelijk gaan, zeg ik in alle eerlijkheid tegen het kabinet. Ik zie net dat er openbare rapporten zijn van de inlichtingendiensten, dus niet van journalisten of zo. De Spaanse premier zegt: we wisten het allemaal nog niet. Dit kan niet op een continent waar we met elkaar een pact hebben afgesproken. Ik vind echt dat het kabinet Spanje moet aanspreken en moet zeggen: wat is het nou volgens jullie? We weten allemaal — meneer Boomsma zei het net en meneer Struijs ook — dat dit was georganiseerd vanuit Marokko. De politiestukken en de inlichtingenstukken wijzen daar

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

ook op. Ik vind wel dat de Spaanse regering daarop moet worden aangesproken. Anders is het niet gek dat de Nederlandse burger denkt: Spanje kan maar gewoon een beetje laks doen, Marokko doet dit expres en wij zijn straks de dupe. Ik ben benieuwd hoe de minister daarnaar kijkt. Ik ben met name benieuwd of hij de Spanjaarden met zijn ambtsgenoten gaat aanspreken.

Tot slot de rechterlijke uitspraak. Daar is veel over gezegd. Ja, wij moeten fatsoen betrachten naar de rechtspraak. Ze hebben een positie. Ik zeg gewoon wat ik vind als Kamerlid en als oud-advocaat. Deze uitspraak op deze manier … Laat ik het maar zeggen: ik vind die buiten de grenzen van de rechtsstaat gaan. Voor degenen die nu gaan opspringen: ik heb Wiarda gelezen. Ik heb het over de heteronome en de autonome manier van rechtsvinding. Wat zei de grote Wiarda? Dit is een mengvorm. "Als de wet onduidelijk is, mag de rechter interpreteren." Ik vraag aan iedereen die luistert: wat is er onduidelijk aan het interstatelijk vertrouwensbeginsel? Wat is daar onduidelijk aan? Dat vraag ik aan iedereen. Hier was maar één uitspraak mogelijk: de minister kan terugsturen naar Italië. Ik ben benieuwd hoe de minister hiernaar kijkt.

Ik dank iedereen.

De **voorzitter**:
Dank. Ik zag de heer Diederik van Dijk en de heer Struijs. Alleen, ik heb even niet gezien wie er eerst was. De heer Van Dijk.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Bedankt dat u mij voor laat gaan, collega Struijs. Ik heb een concrete vraag. De heer Ellian had het al even over het grensverkeer. Duitsland verlengt de grenscontroles tot maart '27. Bij ons loopt het af op 30 september 2026. Moeten we het niet gelijktrekken? Het is opvallend dat die Duitse controles echt veel intensiever, maar ook veel effectiever zijn dan die van Nederland; de heer Ellian refereerde er ook al even aan. Moeten we dat ook niet gelijk gaan trekken?

De heer **Ellian** (VVD):
Dat is de kern van mijn vraag. Ik weet dat de Koninklijke Marechaussee allerlei slimme manieren heeft om het toezicht vorm te geven, maar het is raar als de Duitsers effectiever controleren dan wij. Het is ook raar als onze eigen inwoners zeggen: wij kunnen aanwijzen hoe ze Nederland binnenkomen. Het gaat dan om mensen die al in een ander Europees land onderdak hebben gehad. Dat is vreemd. Ik zou denken dat juist onze KMar, met al haar kennis en kunde … Daar zal de minister opdracht toe moeten geven. Immers, hij heeft voor een deel het gezag over de KMar. Ik bedoel dat er wordt gezegd: "Wij gaan nu eens op deze plekken specifiek controleren. Dan houden we ook gewoon een keertje mensen tegen." Dat doen de Duitsers ook, dus ik denk niet dat ze heel boos zullen worden als wij zeggen: wij gaan het ook doen. Ik denk dat het zou moeten kunnen, gelet op wat de minister wil en kan, dus ik ben benieuwd of hij dat gaat doen.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Meneer Ellian, ik wil even uw bezoek aan Ter Apel en mijn betoog even in verbinding brengen. U heeft daar met ondernemers gesproken. Ik heb daar ook met politiemensen gesproken. Als er een winkeldiefstal in vereniging wordt gepleegd, wordt er in 80% van de gevallen geen proces-verbaal opgemaakt. Bent u met mij van mening dat we dat nu

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

wel moeten gaan doen en dat we snelrecht moeten toepassen, zodat ze sneller uit de procedure kunnen op het moment dat ze crimineel gedrag vertonen? Is de VVD bereid om die verkenning te doen en eventueel, als dat mogelijk is, dat daar ook in te zetten?

De heer **Ellian** (VVD):
Zeer zeker. Sowieso luister ik altijd met grote aandacht naar ideeën van de heer Struijs, want ik weet dat die gebaseerd zijn op wat mensen in de uitvoering denken. Maar ik zeg er wel het volgende bij, wat ik eerder ook heb gezegd tegen de minister, toen ik net woordvoerder was. In de kern vind ik dat als je kijkt naar dit specifieke aanmeldcentrum — het is er maar één, de grootste — en ziet wat het dorp te verduren heeft, eigenlijk niemand vanuit dat azc dat dorp nog in zou moeten. Dat geeft die mensen rust. Dat krijgen we niet helemaal voor elkaar. Ik heb daar wel nog ideeën over, maar die bewaar ik even, want anders is het misschien een beetje veel en spannend voor een eerste commissiedebat na de zomer. Maar ik ben het van harte eens met de heer Struijs. Het snelrecht wordt volgens mij wel voor een deel toegepast, maar de politieregistratie moet op orde, want als die niet op orde is, weet je zeker dat ze nooit uitgezet worden.

De **voorzitter**:
Oké, ik zie verder geen interrupties meer. Ik hoorde de heer Ellian wel nog praten over de KMar. Voor de mensen die niet op de hoogte zijn van de afkorting: dat is de Koninklijke Marechaussee. Ik geef het voorzitterschap weer terug aan de heer Ellian.

Voorzitter: Ellian

De **voorzitter**:
Wat vriendelijk dat u dat even wilde doen, mevrouw Van der Plas. Ik heb even geïnventariseerd bij de minister. Hij heeft 30 minuten nodig voor de schorsing. Dat lijkt mij redelijk, gelet op de hoeveelheid vragen. Dan doen we meteen de lunch. Ik ga de vergadering schorsen tot 12.20 uur.

De vergadering wordt van 11.51 uur tot 12.22 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Dames en heren, ik heropen deze vergadering van de vaste commissie voor Asiel en Migratie. We zijn nog steeds bij het reguliere debat Vreemdelingen- en asielbeleid. We gaan luisteren naar de beantwoording van de minister voor Asiel en Migratie. Heeft u een inleiding?

Minister **Van den Brink**:
Nee, ik heb geen inleiding. Ik vond dat de commissie vrij eensluidend was in haar vragen; die waren goed bij elkaar te brengen. Ik wil ze gaan beantwoorden door van buiten naar binnen te werken, dus buiten Europa en dan telkens zo dichter bij huis komen.

De **voorzitter**:
Heeft u de onderwerpen misschien voor ons?

Minister **Van den Brink**:
Ja, dat begint met internationaal, met Ceuta, Griekenland, Italië en hubs. Dan komen de nationale procedure in ons land en de opvang. Daarna volgen overlast en overige

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

vragen.

De **voorzitter**:
Okido. Dat gaan we voortvarend doen. We hebben iets meer dan anderhalf uur. Van interrupties — dat zijn vragen — hebben we er drie, en graag kort. Minister, aan u.

Minister **Van den Brink**:
Dank u wel. Ik denk dat de beelden van de afgelopen zomer vanuit Ceuta de meeste wenkbrauwen hebben doen fronsen en heel veel debat en onrust hebben gegeven in de samenleving rondom de vraag wat daar aan de hand is. Dat hebben we ook als kabinet gelijk zo benoemd: het is zeer zorgelijk, uitzonderlijk en ongekend. Er is al veel over gezegd. Ook in de schriftelijke overleggen hebben we daarover gewisseld. Ik denk dat wat de heer Struijs zei heel waar is: je wil gewoon meer duidelijkheid krijgen over wat hier nu aan de hand is en wie er betrokken was. Dat is ook de reden dat het kabinet en ikzelf bij de Raad van Ministers hebben aangedrongen op onderzoek waarin we daar duidelijkheid over krijgen. We zien daar nu de eerste resultaten van, maar op de volgende JBZ-Raad, van begin oktober, en de daaropvolgende Europese Raad staat migratie hoog op de agenda. Ik verwacht ook dat het vervolg daar aan de orde zal komen.

Wat de heer Boomsma zei, is daarin natuurlijk ook een onderdeel. Als 80.000 mensen een grens overgaan, dan is er gewoon een grensprobleem. Dan is het geen asielvraagstuk. Er is ook als zodanig opgetreden door die hele grote groep mensen weer terug naar de andere kant van de grens te brengen, maar er blijven natuurlijk nog wel een paar mensen nu daar in Ceuta. Daar komen dan mogelijk asielvraagstukken uit naar voren.

De heer Boomsma vroeg: is hier sprake van instrumentalisering? Ik snap die vraag heel goed. Tegelijkertijd weten we ook dat daar een definitie aan zit die gaat over wie de actor is en wie er verantwoordelijk is. Zolang we dat niet weten, is het wel de terechte vraag en is het, vind ik, echt een grensprobleem dat moest worden opgelost zoals het is opgelost. Ik verwacht echter wel dat we er in Europees verband opnieuw over gaan spreken of onze maatregelen en onze mogelijkheden, ook in juridische zin, wel voldoende zijn om die hiertegenover te stellen. Uit het feit dat ik daar een vraagteken zet, kunt u afleiden dat ik denk dat we daar nog meer maatregelen op zullen moeten treffen. Voor het beschermen van de buitengrens hebben we namelijk allerlei afspraken, het Schengensysteem en early warning nodig. We hebben al gezegd: socialmediamonitoring is essentieel. Daar zullen wij ook toe blijven oproepen.

De screening zelf. Spanje is zelf gehouden aan het pact, dus daarom heb ik ook gelijk benadrukt: nee, die mensen komen dus niet in Nederland, want Spanje is hiervoor verantwoordelijk en dat blijft het ook; daar zal dus geen sprake van kunnen zijn. Mocht onverhoopt toch een keer iemand zich hier melden en hij blijkt al vanuit Spanje te komen, dan wordt hij gewoon weer teruggebracht naar Spanje. In de regel is Spanje een land dat ook gewoon bijdraagt aan de Dublinafspraak die we hebben gemaakt. Dat is het dus op het vlak van Ceuta.

Dan wordt er ook nog gevraagd naar binnengrenscontroles en hoe we daarmee omgaan. U heeft gezien dat een aantal landen binnengrenscontroles — ik zeg erbij: ook in een soort politiekachtige discussie tussen Italië en Spanje — hebben ingesteld; dat is

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

dus ook een soort opbieden tegen elkaar. Nederland heeft ervoor gekozen om zijn binnengrenscontrole om te zetten naar mobieltoezichtcontrole en die op een veel geïntensiveerdere wijze toe te gaan passen, met meer uren, of op meer voertuigen en op meer plekken. Ik kom straks ook nog wel even terug op de vraag van de heer Ellian hoe we daar in en rondom Ter Apel op inzetten. Maar dat is de manier waarop het kabinet omgaat met onze binnengrenscontroles. Het zou zomaar eens kunnen dat we misschien in de komende tijd berichten gaan krijgen dat er in Duitsland weer een andere afweging wordt gemaakt.

Dat was het op vlak van Ceuta.

De **voorzitter**:
Ik wil even de handen duidelijk zien. Mevrouw Vondeling, meneer Van Dijk en meneer Russcher. Zullen we gewoon het rijtje afgaan? Mevrouw Vondeling.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Ik had de minister twee vragen gesteld over Ceuta. Allereerst was mijn vraag: bestaat er een kans dat die groep van — volgens mij zijn het 6.000 migranten, maar als het niet klopt, hoor ik het graag — migranten die nog op Ceuta zijn, naar het vasteland worden gebracht? Twee: klopt het dat al die migranten nog niet zijn gescreend?

Minister **Van den Brink**:
Van dat laatste weten we in ieder geval dat er bij die 80.000 geen enkele vorm van screening is geweest. Die mensen gingen dus gewoon weer terug omdat dat de snelste en de beste oplossing was. Het aantal dat nu nog op Ceuta is, fluctueert. We weten dat Ceuta zelf daar niet tegen bestand is. Ik denk dat daar aan de kant van de screening zeker nog wel issues zullen zijn. We weten nu dat Spanje maar voor een heel klein groepje mensen, volgens mij minderjarige alleenstaande vrouwen, op het vasteland in Spanje opvang heeft geboden. Daarmee maakt Spanje zich verantwoordelijk voor deze mensen, die daar dan op het vasteland komen. Tot nu toe blijft Spanje communiceren dat alle inzet erop is gericht om mensen toch vanuit Ceuta terug te laten gaan naar Marokko. Dat is de stand die ik er tot nu toe van heb.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Zonder dat dit ten koste gaat van al mijn interrupties: dit zijn niet de antwoorden op mijn vragen. Ik vroeg of het klopt dat er nog ongeveer 6.000 migranten daar zitten en of ze allemaal gescreend zijn. De belofte was: binnen een paar dagen screening. Er is geen aantal bij genoemd van: ja, maar als er zoveel bij komen, wordt het een maand. Twee. Bestaat er een kans dat ze overgebracht worden naar het vasteland? Staat er iets in de Spaanse wetgeving — het kan zijn dat dat niet klopt — dat ze na een x-aantal dagen het recht hebben om naar het vasteland te gaan?

Minister **Van den Brink**:
Excuus. Het hoeft niet ten koste van uw interrupties, zeg ik dan gewoon; ik ben niet de voorzitter. U heeft gelijk: u heeft die vraag … In de korte tijd die ik had, heb ik dat niet kunnen plaatsen. Laat ik die dus even noteren, want ik was wel getriggerd door uw vraag of er dagen in de Spaanse wetgeving zouden zitten die daartoe verplichten. Tot nu toe blijft de communicatie die wij vanuit Spanje ontvangen, zijn: we proberen het op Ceuta onder controle te krijgen. Daar hoort dan dus ook registratie bij. Ja, dat duurt veel langer dan de bedoeling is, maar de Spaanse autoriteiten blijven er ook op inzetten dat

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

de mensen gewoon terugkeren naar Marokko. De registratie is daarmee voor hen dus daarmee ook iets minder relevant, want ze zouden terug moeten. Tegelijkertijd is maar een kleine groep tot nu toe naar het Spaanse vasteland overgebracht. Daarmee zijn zij verantwoordelijk. Als daar nieuwe berichten over komen, dan zal ik u daarover informeren, maar vaak gaat het via de media sneller dan dat dat in diplomatieke zin aan de orde komt. Dit geldt tot het moment dat we misschien in de Europese Raad hierover komen te spreken en dat er ook echt een stuk ligt waarbij het geverifieerde informatie is. Dat is ook mijn oproep geweest in dezen: laat nou Frontex en het Europese Asielagentschap hierbij betrokken zijn, zodat we de informatie ook kunnen verifiëren, want er wordt al zo veel, laat ik zeggen, nieuws verspreid waarbij we niet altijd weten of het klopt.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Kan de minister ons, de Kamer, toch informeren, in een brief of iets dergelijks, over die Spaanse wet en die 30 dagen?

Minister **Van den Brink**:
Laten we het volgende afspreken. We hebben volgens mij begin oktober JBZ-Raad. Dan kom ik, denk ik, ook met uw Kamer weer te spreken over alle aspecten die u van mij verwacht om die in te brengen tijdens de Raad. Laten we daarop vooruitlopend ook even de laatste check doen op de Spaanse situatie in Ceuta, en die met uw Kamer wisselen.

De **voorzitter**:
Dat noteren we. Mevrouw Van der Plas ook? Ja, oké. O, u was als eerste. Sorry, dat had ik niet … Mevrouw Van der Plas dan.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Nee, dat is helemaal niet erg. Mevrouw Vondeling stelt goede vragen. 30 oktober vind ik wel een beetje laat, eerlijk gezegd. Dan zijn we weer weken verder. In de tussentijd kunnen mensen naar het vasteland worden gebracht in steden die voor ons onduidelijk zijn. Vanuit die steden kunnen ze gewoon gaan doorreizen en kunnen ze gewoon in Nederland komen. Om heel eerlijk te zijn: ik wil ook niet dat alleenstaande vrouwen gaan doorreizen. We hebben hier gewoon met instroom te maken in Nederland die heel erg groot is, dus ik zou eigenlijk wel eerder die informatie willen hebben. Ik zou zeggen: per omgaande zodra dat mogelijk is. 30 oktober is echt te lang. In de tussentijd kunnen mensen zich overal gaan verspreiden; daar hebben we geen zicht op. Ik wil ook graag de garantie van de minister dat wij die mensen niet gaan opnemen, en ook graag horen hoe de minister die garantie kan geven. Wat gaat er precies gebeuren met de registratie en de identificatie hier in Nederland van mensen die uit Marokko komen? Want de kans bestaat natuurlijk wel dat ze vanaf Ceuta komen.

Minister **Van den Brink**:
Laten we gewoon de verantwoordelijkheidsverdeling wel op een goede manier benoemen. Spanje is gewoon verantwoordelijk, vandaag, morgen en overmorgen. Dat is dus wat Spanje te doen heeft. Dat organiseren ze op Ceuta. Als ze ertoe overgaan om er keuzes in te maken, wat ze al hebben gedaan met een groep minderjarige vrouwen naar het vasteland te brengen, is dat ook hun verantwoordelijkheid. Daarbij zeggen wij alleen: dat heeft u zelf op te lossen; blijf nou inzetten op het terug laten gaan van deze hele groep naar Marokko. Ik kan u in die zin de garantie geven dat wij gewoon de toepassing doen zoals die in het pact is afgesproken, namelijk: als zich hier iemand

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

meldt die al eerder geregistreerd is, dan gaat die gewoon weer terug naar Spanje, want dat is de afspraak zoals het werkt. Wij hebben er dus ook geen enkel signaal voor op dit moment dat dat anders is of dat daar ook al sprake van zou zijn. Reken maar dat binnen Europa alle lidstaten op één lijn zitten om deze lijn te handhaven richting Spanje, want het is uiteindelijk Spanjes verantwoordelijkheid.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
De minister stelt het wel heel erg rooskleurig voor. Ten eerste is Marokko gewoon een veilig land, dus ze hoeven helemaal niet naar Spanje te gaan volgens mij; ze kunnen gewoon terug. Dat zou dus de inzet van Spanje moeten zijn. Wij zouden daarop moeten hameren. We moeten dat niet alleen even zeggen tegen Spanje, maar dat is gewoon hoe het werkt. Het is een rooskleurige voorstelling van zaken, want dat blijkt wel uit de uitspraak van de rechter dat iemand niet teruggestuurd mag worden naar een bepaald land, in dit geval Italië. Het is dus helemaal niet gezegd dat ze dan maar gewoon teruggaan naar Spanje, want daar kunnen weer allemaal rechtszaken van komen en een rechter kan gewoon zeggen: de situatie in Marokko vind ik niet zo oké, dus hij moet hier blijven. Ik ben dus niet gerust op deze garanties.

Minister **Van den Brink**:
Er zijn heel veel aspecten die, als je ze bij elkaar gooit, het soms doen lijken alsof het allemaal helemaal misgaat. Ik heb de verantwoordelijkheid vanuit het Nederlandse kabinet om met de Commissie Spanje aan te spreken op zijn verantwoordelijkheid. Die verantwoordelijkheid zien wij als dat Spanje ervoor moet zorgen dat de groep mensen die daar nog zit, teruggaat naar Marokko. Dat is het vertrekpunt, want Marokko is veilig; daar heeft u helemaal gelijk in. Dat is het vertrekpunt en dat gaan we ook doen; daar blijven we de Commissie op aanspreken. Daarnaast haalt u een zaak aan in Nederland richting Italië. Die staat hier echt helemaal los van. Dublin en Spanje functioneert goed. Als wij iemand in Nederland krijgen die eerder in Spanje is geweest, dan krijgen wij gewoon de afspraak met Spanje en neemt Spanje hem over. Op die manier krijgt dat zijn vervolg zoals we dat in het Europees recht hebben afgesproken. Dus ja, dit is de situatie. Het blijft zo dat wat er is gebeurd in Ceuta ongekend is en dat dat moet worden voorkomen. Daarom zie je nu ook dat daar volop in wordt geïnvesteerd en dat we nadenken over extra maatregelen aan de grens om als dit in voorkomende gevallen opnieuw zou gebeuren er nog beter tegen bestand te zijn. We zetten Europol en Frontex in op socialemediascreening om ervoor te zorgen dat we dingen eerder zien aankomen. En de feiten moeten op tafel. Soms duurt feiten op tafel krijgen iets langer dan ons allen lief is. Dat erken ik ook, want ik ben ook ongeduldig. Maar pas op basis van de feiten en de onderzoeken die er zijn gedaan, kunnen we elkaar echt aanspreken. Dat zal het kabinet ook doen.

De **voorzitter**:
Oké. Wie was er dan? Meneer Van Dijk.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
De minister komt nog terug op de grenscontroles rond Ter Apel, maar een belangrijk gegeven is ook dat Duitsland de grenscontroles nu weer gaat verlengen tot maart '27, terwijl die van ons aflopen over een paar weken. Moeten we dat niet ten minste gelijktrekken met ons buurland? Geldt dat gelijktrekken ook niet als het gaat over de mate van intensiteit en effectiviteit? Gaat de minister daar ook nog op in?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Minister **Van den Brink**:
Jazeker. Wat volgens mij in dit debat al vaker is gewisseld, is de vraag: wat is de meest effectieve manier van grenstoezicht? Daar zijn gewoon verschillende stromingen in; dat erken ik ook. Ik ben ervan overtuigd dat met de verruiming die we juridisch hebben gecreëerd het nu effectiever is om het mobiele toezicht toe te passen dan de huidige binnengrenscontrole. Binnengrenscontrole heeft ook zijn effect gehad — dat is gewoon ontegenzeggelijk waar — maar wel in de context van het moment dat we met het mobiele toezicht nog heel weinig konden. Ik heb nu de regels aangepast. Die worden volgens mij op dit moment, om en nabij vandaag, ergens gepubliceerd. Vanaf 1 oktober kan dan de KMar met die nieuwe regels in de hand op de knooppunten rondom Ter Apel, maar ook op andere plekken mobiel grenstoezicht toepassen; daar heeft de heer Ellian net al iets over gezegd. We hebben een zeer gespecialiseerde KMar, die ook die risico's kent en daarmee risicogericht toezicht houdt. Dat is de wijze waarop wij met de manschappen die we hebben — dat zijn het — de meest effectieve inzet kunnen doen op de grens.

De **voorzitter**:
Even kijken, wie was de volgende? Meneer Russcher.

De heer **Russcher** (FVD):
Ik heb een vraag aan de minister over het nieuws dat vanochtend naar buiten is gekomen over de geheime dienst die de Spaanse overheid al had gewaarschuwd. De Spaanse regering had het dus eigenlijk al kunnen zien aankomen. Daarmee is klaarblijkelijk heel weinig gedaan, want anders waren er niet bijna 80.000 migranten de grens overgegaan. Tegelijkertijd zien we Pedro Sánchez tweeten dat het geen bestorming was, maar dat het om mensen ging die een beter leven zoeken. Mijn vraag aan de minister is of hij Spanje nog wel echt als een betrouwbare partner ziet op het vlak van het beschermen van de Europese buitengrenzen, en of hij, of zijn collega, Sánchez hierop ook gaat aanspreken bij de volgende JBZ-Raad in oktober.

Minister **Van den Brink**:
De minister-president komt meestal niet naar de JBZ-Raad, maar dat voegde u er ook aan toe. Dat is ook waarom we als kabinet gelijk hebben gereageerd en met een heel aantal lidstaten die brief hebben gestuurd. Omdat het zo'n ongekende situatie was, kon het niet anders dan dat we er gelijk heel duidelijk in waren dat dit niet kan en dat dit een enorme breach is van de Europese buitengrens. Alleen, nu moeten we vaststellen wie waar en hoe verantwoordelijk was. Wat u nu noemt, is een puzzelstukje. Ik heb het vanochtend ook voor het eerst gezien in de kranten. Ik denk dat al die puzzelstukjes bij elkaar gebracht moeten worden. We moeten ook erkennen dat Spanje wel enorm snel enorme aantallen mensen terug heeft laten gaan. Dat stel ik dus ook wel vast en daar ben ik blij mee. Anders waren de problemen nog vele malen groter geweest. Op basis van de feiten die we hebben, zullen we in oktober dat debat in de Raad van Ministers en daarna bij de Europese Raad hebben. Daar hoort ook bij dat Spanje aangesproken wordt op zijn verantwoordelijkheid om de grens aan de buitengrens van Europa te bewaken en te beschermen en ervoor te zorgen dat de integriteit van de Europese buitengrens wordt geborgd.

De heer **Boomsma** (JA21):
De minister zegt: die mensen moeten terug naar Marokko. Omdat het zo massaal gebeurde is de vraag, denk ik, in hoeverre je deze groep anders gaat behandelen dan

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

migranten bij andere irreguliere grensoverschrijdingen. Zegt de minister dus "deze mensen moeten inderdaad niet in procedure worden genomen en moeten gewoon terug" of zegt hij "nee, we behandelen ze net zoals elke andere irreguliere migrant die hier asiel aanvraagt, die gewoon in procedure moet worden genomen en waarvan ik alleen vermoed dat ze terug kunnen"?

Minister **Van den Brink**:
We hebben in de eerste paar dagen gezien dat het eerste is gebeurd. Er is dus gewoon voor gezorgd dat die mensen allemaal teruggingen. Nadat de tijd verstreken is, zie je nu dat die andere discussie telkens meer terugkomt, maar Spanje blijft volgens mij inzetten op het laten terugkeren. Uiteindelijk is het aan Spanje om daarin zijn verantwoordelijkheid te nemen, om daar zorg voor te dragen en om met Marokko samen te werken om te kijken wat daarin nog kan. Dat moet wel de allereerste inzet blijven, denk ik, want het is precies zoals u beschrijft: als dat niet het geval is, dan kom je daarna wel in het asielspoor terecht. Dan heeft het natuurlijk ook consequenties voor Spanje en voor de plek waar die mensen nu verblijven. Ik hoop dus dat Spanje blijft inzetten op het laten teruggaan van deze mensen naar Marokko.

De heer **Boomsma** (JA21):
Ik ben blij dat Nederland en het kabinet in ieder geval steunen dat deze groep mensen wordt teruggestuurd zonder dat ze een asielaanvraag kunnen doen. Ik ben blij dat die lijn in ieder geval wordt gesteund, voor zover Spanje dat nu uitvoert. Ik ben ook blij dat de minister net zei dat we dat juridische kader over hoe wij met grenzen omgaan, aan willen passen en strenger willen maken. Ik ben gewoon heel benieuwd wat de inzet van het kabinet dan is en wanneer we daar nader kennis van kunnen nemen en daarover kunnen spreken.

Minister **Van den Brink**:
De lijn is dat wij de Spaanse regering blijven oproepen om er zorg voor te dragen dat die mensen teruggaan. U weet ook dat er gevolg aan zal moeten worden gegeven, als mensen zich daar wel in een asielsituatie willen brengen, als zij dus dat loket bereiken waar dat aangevraagd kan worden. Dan zal Spanje die mensen gewoon in een versnelde procedure, want dat kan hierop van toepassing zijn, weer terug naar Marokko moeten laten gaan. Beide opties bestaan dus. Het heeft natuurlijk mijn voorkeur dat Spanje erop blijft inzetten om die mensen gewoon zo snel mogelijk terug te laten gaan.

Op uw tweede vraag antwoord ik het volgende. We hebben nu verschillende vormen van grensoverschrijdingen gehad die veel discussies en vragen oproepen. We hebben het natuurlijk al een keer aan de oostgrens van Europa gehad en nu zien we het aan de zuidgrens. Ze zijn niet vergelijkbaar, maar ze zijn wel allebei grootschalig. Ik denk dat dat in de hoofdstad van Europa, in Brussel, een discussie zal geven over welke extra maatregelen in het grensbeheer nodig zijn om dat tegen te gaan en om daarop wel actie te kunnen ondernemen op het moment waarop het gebeurt, zodat ze niet in het asielstelsel terechtkomen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dit is toch de hypocrisie ten top. Als iemand die zich meldt op Europese bodem, moet zijn aanvraag in behandeling worden genomen. Dat wordt steeds gezegd. Het Europese recht en de Nederlandse wet schrijven voor dat iemand die zich in Europa meldt en asiel aanvraagt, in procedure genomen moet worden. In dit geval doet Spanje dat niet en dan

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

zijn we er blij mee. Ik ben er trouwens ook blij mee. Ik moet er niet aan denken: 80.000 Marokkanen en Afrikanen die over de grens heen stormen en vervolgens doorreizen naar Ter Apel. Maar waarom kan het in Ceuta nou wel en waarom kan dit in Ter Apel voor alleenreizende, jonge Marokkanen niet? Wat zou er gedaan kunnen worden waardoor het wél kan?

Minister **Van den Brink**:
Zoals ik net ook aangaf, bestaat het gewoon naast elkaar. Ik denk dat Spanje, zoals u ook aangeeft, verstandig gehandeld heeft door die mensen in die hele grote groep zo snel mogelijk weer terug te krijgen naar Marokko. Dat was namelijk de beste oplossing. Daaraan zitten allerlei haken en ogen, en mensen zeggen nu dat het eigenlijk wel via een asielprocedure had gemoeten. Ik denk dat je soms ook moet handelen in de situatie waarin je zit. Ik vind dat Spanje dat op een verstandige manier gedaan heeft.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dat is geen antwoord op mijn vraag. Waarom is het oordeel over Spanje dat er verstandig gehandeld is, terwijl we allemaal weten dat het in strijd is met het Europese recht? Mensen die zich melden, moet je namelijk in procedure nemen. Ik vind daar wat van. Maar dat is wel hoe het is. Ik hoorde hier aan mijn rechterkant steeds "we hebben ons wel aan het Europese recht te houden" en weet ik wat nog meer allemaal. In Ceuta gebeurt het niet. Dat is zonder meer verstandig en logisch. Waarom doen wij niet hetzelfde als diezelfde mannen met een rolkoffer, een lekker warme dikke jas aan en een iPhone op zak zich in Ter Apel melden? Dan kan het opeens niet door het recht. Dan is het opeens niet verstandig om dat te doen, terwijl Nederland op dezelfde manier onder de voet gelopen wordt door jonge mannen uit landen waarnaar ze gewoon terug kunnen gaan, omdat het daar veilig is voor ze. Het zou fijn zijn als de minister zegt: "mevrouw Keijzer, u heeft eigenlijk gelijk. Het is ook hypocriet en het is ook in strijd met de wet, maar goed, deze aantallen konden we niet aan en we wilden voorkomen dat er een opstand in de Europese lidstaat zou ontstaan." Dan kunnen we vervolgens het gesprek met elkaar voeren over wat er nou nodig is om ervoor te zorgen dat we iemand die evident uit een andere lidstaat of een veilig land komt, en die dus daar naartoe terug zou moeten, niet eerst in Nederland hoeven op te vangen en een advocaat moeten geven in een versnelde procedure met bezwaar enzovoort. Daarmee ben je ook weer maanden verder. Waarom kunnen we dat nou niet op dezelfde manier doen? Dan zijn we toch "goed bezig", zoals het oordeel over Spanje luidt?

Minister **Van den Brink**:
De interruptie heeft heel veel in zich om heel lang over uit te weiden, want de situatie wordt natuurlijk teruggebracht tot een soort versimpelde werkelijkheid. Alsof wat we in Ceuta zagen, dus 80.000 mensen die op één dag de grens oversteken, op die manier ooit eerder op een of andere plek in Europa is gebeurd. Dat is niet zo. We hebben die aantallen ook niet eerder gezien op één dag. Dat maakt de uitzonderlijke situatie de situatie van Ceuta. Daarbinnen heeft Spanje gedaan wat het moest doen. Ik denk dat daarna heel veel vergelijkingen mank gaan. Dat is de reden waarom Spanje heeft gedaan wat we nu zien.

De **voorzitter**:
Even kijken. Is er nu genoeg over Ceuta gezegd? Dan gaan we door met …

Minister **Van den Brink**:

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Dan gaan we naar een ander onderwerp waar veel vragen over zijn. Dat is Dublin en Italië.

De **voorzitter**:
We blijven in het zuiden van Europa.

Minister **Van den Brink**:
Hold your interrupties! Er zijn veel vragen over gesteld. Dat is terecht, omdat het vertrekpunt hierin is dat het Europees Migratiepact heel duidelijk is over de verantwoordelijkheidsverdeling van de lidstaten. Laat ik dus ook vooral gelijk vooropstellen dat er een uitspraak ligt. Daartegen gaan we in beroep. Dat loopt al. Dit willen we namelijk herstellen. Dat is het vertrekpunt van het kabinet. Het is goed om uit te leggen wat daaronder speelt, denk ik. We hebben dus vanaf 12 juni die asielregels. We hebben de Dublinprocedures richting Italië weer opgestart. Die bestaan uit meerdere stappen. De eerste stap in de procedure is dat Italië zijn verantwoordelijkheid bevestigt. Als wij in de Eurodac-hits zien dat iemand in Italië is geweest, claimen wij dat bij Italië en dan moeten zij dat bevestigen. Dat doen zij overigens ook. De laatste stap in de procedure is dat Italië de feitelijke overkomst van de asielzoeker accepteert. In dit geval is iemand daar dus tegen in beroep gegaan. Dat heeft geleid tot een uitspraak van de rechter, die we nu hebben gezien. De Raad van State oordeelde eerder, in een uitspraak in april, dat vanwege het gebrek aan opvangvoorzieningen ten aanzien van Italië niet van het interstatelijke vertrouwensbeginsel mocht worden uitgegaan. Dat hebben verschillende van u ook aangehaald. Het is nu aan ons om aan de rechter en aan de Raad van State aan te tonen dat we ten aanzien van Italië weer kunnen uitgaan van het vertrouwensbeginsel en dat er geen sprake is van structurele en fundamentele opvangproblematiek in Italië.

Het herstellen van het interstatelijke vertrouwensbeginsel is eerder aan de orde geweest in asielrechtdiscussies. We hebben de situatie gehad met de Deense autoriteiten, die keuzes maakten die het interstatelijke vertrouwensbeginsel ter discussie stelden in rechtszaken. Ook in Kroatië hebben we dit gehad met Dublinzaken. In beide gevallen is het gelukt om dat te herstellen, nadat we dat bij rechters in hoger beroep hebben bepleit. We werken daar nu vol aan, omdat wij ervan overtuigd zijn dat bij Italië daarvan weer mag worden uitgegaan en dat het voldoende duidelijk is dat er voldoende opvangcapaciteit is voor terugkeer. Dat leiden wij onder meer af uit een rapport van de Europese Commissie van afgelopen juni, maar ook uit de expliciete bevestiging die ik heb gekregen toen ik zelf aanwezig was bij de Italiaanse minister. Dat is dus de route die wij nu willen lopen.

Zoals meerdere leden hebben gevraagd, te weten de heer Ceder en mevrouw Van der Plas en anderen, staat dit natuurlijk haaks op de verwachtingen die we hadden. Dit staat haaks op de verwachting dat we dit gewoon weer konden laten functioneren zoals bedoeld onder het pact. Wij hebben daar dus ook veelvuldig contact over, ook met de Europese Commissie en ook met andere landen. We zien natuurlijk ook bij andere landen nog wel dat er een paar hiccups zijn in het overbrengen naar Italië. We werken daar dus ook op diplomatieke basis aan. We spreken de Commissie en Italië er natuurlijk stevig op aan om hieraan volledig medewerking te geven, zodat het pact wordt uitgevoerd zoals het is bedoeld.

Dat waren mijn eerste antwoorden. Daarna liggen er nog een paar andere vragen over

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

"internationaal". Die zou ik gelijk even kunnen doen.

De **voorzitter**:
Maar dat gaat niet meer over deze kwestie?

Minister **Van den Brink**:
Nee.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik dank de minister. Het is duidelijk dat we de analyse delen dat de hoop is dat de hogere rechter iets anders omgaat met dit interstatelijke vertrouwensbeginsel. Mijn vraag is of er al signalen zijn dat andere rechters in andere Europese lidstaten ook naar deze zaak hebben gekeken. In feite zou je toch zeggen dat als het Europees recht op dezelfde manier wordt uitgelegd, ook daar het oordeel moet zijn dat het asielsysteem in Italië ontoereikend is. Als dat niet zo is, ligt het misschien minder bij het EVRM zelf maar meer in de uitleg van Nederlandse rechters van het EVRM.

Minister **Van den Brink**:
Dat is een terechte vraag, en ook eentje die wij zelf ter harte zullen nemen in de beoordeling van hoe het in de rest van Europa is. Dat loopt nu. Ik kan daar nu nog geen uitsluitsel over geven. Ook dat is een onderwerp waarover we, denk ik, bij de JBZ-Raad opnieuw zullen spreken, want bij de JBZ-Raad zal ik natuurlijk ook weer mijn Italiaanse collega ontmoeten en andere ministers die ook allemaal hierop acteren richting Italië. Maar dat er verschil is in Europa, kan al wel worden gemarkeerd. Ja, er is verschil, het is niet in alle landen hetzelfde en de uitspraken zijn ook niet eensluidend, maar we moeten dat nog even goed in kaart brengen.

De **voorzitter**:
Dan wil ik als iedereen dat goedvindt hier zelf een vraag over stellen. Ik snap alles wat de minister zegt, maar ik heb wel echt grote moeite met de gang van zaken. Op zich is het keurig wat de minister zegt. Hij zegt: ik ga herstellen in hoger beroep, ik ga dat aantonen. Ik vind dat deze minister helemaal niets … Waarom zou hij … Ik ben nota bene ridder in de Orde van Verdienste van Italië, maar waarom zou hij moeten aantonen dat de opvang daar op orde is? Voordat iedereen weer gaat zeggen "daar heb je die Ellian weer die de rechter aanvalt", zeg ik: er is een Migratiepact vastgelegd in Europees recht. Voor de studenten thuis: dat is hoger recht. Dat is geratificeerd in alle landen. Dat is omgezet in nationaal recht, niet 80 jaar geleden maar afgelopen jaar. Als je het hebt over legaliteit en legitimiteit, is dat allemaal op orde. Het is bekrachtigd door alle regeringen: wij gaan dit doen. Dan wordt er namens de minister in de rechtbank gezegd: Italië zegt dat ze het gaan "schaffen" met die opvang, dus deze meneer kan gewoon worden uitgezet. En dan zegt één rechter in Nederland: ja, dat gaan we toch niet doen. Even voor de goede orde: als dit de lijn is van de rechtspraak, dan kunnen wij hier elke week een migratiedebat voeren, maar dan kan ik er net zo goed mee kappen, want dan heeft het geen zin. Ik vind dat de minister heel netjes reageert, maar ik vind ook dat we moeten uitstralen — dat bedoelde ik ook met rechtsvinding — dat dit in de kern niet aan deze rechter was. Ik ben benieuwd of de minister daar toch iets duidelijker over kan zijn, want anders moet hij straks in elke procedure en in alle rechtbanken in Nederland aantonen: in Griekenland is het zo en in Italië is het zo. Dat is niet de essentie van het Migratiepact.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Minister **Van den Brink**:
Met dat laatste ben ik het helemaal eens. Laat me even uitleggen waarom ik reageer zoals ik reageer. Ik hoef niet gemotiveerd te raken. Mocht ik daaraan twijfelen, dan zie ik hier een hele Kamer die mij nog meer motivatie geeft om in die rechtszaal, in dat hoger beroep, te pleiten en te staan voor wat wij hier met mekaar hebben afgesproken. Tegelijkertijd moet in deze casus de wedstrijd dáár gespeeld worden. Vanwege die uitspraak moet ik daar nu de volgende wedstrijd spelen, om die uitdrukking te gebruiken. Ik voel mij dus totaal gesteund door deze Kamer. Dank daarvoor. Ik zal er met volle overtuiging in gaan. Ook denk ik met volle overtuiging dat het interstatelijk vertrouwensbeginsel in Europa staat, vanwege het Migratiepact, vanwege alle afspraken die we hebben gemaakt en vanwege een al veel lagere druk op zuidelijke lidstaten qua instroom in de afgelopen jaren. In die zin kunnen er aan de opvang dus ook veel minder problemen worden toegerekend, dus ja, er is alle reden om dit gewoon te herstellen. Dat gaan we ook bepleiten.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Goed dat u dat gaat bepleiten en in beroep gaat; dat vind ik goed. Maar ik mis de urgentie dat als dit niet rechtgezet wordt, de essentie van het Migratiepact, of in ieder geval een belangrijke pijler daarvan, ondergraven wordt. Ik mis ook maatregelen die de minister in gedachten heeft, misschien wel het aanpassen van bepaalde afspraken die gedaan zijn, of in EU-verband tot spoedoverleg en aanpassingen komen. Kan de minister toezeggen dat hij naast in beroep gaan, wat ik toejuich, ook parallel bezig is met scenario's in het geval dat het beroep afgewezen wordt? Kan hij toezeggen om dat vervolgens naar de Kamer te sturen?

Minister **Van den Brink**:
Ja, maar dit is natuurlijk ook een soort procesbelang. U kent deze wereld misschien nog beter dan ik. We moeten daar nu eerst duidelijk maken waarom wat er nu ligt in zichzelf voldoende is. Ik ga dus niet vooruitlopen op allerlei alternatieven die daarna ook nog zouden kunnen. Dat doet namelijk vermoeden dat ik de strijdbijl half begraaf. Dat wil ik niet. Ik wil duidelijk maken dat we dit kunnen herstellen in hoger beroep. Natuurlijk mag u ervan uitgaan dat als daar, om wat voor reden dan ook, een andere uitkomst is, het kabinet daar weer op gaat reageren en dan ook aan uw Kamer zal laten weten hoe we daarmee omgaan en wat we gaan doen. Dat is gewoon mijn dagelijks werk, dus daar kunt u van uitgaan.

Ik had nog een vraag van mevrouw Straatman en ook vragen van anderen die wel raken aan de discussie over artikel 3 van het EVRM. U vroeg heel concreet: is er al iets van een signaal te geven over de Chisinau-verklaring? Als u kijkt naar recente EHRM-zaken kan ik opmerken dat een aantal uitspraken zijn gedaan die overeenkomen met elementen die zijn benadrukt in die Chisinau-verklaring. Het EHRM heeft afgelopen dinsdag in een gezinsherenigingszaak Nederland in het gelijk gesteld en haalde daarbij de ruime beoordelingsmarge aan. Nu was dit wel een artikel 8 EVRM-zaak overigens. Daarnaast deed het EHRM in juli uitspraak in een Zweedse zaak over het terugsturen van statushouders naar Griekenland. Daarbij ging het om een kwetsbaar persoon en is er geen schending van artikel 3 van het EVRM werd vastgesteld. Dit zijn dus de eerste signalen, maar het is te kort dag om daar nu al een hele definitieve conclusie aan te verbinden. Dit is wat ik er tot nu toe over kan melden, op basis van de eerste uitspraak die we zien. We blijven dat volgen. Ik weet ook dat u met een aantal collega's hier meer dan bovenmatig in geïnteresseerd bent. Ik denk dat wij hier dus eigenlijk in ieder debat

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

opnieuw bij stil zullen komen te staan.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Een korte vraag. Is het mogelijk om in aanloop naar de JBZ-Raad, wellicht de aankomende, of de eerstvolgende nadat er wat meer rechtspraak is gedaan, in kaart te brengen hoe de Nederlandse rechtspraak met artikel 3 EVRM omgaat in vergelijking tot andere rechters in andere Europese lidstaten? Zo kunnen we analyseren of het zit in het EVRM of dat het meer zit in de Nederlandse uitleg daarvan.

Minister **Van den Brink**:
Ik zou bijna zeggen: heeft u nog een rechtsgroep over ergens op een universiteit? Dit is namelijk wel een klus. Mag ik even op mij laten inwerken wat u vraagt? Er zijn meerdere aspecten die vandaag langskomen, waarbij ik denk dat de vraag is: hoe zit het in het buitenland? Ik denk dat dat ook terecht is, want dat maakt soms scherp en helder in hoeverre wij op onderdelen afwijken. Maar ik neem deze vraag gewoon even mee, om te kijken … Dit soort uitspraken kunnen wij natuurlijk altijd goed in beeld brengen. Daar zijn we namelijk zelf bij betrokken. Maar om alle zaken in Nederland ... Ik ga even goed bestuderen wat daarop kan.

In het verlengde daarvan noemde u nog de relatie met de terugkeerhubs. Die relatie leg ik niet, omdat de terugkeerhub in zichzelf gewoon een juridische basis heeft in de Terugkeerverordening. We zijn straks zelf betrokken bij de realisatie van die terugkeerhub, met de landen waarmee we samenwerken. In die zin zijn de afhankelijkheden anders dan in de situatie van Italië, waarover zou worden gezegd dat je daar geen zicht op hebt. Ik twijfel voorlopig dus nog niet aan de juridische basis die we daarvoor hebben.

Meneer Boomsma vroeg nog naar het derde land. Daar zijn we mee bezig. Het voornemen van het kabinet is om uiteindelijk alle asielaanvragen buiten de EU af te doen. Mevrouw Keijzer noemde dat natuurlijk ook al als dé oplossing. In toekomstig migratiebeleid wil je de asielaanvragen uiteindelijk buiten de EU kunnen afhandelen. Daar is het veiligederdelandenconcept, dat we nu kunnen toepassen, een begin van. U weet ook dat we met de terugkeerhubs bezig zijn. Het gaat hand in hand. Dit is nog wel een slagje moeilijker dan de terugkeerhub, ook in juridische zin en qua wat je dan in stelling moet brengen. Je moet je hele asielprocedure dan namelijk op die plek geborgd hebben. We weten natuurlijk dat een aantal andere landen al heel ver waren. Daar kunnen we gebruik van maken. We hebben een leidende rol en werken samen met een aantal landen in Europa. Als we daar volgende stappen op zetten, zal ik uw Kamer daarover informeren.

Dan de terugkeerhubs zelf. Ik denk dat u het nieuws van afgelopen vrijdag heeft gevolgd. Ik probeer altijd alles wat ik kan vertellen, ook gewoon zo veel mogelijk in de media te vertellen. Eigenlijk heb ik daar niet heel veel op aan te vullen. We zijn dus weer een stap verder. We gaan in een aantal landen verdere technische verkenningen doen en hopen dit najaar, aan het einde van dit jaar, bekend te maken in welk land we denken dat het zou kunnen. Dat moet dan echter wel kunnen onder alle voorwaarden die we daaraan gesteld hebben. Dat gesprek voeren we nu met elkaar.

Ten slotte had ik in dit kader nog uw grensvraag, meneer Ellian, over de KMar. We gaan over naar mobiel toezicht. We zien namelijk dat de aanpak voortdurend aangepast

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

wordt. We zien veranderende werkwijzen en routes van mensensmokkelnetwerken. Met dat mobiel toezicht kunnen we vanaf 1 oktober proberen daar nog meer op in te spelen. We werken samen met alle ketenpartners die u kent. Die brengen ook de criminele netwerken en smokkelroutes naar Ter Apel in kaart. Ik denk echter wel dat het goed zou zijn om zelf ook met de KMar te spreken over hoe ze dat rondom Ter Apel gaan inrichten. U heeft namelijk terecht genoemd dat dat een vindplaats is, omdat daar gewoon bij nacht en ontij busjes naartoe rijden om mensen af te zetten. Ik zal het gesprek met de KMar over hoe we dat hierop kunnen toepassen, vervolgen als ze daar 1 oktober mee gestart zijn. Dat was mijn blokje internationaal.

De **voorzitter**:
Ik kijk even rond. Mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik heb één vraag op het snijvlak van internationaal, nationaal en Ter Apel. Wat gaan we doen als die — wat is het? — 7.000 of 10.000 jonge Marokkanen en Afrikanen die nu nog op de exclave Ceuta zitten, op een gegeven moment naar het vasteland komen en in een rechte lijn doorrijden naar het land waar ze wel opgevangen worden? Heeft de minister daar ook al over nagedacht?

Minister **Van den Brink**:
Nou, er is nog niets van zichtbaar dat dat nu aan de orde is. In die zin kan ik me dat niet helemaal voorstellen. Ik visualiseer het soms, zoals die 7.000 mensen die in een rij aan het rijden zijn, wat u heeft gezegd. Wij gaan die mensen hier niet opnemen, want dat is niet onze verantwoordelijkheid.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dat is niet helemaal correct, want we hebben net met elkaar vastgesteld dat de asielaanvraag van iemand die zich in Ter Apel meldt, op grond van het Europese recht in behandeling moet worden genomen. Wat gaan we nou doen? Dit zijn namelijk mensen uit veilige landen die hier niet mogen zijn en die niet onze verantwoordelijkheid zijn. We weten allemaal dat iemand die daar een hand opsteekt — "ik heb asiel nodig" — de procedure in gaat, met een beslissing. Je bent zo drie, vier weken verder. We gaan in bezwaar en in beroep en de hele rimram, dus dan zitten en blijven die mensen hier voorlopig. Wat gaat de minister doen wanneer dat gebeurt?

Minister **Van den Brink**:
Nou, dan gaan ze terug naar Spanje, want het is Spanjes verantwoordelijkheid. Dat is hoe we het hebben afgesproken, en dat geldt dus ook voor deze groep mensen, als dat al überhaupt aan de orde zou zijn. Ik heb daar nu nog geen indicatie van.

De **voorzitter**:
Oké. Ik kijk even. Welke blokjes kwamen hierna nog?

Minister **Van den Brink**:
Misschien iets minder.

De **voorzitter**:
Gewoon wat losse zaken. Oké. Dan heb ik zelf nog één punt over. Ik hoorde de minister overigens zeggen dat hij "zo veel als mogelijk is" in de media die terugkeerhubs uitlegt.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Uiteraard bedoelde hij: zo veel als mogelijk in de Kamer, en dan in de media. Maar ik ken de minister.

Als het gaat om het grenstoezicht bij Ter Apel hoor ik welwillendheid, als ik het zo mag omschrijven. Ik ga het even bekijken, want we hebben de komende tijd natuurlijk ook nog andere debatten en mogelijkheden om bij te sturen. Maar ik zeg toch tegen de minister dat ik er inmiddels wel echt van overtuigd ben dat als de KMar meer zichtbaar zou zijn ... Overigens, de Koninklijke Marechaussee doet heel erg veel, dat weet ik, en ik begrijp dat je niet zomaar even een brigade opentrekt. Maar ik denk dat het helpt om zichtbaar te zijn op die landweggetjes rondom Ter Apel voor, zoals mevrouw Keijzer zei, "de mannen met een rolkoffer". De essentie daarvan is — en daarom begrijp ik de reactie van Duitsland en Italië op Ceuta heel goed — dat je zo uitstraalt: lieve mensen, u moet niet meer komen. Ik vind dat dat nog een beetje ontbreekt in de beantwoording van de minister. Ik heb alle waardering voor wat de Koninklijke Marechaussee doet, maar we kunnen het steviger doen dan we nu doen.

Minister **Van den Brink**:
Laat ik die aansporing ter harte nemen. Ik begreep dat u nog een aantal andere ideeën over de mogelijkheden rondom Ter Apel heeft. Ah, die houdt u voor straks. Daarom weet ik dat u in die zin nog wel een paar keer op de lijn gaat komen. Maar ik zal dit gesprek ook op die manier met de KMar voeren.

Dan kom ik bij een aantal zaken die in de nationale procedures spelen en misschien een beetje zijn gerelateerd aan het pact. De eerste vraag is die van de heer Van Asten, die ook eerder aandacht heeft gevraagd voor de inwerkingtreding van het pact en tegelijkertijd voor het plan van aanpak voor de openstaande asielverzoeken. Hoe verloopt dat nu en in hoeverre kunnen we duidelijkheid bieden? Ik denk dat u wel terecht heeft vastgesteld dat er op dit moment veel algemene communicatie via algemene kanalen heeft plaatsgevonden, en nog te weinig specifiek voor de groep mensen die nu in afwachting is. COA-medewerkers krijgen op korte termijn voorlichting van de IND, zodat zij op de locatie zelf informatie met bewoners kunnen delen. Er worden gesprekken gevoerd met IND, COA, Nidos en VluchtelingenWerk Nederland om die communicatie zo goed mogelijk vorm te geven. De IND staat nu, zeg maar, bij in dat proces van die voorraad. In het plan van aanpak hebben we dus neergelegd hoe we daarmee aan de slag gaan. Daar gaan ze vanaf 1 oktober mee beginnen. Dan kunnen ze dus ook duidelijk maken hoe dat eruitziet en met welke groepen ze beginnen. Dan komen ook de brieven naar die mensen toe. Die leggen in detail uit wat de mensen kunnen verwachten en wat er allemaal nodig is. Dat is dat hele proces dat ik heb geschetst, op één dag. Dan zien ze ook hoe hun procedure er qua planning uitziet. We hebben hier een been bij te trekken en daar zijn we op dit moment dus mee bezig. Dat kan ik u toezeggen. Volgens mij had de heer Bushoff dezelfde vraag.

De heer **Van Asten** (D66):
Dank voor deze informatie. Ik hoor de minister wel zeggen: vanaf 1 oktober gaan we aan de slag op basis van die nieuwe systematiek voor de oude groep — om het zo te zeggen — en dan krijgen ze ook persoonlijke informatie. Nu is dat natuurlijk een enorme groep; alleen al het dichtlikken van de enveloppen daarvoor gaat wel enige tijd duren. En dat terwijl de noodzaak om deze mensen snel te informeren natuurlijk groot is. Dus welk tijdpad totdat de laatste die informatie krijgt, moet of kan ik dan ongeveer aanhouden?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Minister **Van den Brink**:
Tja, dat zijn twee lijnen.

De heer **Van Asten** (D66):
En dan krijgen ze ook de persoonlijke informatie.

Minister **Van den Brink**:
Dat zit dus op twee lijnen. Je hebt de algemene informatie over hoe de aanpak is en hoe het werkt. Daarover probeer je eerst duidelijkheid te geven. De hele gerichte uitnodiging gaat echt over iemands individuele zaak en over wanneer iemand moet verschijnen. Daar zit natuurlijk wel de situatie in dat dat voor een groep mensen nog steeds zal betekenen dat niet meteen op 1 oktober duidelijk is wanneer men gehoord gaat worden; dat kan dan echt nog wel een halfjaar duren. Ik kan het niet mooier maken. We kennen de aantallen. Het zijn echt enorme aantallen waarmee de IND van doen heeft. Die duidelijkheid kan dus op twee manieren geboden worden: in zijn algemeenheid over hoe de aanpak is, en specifiek als een individu wordt opgeroepen en het individuele bericht krijgt. Overigens is de informatie die je moet aanleveren wel voor iedereen hetzelfde, maar voor het individu is dat dan: op welke plek; op welke locatie; op welk tijdstip.

De heer **Van Asten** (D66):
Dan heb ik nog één vraag over die eerste fase. Ik begrijp dat de IND nu de COA-medewerkers en de Nidosmedewerkers gaat voorlichten, zodat zij uiteindelijk die procedure gaan toelichten.

Minister **Van den Brink**:
Ja. Er is al het nodige gecommuniceerd via de IND zelf, maar we zien ook dat dat soms leidt tot onvoldoende rust en duidelijkheid op de opvanglocaties en nog steeds veel vragen. We weten dat deze organisaties, zowel het COA en Nidos als VluchtelingenWerk, in de haarvaten van de opvang zitten. Via die lijnen kunnen we mogelijk meer mensen informeren. Dat is dus waarover we nu in gesprek zijn. Dat is wat binnenkort gaat plaatsvinden; dat is hoe ik het moet formuleren.

Dan was er een vraag van de heer Van Dijk over de dwangsommen. Laat ik daar eerlijk over zijn: er zijn heel vaak Kamervragen en die lees ik altijd met heel veel waardering voor uw betrokkenheid, maar soms moet je echt antwoorden geven waarvan je denkt: hoe zit dit? We wisten natuurlijk al wel hoe het zat met de dwangsommen, maar van de getallen die ik vorige week heb gestuurd, word je niet blij. Ik hoop dus heel snel in de Eerste Kamer te staan. Ik heb vernomen dat dat misschien weleens deze maand kan zijn. Dat is altijd onder voorbehoud, maar de Eerste Kamerbehandeling van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring, waarin de dwangsommen zijn opgenomen, staat in ieder geval vrij snel gepland. Als het morgen was, was ik ook gekomen; laat ik het zo zeggen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Hoeveel interrupties doen we deze ronde?

De **voorzitter**:
Drie weer.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Drie weer. Oké. Ik heb nog even één vraag. Dat mag toch?

De **voorzitter**:
Echt in een paar zinnen dan, want ik heb u er al één extra gegeven.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Is de minister niet teleurgesteld dat de Asielnoodmaatregelenwet, waar dit in zat, weggestemd is in de Eerste Kamer? Anders was het al klaar geweest.

Minister **Van den Brink**:
Dank voor deze herinnering. Daar mag ik het de rest van de dag weer mee doen.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Toch nog even een vervolgvraag hierop. We hopen inderdaad dat de senaat zo snel mogelijk opereert. Als het door de senaat is, per wanneer is de minister dan voornemens om specifiek dit onderdeel in werking te laten treden? Hoe kunnen we garanderen dat het echt z.s.m. gebeurt?

Minister **Van den Brink**:
Ja, zo snel mogelijk. Het is gewoon richting Staatsblad en dan gaan, zou ik denken. Ik denk dat er nu iemand naast mij denkt: daar zitten nog een paar stappen tussen. Maar zo snel mogelijk, z.s.m., ja.

De **voorzitter**:
22 september was de senaat dit voornemens.

Minister **Van den Brink**:
Nou, als de voorzitter het zegt, is het nu publiek.

Ik heb van mevrouw Vondeling en de heer Boomsma nog een vraag gekregen over de gegevensdragers. Daar hebben we voor de zomer een debat over gevoerd, waarin ik heb moeten vaststellen dat de wettelijke basis ontbrak, dan wel dat de verschillende inspecties gezegd hebben dat daar geen gevolg aan kan worden gegeven. Op dit moment kunnen we dat dus ook niet toepassen. Op dit moment ben ik bezig om die wettelijke grondslag te creëren. Het zal u niet verbazen dat daar heel veel afwegingen in te maken zijn die een combinatie zijn van privacy, databeveiliging, uitvoering en proportionaliteit. Dat zijn we op dit moment aan het doen. Ik verwacht u er voor de begrotingsbehandeling, of zoveel eerder, weer verder in mee te kunnen nemen waar we dan ongeveer staan. Het moet gewoon kloppen. Die wet wordt nu gemaakt, maar er zijn allemaal extra rondjes bij de Autoriteit Persoonsgegevens en de Raad van State. Als ik uiteindelijk in uw Kamer aankom, wil ik een wet neerleggen die houdbaar is en die is voorzien van adviezen dat het kan. Daar zijn we nu volop mee bezig.

Dan had meneer Boomsma nog een vraag over de daling van het percentage inwilligingen. Het inwilligingspercentage laat zich niet eenvoudig verklaren. Dat is altijd van meerdere factoren afhankelijk. Maar een belangrijke factor daarin is de situatie in het land van herkomst en het daarop gebaseerde beleid. We hebben het er al vaak over gehad dat de situatie in Syrië is verbeterd. Dat zal zeker een rol spelen. In andere landen verslechtert de situatie soms. Ook dat is bekend. Bij elkaar leidt dat soms tot

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

veranderingen in het inwilligingspercentage, maar het ligt op dit moment echt heel veel lager dan eerder. Uiteindelijk is het een individuele beoordeling.

De heer Van Dijk had mij nog gevraagd naar de motie over de digitale verbinding en de tolken. Die vroeg om de digitale verbinding live te laten vertalen. Mijn informatie is dat dat op zichzelf geen probleem is bij de IND wat de tolken betreft. Aan de start van het Migratiepact zijn er wel een paar afstemmingsissues geweest aangaande de vraag wie waar moest zijn. Dat herken ik wel. Maar een tekort aan tolken is mij niet bekend. De digitale ontwikkelingen en mogelijkheden worden wel nauwlettend gevolgd. Waar mogelijk zal de IND daarop inzetten. Waar deze mogelijkheid zich aandient, kan die er onderdeel van worden. Maar dit is voor nu even de situatie rondom de tolken.

De heer Struijs vroeg naar AI. De IND houdt de ontwikkelingen op het gebied van AI nauwlettend in de gaten en onderneemt ook de nodige stappen op dit gebied. Zo werkt de IND momenteel aan een pilot om dossiers uit het buitenland te vertalen met gebruikmaking van een AI-tool. Daarbij dienen uiteraard alle nodige waarborgen in acht genomen te worden. De IND is zich dus op die manier aan het ontwikkelen en maakt gebruik van dit soort nieuwe technieken.

De heer Boomsma vroeg naar de Dublinclaimanten en de versobering. Daar zijn we mee bezig. Het COA verzet veel werk om in opvang te blijven voorzien en om sobere opvanglocaties in te richten. Er zijn nu al twee van die locaties ingericht. Daarnaast zijn we dus ook bezig met de door u aangehaalde pilot om Dublinclaimanten met meerdere meldingen, met drie Eurodac-hits — dat is het goede woord — in bewaring te stellen. Dat doen we in die pilot omdat de hele keten daarin ingewerkt moet worden en zich daaraan moet aanpassen, vanaf Ter Apel tot aan de inbewaringstelling in Rotterdam of op Schiphol. Dat loopt op dit moment en de eerste mensen zijn op die manier in bewaring gesteld.

Dan had de heer Bushoff nog vragen over de uitwerking van het pact en over spookverhalen die daarover rond zouden gaan. We proberen daar natuurlijk in algemene zin op te letten. Als er desinformatie is en communicatie niet goed gaat, proberen we daarop in te spelen. Als hardnekkige geruchten en desinformatie online gedeeld worden, proberen we daar actief visuele content tegenover te zetten om die fabels te ontkrachten. Dat wordt ook gedaan via onze vaste partners, zoals het COA, Nidos en VluchtelingenWerk Nederland. Er wordt op locatie en in gemeenten laagdrempelig persoonlijke voorlichting gegeven over het pact. Bij jongeren wordt die op hun belevingswereld toegespitst.

Ik denk dat ik daarmee wel alle vragen op dit vlak heb gehad. Dan zou ik willen overgaan naar de opvang.

De **voorzitter**:
Nog eentje. Meneer Boomsma.

De heer **Boomsma** (JA21):
Ik vind het heel goed dat die pilot loopt, maar kan de minister ons wel wat beter informeren over wat hier nu precies de inzet is, hoe dat gaat lopen en wat het tijdpad is? Ik vind het heel goed dat mensen die al op verschillende manieren een hit hebben gehad in Eurodac 2 in detentie worden geplaatst, maar het is wel goed om daar meer

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

over te horen en daarin te worden meegenomen, denk ik.

Minister **Van den Brink**:
Laat ik dat meenemen in een volgende voortgangsbrief over de uitvoering van het pact. Ik heb u beloofd om u over de voortgang daarvan te informeren, dus daar ga ik dat in meenemen. Dat zeg ik u toe.

De **voorzitter**:
Wanneer?

Minister **Van den Brink**:
Wanneer we de pactvoortgang doen. Ik denk dat dat ook voor de begroting is.

De **voorzitter**:
Uiterlijk voor de begrotingsbehandeling van AenM, en dan liefst niet de avond van tevoren.

Minister **Van den Brink**:
Nee, daar heb ik zelf ook een broertje dood aan. Dan stuur ik liever geen brief.

De **voorzitter**:
Oké. Daar houden we u aan.

Minister **Van den Brink**:
Dan de situatie in Ter Apel. De heer Bushoff vroeg mij daarnaar. Dat heeft hij voor de zomer ook gedaan. De situatie is eigenlijk een beetje ongewijzigd. Ik denk dat dat misschien ook de achtergrond van uw vraag was, maar dat is waar. In Ter Apel is er nog steeds sprake van gecontroleerde toegang. Gelukkig hebben we in het Rode Kruis een verbeterde locatie gevonden voor de dagopvang, waardoor de overlast vele malen minder is. Tegelijkertijd blijven we in gesprek met heel veel gemeenten. Daar zit ook het Rijksvastgoedbedrijf aan vast. Er zijn genoeg rijksvastgoedlocaties in Nederland. Er zijn genoeg locaties in Nederland, maar voor iedere locatie geldt dat ik uiteindelijk ook weer met de gemeente aan tafel moet om hun bereidheid daartoe te vragen. We zitten nog steeds op een bezetting van 102% in het COA. Daarmee hebben we nog steeds een veel te grote groep mensen op te weinig locaties. Daar blijven we dus over in gesprek.

Het aantal statushouders is natuurlijk ook een belangrijk item. Mijn collega van VRO heeft er afspraken over gemaakt hoe we daarmee verdergaan. Ik zie dus wel dat gemeenten op alle terreinen volop bezig zijn. Dat is natuurlijk onderdeel van de Spreidingswet. Ik zal zo meteen nog vragen van mevrouw Van der Plas en anderen daarover beantwoorden, maar dit is wat we op dit moment doen op dit gebied. Ik denk dat dit ook een reactie is op de heer Ceder, die ook de vraag had hoe we dit kunnen oplossen. Uiteindelijk moet ik gewoon langs de gemeenten en bij die gemeenten sta ik ook op de stoep voor de Spreidingswet, dus u kunt zich voorstellen dat dat zich soms een beetje tot elkaar verhoudt.

De heer **Bushoff** (PRO):
Ten eerste ben ik benieuwd of er nog extra stappen worden gezet om de situatie in Ter Apel, die nu zo nijpend is, zo snel mogelijk op te lossen. Ik doel op aanvullende stappen, boven op wat er de afgelopen tijd al is gebeurd, want de situatie is daardoor nog steeds

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

onveranderd. Dat is één. Twee: het punt met die rijksvastgoedlocaties gaat ook op voor bijvoorbeeld Defensielocaties. Is de gemeente in dit geval ook weer de bottleneck, of niet?

Minister **Van den Brink**:
Ik zou natuurlijk nooit die kwalificatie eraan verbinden, maar uiteindelijk heb ik ook gewoon een afspraak met gemeenten nodig. Voor iedere vorm van opvang is een afspraak met de gemeente nodig. Dat geldt ook voor de rijksvastgoedlocaties. Ook daarvoor zal ik uiteindelijk met een college afspraken moeten maken om daar die opvang te kunnen openen. Dat klopt; dat is wat erachter weg komt. Wat in Ter Apel zelf wel lukt, is dat we de aantallen echt niet meer zo hoog laten oplopen als in mei. Dat geeft wel wat meer rust wat betreft de beheersbaarheid op de locatie Ter Apel. Tegelijkertijd is het wel een houtje-touwtjeoplossing, met dagopvang in het Rode Kruis en nachtopvang door allerlei gemeentes. Ik ben ze er zeer erkentelijk voor dat ze dat al de hele zomer doen en op dit moment ook nog. Laat me dat langs deze weg ook nog eens uitspreken. Veel gemeenten helpen ons op dit moment. Tegelijkertijd blijven we op zoek naar een oplossing.

Als ik het door de oogharen bekijk, denk ik dat als de Spreidingswet … Al die gemeenten zijn volop bezig; dat zie ik ook. We hebben gisteren bijvoorbeeld nog bericht gehad over de gemeente Westland die nu een eerste stap zet. Alle gemeenten zijn volop bezig. Dat gaat uiteindelijk de oplossing zijn. In de tussenfase zullen er nog een tijdlang spoednoodopvanglocaties nodig zijn. Ik weet niet helemaal wie het zei, maar er was een vraag over de kosten. Het was meneer Struijs, hoor ik. Eén miljard eraf vind ik een lage schatting. Ik denk dat dat weleens het dubbele zou kunnen zijn of wel meer dan het dubbele. Dus wat voor politieke oriëntatie je ook hebt, mocht je om wat voor reden dan ook niet zo'n fan zijn van de Spreidingswet, dan zou je gewoon vanwege de belastingbetaler kunnen overwegen dat het misschien best een goed idee is. Daarmee zouden de belastinguitgaven in Nederland wat lager uitpakken. Denk aan veel te dure hotels, boten … Zal ik nog verdergaan, mevrouw Keijzer? Ik dacht, misschien is dit de reden dat u opstapt.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
O, nee hoor. Ik moet naar een andere afspraak. Maar het hielp niet.

Minister **Van den Brink**:
Jammer. Maar dat zou ook nog een goede reden kunnen zijn om met elkaar een oplossing te vinden voor dit opvangvraagstuk.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Dan stel ik mijn vervolgvraag wel eerder. Ik heb ook even gekeken. Ik twijfelde een beetje over de schatting, dus ik ben voor het eerst een beetje conservatief. Ik wil ook niet overenthousiast zijn, maar de doorberekeningen van onze specialisten geven zelfs 1,9 miljard plus. Dan hebben we het wel over geld waar ik heel veel mooie ouderenzorg voor kan leveren, om mijn politiek belang ook maar even aan te geven. De vraag die ik hieraan koppel is: wilt u die monitoring een keer inzichtelijk maken voor ons?

Minister **Van den Brink**:
Dat is een goeie. Ik zit even na te denken via welke route wij dat doen. Ja, in de begroting zit het sowieso, maar ik denk dat u iets meer …

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De heer **Struijs** (50PLUS):
Ik wil het iets specifieker maken. Ik zie in de begroting dingen terug, maar wat ik specifiek wil weten, is wat die tijdelijke opvang aan kosten geeft — u kunt een gemiddelde nemen van sommige locaties van rijksvastgoed — afgezet tegen wat het ons gaat besparen. Dat laatste getal — ik doe het even uit mijn duim; goedwillende ambtenaren hebben me dat toegespeeld — zou ik echt met deze Kamer willen delen, via de minister.

De **voorzitter**:
De goedwillende ambtenaren hebben nu hun oren dicht.

Minister **Van den Brink**:
Nee, dat is gewoon een nieuwe invulling van de oekaze-Kok, die niet meer bestaat, denk ik dan. Dat is hoe het tegenwoordig gaat. Laten we afspreken dat ik voor de begrotingsbehandeling een keer de exercitie ga doen die misschien al is gedaan en bij u ligt. Dat gaan wij doen, want ik denk dat dat ook voor het debat best weleens behulpzaam kan zijn. We weten dat spoednoodopvanglocaties een factor drie meer kosten dan de reguliere opvang. In die zin kun je de som vrij snel maken.

De **voorzitter**:
Voor de begrotingsbehandeling dus. Oké. De oekaze-Kok geldt niet meer?

Minister **Van den Brink**:
Nou, sorry, daar is iets in aangepast, maar …

De **voorzitter**:
Nou, als ik met een ambtenaar wil praten, dan is het nog net geen …

De heer **Struijs** (50PLUS):
We hebben een senator die Den Uyl nog heeft meegemaakt. Dat kunnen we dus nagaan.

De **voorzitter**:
De minister gaat verder.

Minister **Van den Brink**:
On a serious note: mevrouw Van der Plas vroeg hoe het draagvlak en de Spreidingswet bij elkaar gebracht en gehouden kunnen worden. Misschien is het toch goed om nog een keer toe te lichten wat ik zie in de gesprekken die nu worden gevoerd. Als een gemeente op trede twee of drie komt te staan, is dat enkel vanwege het feit dat er nog geen enkele opvang wordt geboden. Dat zegt dus niks over de inspanningen die gemeenten hebben gedaan. Kwalificaties over die gemeenten zijn dus eigenlijk nooit passend, omdat heel veel gemeenten al heel veel hebben geprobeerd, maar het niet is gelukt. Soms is het ook door politieke redenen, vanwege de raad of een coalitieakkoord, niet gelukt. Er komt daar dus echt een hele set aan argumenten op tafel.

Ik heb natuurlijk ook direct na mijn aantreden duidelijkheid willen bieden over wat mijn agenda was, namelijk de instroom beperken, fatsoenlijke opvang en terugkeer. We hebben het al heel veel over de instroom gehad, ook via wetgeving. Fatsoenlijke opvang

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

betekent gelijk duidelijkheid geven over die Spreidingswet. Tegelijkertijd kunnen gemeenten daarmee onderling heel veel afspraken maken en met ons overleggen. Dat doen ze op dit moment ook via die bestuurlijke gesprekken. Daar komen ook gesprekken op tafel over gevallen waarbij het niet gelukt is en over de vraag waarom het niet gelukt is. Wij kunnen dan ook weer helpen om dat met het COA los te trekken. Het interbestuurlijke toezicht wordt nu als iets heel spannends neergezet — wat gaat er allemaal gebeuren? — maar het mooie is dat er eigenlijk gewoon een gesprek plaatsvindt met die gemeenten. Die gemeenten leggen op tafel waar ze mee bezig zijn. Wij zeggen: dit is wel echt je wettelijke taak, dus hoe kunnen wij helpen? Het heeft in die zin ook echt een mooie functie, vind ik. Het gaat er uiteindelijk wel om dat die opvang dan ook gerealiseerd gaat worden, omdat dat is wat de wet van mij vraagt.

Dat draagvlak zal uiteindelijk op lokaal niveau moeten worden gerealiseerd. Ik had gisteren een huiskamergesprek in Twenterand, daarvoor in Hardenberg en daarvoor in Engelen. Er is overal discussie over opvang. Tegelijkertijd kan alles op tafel komen als je het gesprek aan een huiskamertafel voert en snapt iedereen aan het eind van de dag met welke dilemma's ik, als verantwoordelijke minister, een burgemeester en een wethouder in ons werk te maken hebben. Er wordt dan gewoon een fatsoenlijk gesprek gevoerd over de vraag hoe we dit met elkaar oplossen. Dat geldt voor de meerderheid van Nederland, ook op lokaal niveau. Dat geldt ook op al die plekken die soms in het nieuws komen, waardoor we soms zijn gaan denken dat er in al die gemeenten alleen maar mensen wonen die alleen maar willen rellen. Dat is gewoon niet het geval. We moeten die rellen wel heel erg veroordelen en dat doen we dus ook met z'n allen. Tegelijkertijd moeten we een podium geven aan de grote groep mensen die wel gewoon met elkaar in gesprek wil. Die groep moeten we een plek aan tafel geven. Die groep moet zich ook gelegitimeerd voelen om dat gesprek te kunnen voeren. Je kunt dan ook het gesprek voeren vanuit het standpunt dat je er gruwelijk tegen bent en het allemaal niet wil; dat kan ook. Ik denk dat dat de kracht is van wat we op dit moment met elkaar proberen te doen, namelijk het gesprek voeren en tegelijkertijd wel voldoen aan onze opdracht om voldoende opvangplekken te realiseren.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Die huiskamergesprekken zijn allemaal mooi. Die vinden dan ook plaats, begrijp ik, met burgemeesters of wethouders. Als dat niet zo is, mag de minister daar zo meteen even op reageren. Het gaat erom dat er in heel veel gemeenten gewoon hele grote zorgen zijn. In de eerste termijn van de Kamer werd net gezegd dat de focus niet meer op de werkelijke zorg ligt door de paar relschoppers die ertussen zitten. Althans, dat is hoe wij het zien. Die zorgen zijn er niet voor niks. Je ziet in gemeenten heel vaak dat er een enorme groep alleenstaande jonge mannen dicht bij een basisschool wordt geplaatst, of bij andere plekken waarvan mensen denken "ik maak me hier toch wel zorgen over." Het gaat er natuurlijk om dat dat draagvlak in een gemeente essentieel is om daar een goed besluit over te kunnen nemen. Ik snap dat dat aan de gemeenteraden is en dat wij daar geen besluit over kunnen nemen. Toch heb ik het idee dat dat soort zorgen en aanwijzingen door gemeenten opzij worden gezet en dat ze ervoor kiezen om ze toch maar ergens te plaatsen, omdat ze dan in ieder geval aan hun wettelijke taak voldoen. Laat ik vooropstellen dat wij tegen de Spreidingswet zijn en blijven, maar dit is de praktijk. Die bewoners worden daar wel mee opgescheept, vaak echt op hele onwenselijke plekken. Ik heb het dan met name over de opvang van die alleenstaande jonge mannen. Daar zit vaak de crux van de zorgen van heel veel bewoners. Dat is ook waarom ik aan de minister vroeg welke stappen hij in de uitvoering zet om daadwerkelijk

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

rekening te houden met het draagvlak. Dat is waarom ik vroeg hoeveel ruimte er is voor maatwerk wanneer een gemeente bijvoorbeeld geen geschikte locatie kan vinden. Dat is me nog niet helemaal duidelijk geworden uit het antwoord.

Minister **Van den Brink**:
Ik denk dat er nooit een gebrek aan locaties is. Het is altijd de vraag of de locatie passend te maken is, of de gemeente bereid is om op die locatie die ontwikkeling te doen en of dat op die plek dan ook in te passen is met wat er in die wijk of buurt al speelt en is afgesproken. Wat betreft de inpasbaarheid kan er altijd met het COA overlegd worden welke maatregelen bij kunnen dragen aan de sociale veiligheid, zoals straatcoaches of andere beveiligingsmaatregelen. Die kunnen soms bijdragen aan het gevoel van sociale veiligheid, dat voor zo'n locatie noodzakelijk kan zijn. Op die manier bieden wij dat dus allemaal aan. Tegelijkertijd kunnen zij … Als er echt geen enkele locatie in een gemeente mogelijk zou zijn, dan moet dat gesprek aan de provinciale regietafel gevoerd worden met omliggende gemeenten, waarbij er gezegd wordt: wij kunnen dit echt niet doen, maar wij zouden wel kunnen helpen met het opvangen van statushouders of Oekraïners. Er zijn dus ook andere afspraken mogelijk, maar dat wordt aan die provinciale regietafel besproken. Daar is alle ruimte voor. Op een gegeven moment volgt daar een conclusie uit, waarna er voor alle gemeenten in die regio een taak ligt. Ik was gisteren bij een provinciale regietafel waarbij ze dat heel netjes met elkaar hebben afgesproken en opgelost. Een aantal gemeenten hebben dan geen bijdrage kunnen leveren op asiel, maar doen dat wel als het gaat om Oekraïners. Dat was een heel professioneel en fatsoenlijk gesprek over wie wat doet. Dat doen ze daar in die provincie al jaren op die manier. Dat draait hartstikke goed. Ik heb hiermee ook de vraag van mevrouw Straatman beantwoord over hoe ik aankijk tegen de verschillen tussen de gemeenten.

Mevrouw Vondeling vroeg mij nog hoe het gaat met het interbestuurlijk toezicht. We kennen de route van het interbestuurlijk toezicht; die heb ik al vaker toegelicht. Dat betekent dat je als toezichthouder uiteindelijk een indeplaatsstelling zou kunnen doen in een gemeente om de noodzakelijke besluiten om te komen tot de benodigde asielopvang in die gemeente te kunnen nemen. De consequentie daarvan is dat de financiële kosten daarvan bij die gemeente komen te liggen. Dat hebben we in het verleden ook al eerder gezien. Dat is hierbij dus ook de route die zal worden doorlopen.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Volgens mij heb ik nog één interruptie, voorzitter. Houdt dat dan in dat de gemeente ook de kosten voor de asielopvang gaat dragen, vraag ik de minister. Zou dat dan betekenen dat die gemeente dan maar moet gaan kiezen of er iets voor de lokale bewoners geregeld moet worden of dat ze voor een azc moeten gaan betalen?

Minister **Van den Brink**:
Uiteindelijk vervult het COA natuurlijk de rol van de asielopvang. Dat blijft ook zo in die situatie. De kosten van het realiseren van wat je daar zou moeten doen, kan je ook aan de gemeente toeschrijven, aangezien je te maken hebt met die indeplaatsstelling. Tegelijkertijd moet je natuurlijk ook altijd de afweging maken van wat je daaraan toerekent. Die afweging zullen wij natuurlijk ook moeten maken. Ik ga er nog steeds van uit dat ik, door al die gesprekken die wij nu voeren, uiteindelijk met gemeenten tot oplossingen op lokaal niveau kom, zodat dit niet nodig hoeft te zijn.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Ten slotte had mevrouw Straatman nog een vraag over de logeerregeling en de kostendelersnorm. Dat is een terecht punt. Er loopt nu ook een pilot. Dit is een van die dingen die we tegenkomen in de pilot. We zien dat die twee dingen met elkaar botsen: mensen doen vrijwilligerswerk en tegelijkertijd wordt dat in de kostendelersnorm meegeteld. Deze knelpunten zijn ons bekend. We gaan in overleg met het ministerie van SZW om te kijken wat we kunnen doen om dat op te lossen.

Dan kom ik bij een heel aantal vragen over overlast. Ik denk dat twee zaken daarvan veel aandacht vragen. Ik wilde beginnen met de opmerkingen van de heer Van Dijk en de heer Ceder. Zij zetten op vrij indringende wijze uiteen wat er bij sommige asielopvanglocaties gebeurt, omdat mensen christen zijn, een ander geloof hebben of lhbti zijn. Laat ik benadrukken hoe belangrijk het is dat het vertrekpunt in Nederland is dat we een Nederlandse wet hebben, waarin mensen vrij zijn om te geloven en vrij zijn om te zijn wie ze zijn. Dat geldt niet alleen op straat. Dat geldt op iedere plek in Nederland, dus ook in de azc's. Tegelijkertijd weten we dat daar incidenten plaatsvinden. Daar moeten we dan ook tegen optreden en handhaven. De heer Struijs benoemde het snelrecht. Ik denk dat dat een goed idee is. Ik weet dat dat op sommige plekken ook wordt gedaan, maar ik zal opnieuw met het OM en de politie het gesprek voeren hoe we dat kunnen versnellen. Het is waar: we hebben een veroordeling nodig om daarin te kunnen optreden. Dat neemt niet weg dat die opvanglocaties een veilige plek moeten zijn. We weten natuurlijk dat het COA daar allerlei instrumenten voor heeft, en ook kan uitplaatsen om de-escalatie toe te passen, en toch blijven dit soort voorbeelden zich voordoen. Dus zullen we ook, naast dat er werkinstructies zijn voor bekeerlingen en werkinstructies voor lhbti, dat gesprek moeten voeren. Ook zal ik het gesprek daarover vervolgen met de organisaties die daarbij betrokken zijn, zowel vanuit de lhbti-community als vanuit de christelijke hoek zoals de Stichting Gave. Wat we ook met elkaar te doen hebben is nog nadrukkelijker normeren door aangifte te doen. Dat is echt een moeilijke kwestie, want veel slachtoffers vinden het gewoon moeilijk om aangifte te doen. Voor onszelf is dat misschien veel vanzelfsprekender, maar er komen mensen uit landen die bijna nog moeten leren dat een autoriteit zoals we die in Nederland hebben, gewoon te vertrouwen is als je aangifte doet. Daar hebben we echt iets in te doen. Daarover zal ik ook met het COA in overleg treden, want ik denk dat we daarin de grootste slag kunnen slaan. Als mensen gewoon bereid zijn om aangifte te doen, dan zou vervolging — want er zijn altijd getuigen bij, het is bijna nooit een een-op-eensituatie — natuurlijk ook veel meer effect kunnen hebben als het gaat om opsporing en daarna de veroordeling. Dus dat gesprek zal ik ook op die manier vervolgen. Ik heb u ook toegezegd dat wij in beeld brengen hoe we beter zicht kunnen krijgen op wat er in de strafrechtketen allemaal is gebeurd, ook als het gaat om — ik breng het even onder in deze categorie — religieus geweld. Daar komen we in oktober op terug bij uw Kamer. Dat heb ik al eerder toegezegd. Dat is dus een herhaling van een toezegging. Dat is wat ik op dit vlak als eerste zou willen zeggen.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
De minister wil opnieuw in gesprek. Toch vind ik dat net iets te mager. Er is een reeks incidenten, maar wanneer is het een patroon waar we ons niet bij mogen neerleggen? Er speelt heel veel. Aangifte doen is natuurlijk heel belangrijk. Het begint er vaak al mee dat het doen van een melding ingewikkeld is, omdat nogal wat COA-medewerkers ook een islamitische achtergrond hebben, waardoor er een hoge drempel is om te melden omdat je bang bent voor de consequenties. Ik trok net al de vergelijking met lhbti-personen. Op dat terrein is er een convenant gesloten met het COA. Moeten we niet een

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

vergelijkbaar convenant sluiten als het gaat om de veiligheid van christenen?

Minister **Van den Brink**:
Laat ik zeggen: ik ben er altijd toe bereid als dat kan helpen. Dan moet het wel een functie hebben. Ik weet dat er werkinstructies zijn. Ik ging ervan uit dat op basis van die werkinstructies voldoende duidelijkheid bestaat over wie wat te doen heeft. Ik denk dat het ook waar is dat COA-medewerkers in algemene zin, los van de achtergrond die ze hebben, ook soms te maken hebben met zorgen over wat het voor hen zou kunnen betekenen als ze aangifte zouden doen. Dat is dus een gesprek dat je in iedere organisatie die te maken heeft met incidenten en geweld, hebt te voeren om dat zo goed mogelijk te borgen. Ik ga dat gesprek dus aan, met een open houding: als dat met een convenant moet, dan doen we dat met een convenant, en als dat via de bestaande werkinstructie kan, vind ik het ook prima. Ik ben bereid om hierover het gesprek aan te gaan, want op beide terreinen willen we gewoon dat de Nederlandse waarden en normen ook op die manier vanaf dag één duidelijk zijn voor iedereen — en dat is dat je hier in vrijheid kan geloven en in vrijheid kan zijn wie je wil zijn.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Heel kort: wanneer zouden we die terugkoppeling ongeveer kunnen ontvangen?

Minister **Van den Brink**:
Dat is een goede vraag. Daarover zijn we in gesprek. Dus laat ik dat voor het eind van dit jaar aan u terugkoppelen.

Dan kom ik op de vragen die zijn gesteld door een aantal partijen over strafonderbreking, zoals die in Duitsland wordt toegepast bij criminele asielzoekers. Wij kennen in die zin ook een mogelijkheid om bij criminele vreemdelingen tijdens detentie aan terugkeer te werken en, wanneer aan de wettelijke voorwaarden is voldaan, de resterende straf ten behoeve van daadwerkelijk vertrek te onderbreken. Dat kan je dan onderbreken door rechtstreeks vanuit de cel door te rijden naar het vliegtuig en vanaf daar te vertrekken. Dat is wel gebonden aan beperkingen en wettelijke vereisten, omdat het slachtoffer er natuurlijk ook van uit mag gaan dat er recht wordt gedaan aan de straf die is opgelegd. Dus daar gelden duidelijke voorwaarden voor. Wat er in Duitsland is gedaan, is dat er in de keten al heel veel inzet op wordt gepleegd om juist die groep hier heel erg uit te lichten. Het is bij ons één van de onderdelen bij de Dienst Terugkeer en Vertrek en de strafrechtketen. Er zijn altijd ook wel weer AVG- en informatie-uitwisselingsissues, dus ik wilde eigenlijk aan alle partijen die hierom hebben gevraagd, toezeggen om daar eens goed in te duiken en die situatie in Duitsland eens van dichtbij te gaan bekijken, en dan met onze strafrechtketen en de Dienst Terugkeer en Vertrek te bepalen welke aanpak we daarvoor kunnen hanteren. Want er zijn natuurlijk wel een paar kruisbestuivingen te maken. Ook bij DJI zijn er nog wel wat tekorten, dus ook aan die kant zou het een bijdrage kunnen leveren als we vertrek sneller kunnen realiseren. Ik ga daar dus mee aan de slag en zal uw Kamer er ook voor de begrotingsbehandeling over rapporteren als we daar een uitkomst van hebben.

Tot slot in dit blok kom ik bij de situatie van de Syriër, die dinsdag al in het vragenuur aan de orde is geweest. Dit heeft terecht veel boosheid, frustratie en maatschappelijke onrust teweeggebracht. Iedereen heeft hier gelijk een vrij duidelijk gevoel bij, namelijk: waarom is die man nog in Nederland? Tegelijkertijd ga je vanuit de individuele casuïstiek dan altijd ook weer terug naar de vraag: hoe werkt dit en welke regels hebben we

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

hierover afgesproken? Er dient sprake te zijn van een onherroepelijke veroordeling wegens een ernstig misdrijf of een bijzonder ernstig misdrijf. Dat hangt af van de vergunning die je hebt. De reden hiervoor is: als de IND concludeert dat een persoon in aanmerking komt voor een asielvergunning, is daarmee vastgesteld dat deze persoon bescherming van de Nederlandse overheid nodig heeft, maar die kan pas kan worden ingetrokken als die straf onherroepelijk is opgelegd. Ik begrijp dat dat niet altijd het antwoord is dat je wilt horen als je van zo'n zaak hebt gelezen welke voorbeelden eraan ten grondslag liggen, maar de IND zou uiteindelijk wel vanuit zo'n situatie moeten werken. Waar we wel meer oog voor kunnen hebben, is dat in situaties waarin er nog geen veroordeling is maar er wel al iets strafrechtelijks speelt, de IND wacht met het nemen van een beslissing op die asielaanvraag, om daarmee het maximum van de wettelijke beslistermijn te gebruiken, in afwachting van een besluit over de strafrechtelijke procedure die tegen een persoon loopt. Want op basis daarvan wordt ook weer de nareis bepaald. Op die manier kunnen wij de ruimte benutten die er nu nog is, want ik snap heel goed dat we op een andere manier willen omgaan met mensen die zo vaak in beeld zijn gekomen of overlast veroorzaken, dan met mensen die echt zijn gevlucht voor oorlog en geweld en op onze gastvrijheid rekenen. Daar past ook het lik-op-stukbeleid bij dat de heer Struijs noemt. Daar heb je snelrecht voor nodig en op die manier kun je met een onherroepelijke veroordeling iemands verblijfsvergunning afnemen. Dat hebben we echt nodig; er is ook geen terughoudendheid om dat in te zetten. Dus wanneer dat kan, zetten we dat ook in.

De criminele asielzoekers en de statushouders die hier mogen verblijven zijn in beeld via de al vaak genoemde Top X-aanpak. Die wordt ieder kwartaal gepubliceerd. Daarbij maakt het niet uit of een persoon asielzoeker of statushouder is. Dat maakt het wel lastig om in die registratie ook aan u duidelijk te maken welk onderscheid daartussen zit. U kent wel de algemene cijfers over criminaliteit en ook de WODC-rapportage die daar ieder jaar over verschijnt.

Tot zover het blok overlast.

De heer **Russcher** (FVD):
Ik had ook nog een vraag gesteld over het voogdijschap van Nidos. Ik weet niet of de minister nog van plan is om die te beantwoorden.

Minister **Van den Brink**:
In z'n algemeenheid.

De heer **Russcher** (FVD):
In z'n algemeenheid, ja.

Minister **Van den Brink**:
Want ik ken niet precies de rol van Nidos in deze zaak. Wanneer een jongen te maken krijgt met de jeugdstrafrechtketen wordt een voogd van Nidos intensief betrokken, samen met alle betrokken partijen, COA, gemeenten, leerplicht, politie, Raad voor de Kinderbescherming en de jeugdreclassering. Samen kijken ze welke extra begeleiding dan wel maatregelen er getroffen kunnen worden om iemand weer op het goede pad te brengen, naast dat natuurlijk het jeugdstrafrecht ook gewoon kan worden toegepast. Op die manier is Nidos hier heel intensief bij betrokken, maar dat is in z'n algemeenheid en niet op het niveau van waar deze casus over ging.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De **voorzitter**:
Ik kijk even rond of nog iemand iets over deze casus wil vragen. Ik wil er zelf toch nog iets over zeggen, naar aanleiding van de beantwoording dinsdag bij het vragenuur en nu. In alle eerlijkheid denk ik dat de mensen thuis die dit horen, toch nog steeds niet snappen dat iemand met 114 politieregistraties niet uitgezet kan worden. Het is, in alle eerlijkheid, ook echt een voorbeeld van ... Pakt de regel zo uit dat je de mensen beschermt die je moet beschermen? Dus kennelijk beschermt ons recht zo iemand. Meneer Struijs weet er meer van dan ik, maar 114 politieregistraties kan ook betekenen dat je 114 keer in beeld bent geweest, maar nog geen voltooid feit hebt gepleegd. Ik vind dat we vanaf nu wat preciezer moeten zijn. Het kabinet zegt telkens tegen ons — dinsdag nog, iedereen was erbij: hoge eisen van het unierecht, u weet toch allemaal hoe het werkt? Ja, ik weet hoe het werkt. Het is gek als je moet uitleggen aan de mensen dat je iemand met 114 politieregistraties, wat kan duiden op een zeer gevaarlijke crimineel, niet kan uitzetten. Kan de minister iets preciezer zijn? Vindt hij echt dat deze man niet uitgezet had kunnen worden? Dat is dan de boodschap aan Nederland: 114 politieregistraties, maar het kan niet, sorry. Daar moeten we dan ook eerlijk over zijn. Dan gaan wij hopelijk de wet nog een keer aanpassen.

Minister **Van den Brink**:
Ik vind dat de IND gewoon moet toepassen wat kan. Dat betekent dat als er onherroepelijke veroordelingen zijn, dat kan worden toegepast op deze persoon en op alle andere personen die eenzelfde delictsomschrijving hebben gepleegd. Daarbij moeten we wel erkennen — dat benoemt u in die zin ook — dat we daar eerlijk over moeten zijn. Die eerlijkheid betracht ik door er gewoon heel duidelijk over te zijn dat er op de twee niveaus van een asielvergunning, vluchtelingenstatus dan wel subsidiair beschermde, twee niveaus van misdrijven gelden: zeer ernstige en ernstige. Dat zijn zaken die dan dus gekwalificeerd moeten worden in de rechtsgang die heeft plaatsgevonden en met een onherroepelijke veroordeling. Zodra dat zich aandient, moet en zal dat worden ingezet. Dan kan het dus wel zijn … Dat weet ik dus niet, want ik kan de individuele casus van deze man niet lichten. Dat is ook niet mijn rol hierin; dat hoort de IND te doen op het moment dat ze deze in beeld hebben.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Ik word nu toch getriggerd. Wat ik meekrijg, is dat je die politiemeldingen wel expliciet moet maken. Dat zegt de Vereniging voor Rechtspraak. Ik geef een voorbeeld. Ik praat niet over die casus, maar in algemene zin. Wat ik in algemene zin tegenkom, is dat een jongen met een Syrische achtergrond, die in het bestel zit, wordt aangehouden met 3 gram cocaïne. Dan is het of een gebruiker of een tussendealer. Hij krijgt een sepot, gezien de drukte bij het OM. Dat is dus gewoon een politiemelding, maar het blijft nog wel een misdrijf. Als je die opeenstapeling een uitvoerige beschrijving geeft, kan dat zeker een reden zijn tot uitzetting; dat zegt de rechter.

Ik had het toch al willen vragen, dus ik doe het nu. Het tweede dat ik tegenkom, is dat binnen de IND de politie bij de eerste intake — dan is er nog niks aan de hand — heel graag de internationale HAVANK-database wil gebruiken voor vingerafdrukken. Dat mag niet gelijk. Maar op het moment dat ze iemand hebben die een feit heeft gepleegd en ze gooien hem daar wel in, schrikken ze zich rot. Dan heeft hij in Rome lopen zakkenrollen, heeft hij daar gezeten en heeft hij drie keer een andere identiteit aangenomen. Ik zoek naar manieren, en ik hoop dat de minister mee wil kijken, om al heel snel in het kader

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

van identiteit en mogelijk gepleegde Europese misdrijven zicht te krijgen bij die intake. Daar zitten spelregels aan. Ik ben nog niet zover dat ik de spelregels helemaal doorgrond. Zou u kunnen helpen om die spelregels duidelijk te maken, zodat wij als wetgevende macht daar misschien ook iets meer in kunnen betekenen?

Minister **Van den Brink**:
Alle suggesties die u noemt, neem ik mee in het gesprek dat ik ga hebben met het OM, de politie en de keten. Ze zijn allemaal even begrijpelijk en waardevol. Als dat niet kan, om welke reden dan ook, meld ik u waarom het niet kan en dan hebben we hier het gesprek over welke regel, welke wet of welke internationale aanpassing noodzakelijk is. Daar ben ik graag toe bereid.

Dan heb ik nog een paar losstaande vragen. De eerste is die van de heer Van Dijk over de schijnerkenningen. Ik zal herhalen wat ik daar eerder van heb gezegd, namelijk dat we dat absoluut moeten aanpakken. We hebben natuurlijk die voorbeelden gezien. De aanpak van schijnerkenning is een prioriteit van dit kabinet; het ligt ook vast in ons coalitieakkoord. Tegelijkertijd laat een verkenning van het OM wel zien dat het efficiënter is om de bestaande strafrechtelijke instrumenten maximaal in te zetten. Het huidige Wetboek van Strafrecht bevat namelijk reeds strafbaarstellingen waarmee ook schijnerkenners strafrechtelijk vervolgd kunnen worden. Dat is ook al gebeurd in het verleden. U kunt denken aan strafbare feiten als mensensmokkel, medeplichtigheid of uitlokking. Door duidelijk te maken welke handelingen rond schijnerkenning verboden zijn en door overtredingen consequent aan te pakken, kunnen we eerder ingrijpen bij signalen van misbruik. Dat schrikt af en maakt die regels ook duidelijk. Op die manier zijn we nu ook in gesprek met gemeentes om daar veel meer bekendheid aan te geven en er zicht op te hebben.

De heer Ceder heeft nog een vraag gesteld over de specifieke groep kinderen zonder asielverleden, maar zonder rechtmatig verblijf in Nederland. Volgens mij heeft de Kamer daar ook een tijdje geleden een soort hoorzitting over gehouden met een aantal organisaties. Ik weet dus welke vraag de heer Ceder daarmee op tafel heeft gelegd. Hij heeft daar ook eerder een motie over ingediend. Ik hoop voor het einde van het jaar op die motie te reageren om te kijken welke mogelijkheden er zijn. Tegelijkertijd weten we ook hoe ingewikkeld het is, gelet op alle vreemdelingenrechtelijke beperkingen die erbij horen.

Dan kom ik al bijna helemaal tot het einde. De heer Ellian heeft een vraag gesteld over het schadefonds voor ondernemers; die had ik daarstraks al kunnen beantwoorden. Ik denk dat ik hetzelfde gesprek heb gehad als u, net voor de zomer. Toen was het nieuwe systeem net live gegaan, waarmee de snelheid van de afhandeling van schade richting hen echt verbeterd is. Tegelijkertijd heb ik met ze afgesproken dat ik twee keer per jaar vast in Ter Apel zal zijn, in het najaar en in het voorjaar, en op alle andere momenten dat het nodig is, om het gesprek met bestuurders en ondernemers te voeren en om dan ook aanpassingen te doen. We hebben nu dus eigenlijk continu gesprekken met elkaar over wat er nodig is om de werking van het schadefonds aan te passen. Maar op basis van de informatie die ik toen heb gekregen, denk ik dat dat voor nu loopt.

Ten slotte heeft de heer Bushoff nog de vraag gesteld over de Afghaanse evacués. Die zijn vijf jaar geleden in Nederland terechtgekomen. Die situatie is mij bekend. Ik heb daar ook al veel contact over gehad. Laat ik het zo zeggen: de datum van zo'n

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

verandering heeft enorme gevolgen; dat snap ik ook. Dat is namelijk die datum van 12 juni en de verandering die daarmee in het asielrecht is ontstaan. We hebben ons gerealiseerd dat dat een ingrijpend besluit is geweest voor al die mensen die hier tot die tijd al net wel of net niet voor langere tijd waren. Tegelijkertijd weet ik dat er ook andere routes bestaan. Vroeger hadden we de onbepaaldetijdvergunning. Ik vind het echt juist dat die is afgeschaft. Dat dat gelijk voor iedereen geldt, is denk ik ook gewoon de enige manier waarop je dat kan doen. De meest aangelegen route voor mensen die hier al lange tijd zijn en die ook heel actief zijn, wat vaak ook geldt voor die Afghaanse mensen die hier zijn komen wonen, is de Europese ingezetenevergunning, die je na vijf jaar kan aanvragen. Via die route heb je een onbepaaldetijdvergunning. Daar zijn voorwaarden aan verbonden, dat klopt, maar het is wel de meest aangelegen route die nu bestaat en die het meest in lijn ligt met de afspraken die we hebben gemaakt.

De heer **Bushoff** (PRO):
Ik begin met de vraag of de minister vindt dat er een onderscheid gemaakt dient te worden tussen mensen die door die datum van 12 juni net buiten de boot vallen voor een permanente verblijfsvergunning, en deze specifieke groep mensen, die we uit Afghanistan hebben laten komen omdat ze naast Nederlandse mensen stonden tegen de taliban en dus hun leven niet zeker waren. Vindt de minister dat daar een verschil in zit?

Minister **Van den Brink**:
Wij hebben juist de bijzondere verantwoordelijkheid genomen door die mensen hiernaartoe te halen, ze een onderdeel te laten zijn van onze Nederlandse samenleving en daar geen beperkingen aan te stellen. Dus maken zij vanaf nu onderdeel uit van onze Nederlandse samenleving. Er zijn natuurlijk verschillende wijzen waarop je daar invulling aan kan geven met verschillende vergunningen, tot aan het naturaliseren toe. Maar de geboden veiligheid, bescherming en mogelijkheid om hier een leven te kunnen opbouwen, blijven wij voortzetten. Ik vind dat wij daarmee recht doen aan wat deze groep verdient.

De **voorzitter**:
Meneer Bushoff, tot slot.

De heer **Bushoff** (PRO):
Ik denk dat we het daar dan niet over eens worden. Landen als bijvoorbeeld de VS en het VK hebben deze mensen als evacués behandeld. Nederland heeft die route niet gekozen, en daardoor zitten deze mensen nu in de situatie waar ze in zitten. Wij komen inderdaad met die datum van 12 juni en die nieuwe regels. De minister wees er net op dat je ook via de Europese route, de langdurig-ingezeteneroute, een permanente verblijfsvergunning kunt aanvragen. Dat klopt; na vijf jaar kan dat. Maar de minister weet ook dat de eisen die daaraan gesteld worden, hoog zijn. Zeker voor sommigen is het dan moeilijk om daarvoor in aanmerking te komen, bijvoorbeeld voor Afghaanse vrouwen die niet de mogelijkheid hebben gehad om onderwijs te genieten en die moeilijker aan de inburgeringsvereisten kunnen voldoen. Die worden nu dus eigenlijk ook de onzekerheid ingeduwd door deze wrange datum van 12 juni. Ik snap dat je niet voor elke groep een uitzondering kan maken, maar ik vind dat we juist voor deze groep, deze hele speciale groep, een bijzondere verantwoordelijkheid hebben om iets voor hen te regelen en hun iets meer zekerheid op een toekomst hier in Nederland te geven. Ik kan me niet voorstellen dat deze minister het dan alleen maar afdoet met die langdurig-

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

ingezeteneroute van de EU, die dus juist heel veel onzekerheid met zich meebrengt voor een deel van deze mensen, en zeker voor de vrouwen.

In het verlengde daarvan, want ik heb hierna geen interrupties meer: wanneer komt de Nederlandse vorm van die naturalisatie, die ook opgeschreven stond in het coalitieakkoord? Zou dat t.z.t. ook nog een uitkomst kunnen bieden?

Minister **Van den Brink**:
Zeker. Laat ik het zo zeggen: de mensen zijn hier en blijven hier. Dat vind ik de verantwoordelijkheid die wij hebben uitgesproken en waar we ook invulling aan geven. Daar kun je dan weer verschillende verblijfsvergunningen aan toekennen. Ja, wij hebben ervoor gekozen om de onbepaaldetijdvergunning af te schaffen, dus die is ook gewoon niet meer beschikbaar. Er zitten zeker verschillen in de EU-ingezetenenvergunning, dus dat erken ik. Daarnaast kom je dan uiteindelijk in de situatie dat je ze met de tijdelijke verblijfsvergunning, die ze nu hebben, uiteindelijk ook kan naturaliseren. Daar zijn ook voorwaardes aan verbonden. Die zijn we nu aan het invullen. De coalitieafspraak is dat je straks ook vanuit tijdelijke verblijfsvergunningen kan naturaliseren. Daar zit wel een taaleis aan vast. Die vind ik dan weer terecht. Dus als mensen hier het Nederlanderschap verkrijgen, dan mogen daar eisen aan gesteld worden. Die eisen mogen hoog zijn, want dan krijg je namelijk echt het recht om Nederlander te zijn. Ik vind ook dat taal daar een hele grote voorwaarde voor is. Daarom hebben wij in het regeerakkoord bepaald dat dat op een relatief hoog niveau moet zijn. Maar dan nog, ook als dat geen optie zou zijn, is er nog steeds gewoon een verblijfsrecht in Nederland. Daar wordt op geen enkele manier aan afgedaan.

De **voorzitter**:
Dan zijn we er. Ik ga even inventariseren of er onbeantwoorde vragen zijn. Ik denk het niet, want we zijn redelijk uitvoerig geweest met elkaar. Gelet op de tijd is een tweede termijn ingewikkeld, dus ik wil ook voorstellen om die nu niet te doen. Mevrouw Vondeling heeft nog een vraag, zegt ze. Dat moet dan … De voorzitters hebben een duidelijke instructie gekregen om niet meer uit te lopen, om allerlei redenen. Ik kijk dus even: wie heeft er dan behoefte aan een tweede termijn? Ik vind dat de minister ook moet kunnen antwoorden. Meneer Van Asten wil iets, meneer … Oké, heel veel mensen steken hun hand op. Ik begin even met mevrouw Van der Plas, want die wil een tweeminutendebat aanvragen.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ja, voorzitter, ik wil graag een tweeminutendebat aanvragen. Ik wil de minister en zijn staf die hier aanwezig is, maar ook in de zalen in dit gebouw, weet ik, die hard gewerkt hebben om antwoorden te geven, daarvoor bedanken. Daar houd ik het even bij voor deze tweede termijn, in verband met de tijd.

De **voorzitter**:
Het is goed als ik even opmerk dat er nog een oud tweeminutendebat staat. Dan is het aan de Griffie plenair om daar in alle wijsheid iets van te maken. Mevrouw Vondeling.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Voorzitter. De minister houdt hier een hoezee-verhaal over de Spreidingswet en de gesprekken met gemeenten over het realiseren van asielopvang, maar de werkelijkheid is dat veel gemeenten geen of niet meer asielzoekers willen en de minister dit niet

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

respecteert, maar deze gemeenten dreigt te dwingen. Nu geeft de minister ook toe dat als gemeenten blijven weigeren, zij op zullen draaien voor de uitvoeringskosten. Dit is gewoon bestuurlijke chantage. Is de minister het daarmee eens? Kan de minister duidelijk en precies aangeven welke kosten op het bordje van gemeenten komen te liggen?

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Meneer Van Dijk.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Dank, voorzitter. Dank voor de beantwoording van de minister. Dank ook voor de stappen die hij wil zetten als het gaat over de precaire situatie van christenen in azc's. We zien die vervolgstappen graag tegemoet.

Voor het overige: er zijn heel veel ongerijmdheden gepasseerd met betrekking tot het asielbeleid. Ik ga ze niet allemaal opnoemen. Denk alleen maar aan rechters die een uitgebalanceerd migratiepakket torpederen, of aan eindeloze criminele activiteiten zonder uitgezet te worden. Het moet anders, het moet beter en het moet snel ook, want ik ben ontzettend bang dat we op zo'n manier de loper uitleggen voor AfD-achtige bewegingen. Dat betekent misère.

Mijn laatste concrete vraag: kan de minister nog aangeven wanneer het kabinet wil komen met een wetsvoorstel om schijnerkenningen echt te voorkomen?

Dank u.

De **voorzitter**:
Mevrouw Straatman.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Dank, voorzitter. Ook namens mij dank aan de minister. Het is ook goed om te horen dat er in hoger beroep wordt gegaan tegen de rechtbankuitspraak; dat wachten we af.

Ik stelde zojuist de vraag: is er de mogelijkheid om een overzicht te krijgen van die Europese rechtspraak? De minister zei: alles is wel ingewikkeld. Dat begrijp ik ook goed. Zou het dan mogelijk zijn om, als uit die inventarisatie blijkt dat uit EU-lidstaat X, Y, Z echt een significant andere interpretatie van het EVRM volgt, een subset van die uitspraken te delen? Dan versmallen we het, denk ik.

Kort wat betreft opvang. Het is goed dat de minister zegt: gemeenten die in trede 3 zitten, zijn zeker niet allemaal weigergemeenten. Die nuance is, denk ik, zeker op zijn plaats.

Tot slot over de logeerregeling. Veel dank dat de minister daarnaar wil kijken. Kan hij misschien ook toezeggen om per brief daarover te informeren voor de begroting of wanneer het meest geëigende moment daarvoor is?

De **voorzitter**:

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Meneer Russcher niet. Meneer Bushoff.

De heer **Bushoff** (PRO):
Heel kort, voorzitter. Dank voor de beantwoording. Ik ben benieuwd wanneer we dan die Nederlandse wijze van naturalisatie en de uitwerking daarvan, waar de minister al over sprak, kunnen verwachten. Op het punt dat daar hoge taaleisen bij gesteld gaan worden, kan ik me ergens iets voorstellen. Op zich ben ik er ook niet op tegen dat je taaleisen stelt aan het Nederlanderschap, alleen vind ik dat je in sommige gevallen, zoals de Afghaanse vrouwen die misschien omdat ze daar geen onderwijs mochten genieten, analfabeet zijn, toch wel een heel moeilijke situatie hebt. Dat is zeker zo in het geval dat wij ze hierheen hebben gehaald omdat ze naast ons stonden met gevaar voor eigen leven. In zo'n specifieke situatie, waar het hier echt over gaat, vind ik dus dat deze mensen nu wel onrecht wordt aangedaan, omdat ze eigenlijk over één kam met alle andere situaties van voor de inwerkingtreding van het EU-Migratiepact worden geschoren.

De **voorzitter**:
Meneer Van Asten.

De heer **Van Asten** (D66):
Dank, voorzitter. Dank voor de beantwoording. Over de manier waarop asielzoekers die voor 12 juni hier binnen zijn gekomen, worden geïnformeerd, ben ik nog niet te spreken, dus ik bedenk nog een motie daarover.

Ten tweede. Ik noemde in een debat met mevrouw Van der Plas dat er partijtheater werd gemaakt. Ik had daar volledig gelijk in, overigens, want op social media zijn door de BBB volledige filmpjes neergezet waarin wordt gezegd dat wij niets aan de persoon in kwestie zouden willen doen waarover wij het hadden. Nota bene afgelopen dinsdag en in dit debat heb ik gezegd dat ik erg benieuwd ben wat de mogelijkheden zijn om die aanvraag niet in behandeling te nemen. Dat stukje heeft uiteraard het socialmediakanaal van BBB niet bereikt. Ik vind dat zéér oncollegiaal.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Volgens mij is een tweede termijn bedoeld om nog iets aan de minister te vragen, maar ik voel mij wel aangesproken natuurlijk. Ik heb gereageerd in het debat op wat de heer Van Asten hier in dit debat heeft gezegd. Hier in het debat werd gezegd dat er gekeken moest worden of hij jeugdhulp kon krijgen of in die zin geholpen kon worden. Daar heb ik het over gehad. Daar laat ik het bij.

De **voorzitter**:
Zullen we het …

De heer **Van Asten** (D66):
Ja, een klein stukje. Ik zei al: mevrouw Van der Plas luisterde niet. Dat blijkt maar weer, want ik heb dat helemaal niet op die manier gezegd. Ik heb nota bene ook nog in dit debat gezegd dat ik graag wil dat wordt onderzocht hoe deze persoon is uit te zetten. Dus kijkt u dat nog even terug en kijkt u dan niet alleen maar naar de social media van uw eigen partij, maar gewoon naar de registratie van deze vergadering. Dan ziet u dat u fout zat.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De **voorzitter**:
Oké. Via de voorzitter, want ik ga het niet terugkijken. Zullen we het … Mevrouw Van der Plas heeft net gereageerd. Ik ben altijd van hoor en wederhoor, maar is het goed zo? Nee? Dan echt heel kort, tot slot.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ja, wat mij betreft is het prima zo.

De **voorzitter**:
Helder. Dan gaan we naar meneer Struijs.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Dank. Dank dat de minister, zijn staf en alles wat mee zit te kijken iets proactiever worden om de mensen uit het systeem te halen die er echt niet in thuishoren, en dat we daar de schouders onder gaan zetten, want er zijn mogelijkheden.

Ik zie zeer uit naar mijn nattevingerraming van 1,9 miljard, en of ik een beetje in de buurt zit. Ik ga hier geen weddenschap afsluiten, maar jongens, we hebben het wel over fors geld dat we voor andere dingen kunnen gebruiken, in plaats van voor de vaste locaties.

Ik eindig met een morele oproep namens het Korps Commandotroepen uit Afghanistan. Dit is niet alleen een wetgevend overleg, maar er zijn mensen, afkomstig uit Afghanistan, die hun leven op het spel hebben gezet, samen met onze militairen. Kijk er ook moreel naar.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Meneer Boomsma.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dank. Dank aan de minister. De asielopvang moet naar buiten de EU. De minister zegt: daar zijn we wel naar aan het kijken, maar het is juridisch complex. De kern is natuurlijk wel: het mag. Dit mag gewoon. Je moet er alleen voor zorgen dat ze veilig zijn in die derde landen, en daar moet je dus goede afspraken mee maken. Ik wil in ieder geval vragen dat hij hier volop mee verdergaat, dat het zijn volle aandacht heeft, dat hij niet verslapt en dat we dit ook in Europa proberen verder te brengen.

Het uitlezen van de gegevensdragers is ook juridisch complex, blijkt maar weer. Dat komt dan nog naar ons toe, maar ik ben toch nog wel benieuwd hoe het zit met de uitvoering van onze motie om er in aanloop naar de nieuwe wet alvast mee door te gaan.

Over juridische moerassen gesproken die steeds dieper worden. Er zijn op 1 juli drie uitspraken geweest over het kinderpardon, waarin werd gezegd: je moet alsnog vergunningen verlenen. Toen liet de afdeling het idee eigenlijk los dat banden die zonder verblijfsrecht zijn opgebouwd, niet doorslaggevend kunnen zijn. Dat klinkt dus als iets dat enorme consequenties kan hebben. Ik ben toch benieuwd wat daar nu de gevolgen daarvan zijn, of daartegen nog in beroep gegaan wordt en hoe dat zit. Misschien kan het kabinet ons daar ook nader over informeren.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De **voorzitter**:
Oké. Zal ik zelf ook snel nog iets zeggen?

Uiteraard dank voor de beantwoording. Volgens mij zijn er veel onderwerpen gewisseld. Wat ik, overkoepelend, de minister zou willen meegeven, is het volgende. Hij heeft een rustige, heel prudente houding. Alleen zou ik op dit thema soms een wat duidelijkere stellingname verwachten, bijvoorbeeld als het gaat om de christenen in de azc's of in de COA-locaties. De heer Struijs verwoordde het vrij beeldend, maar dat is de realiteit. Dan verwacht ik ook een beetje dat er wordt gezegd: als er islamitische migranten hier zijn die vinden dat afvalligen of christenen dood moeten, dan heb je niks te zoeken in Nederland. Ik reken een beetje op die taal.

Ceuta. Het is gewoon in het nieuws vandaag. Er ligt een rapport van de inlichtingendienst. Dan verwacht ik een beetje dat de minister zegt, of desnoods op het niveau van de mp: wij willen helder hebben wat daarachter zit. Ik snap wat instrumentalisatie is, maar dat is hier waarschijnlijk aan de orde.

Als het gaat om overlast in Ter Apel reken ik erop dat de minister wat meer zegt: ja, we gaan orde op zaken stellen.

Dat was het van mij. Uiteraard ook dank aan de staf die weer hard gewerkt heeft vandaag, volgens mij.

De minister.

Minister **Van den Brink**:
Dank u wel. Laat ik het eens gewoon in omgekeerde volgorde doen; dat is altijd gewoon best wel goed.

Dank voor de aanmoediging. Laten we zeggen: er zijn gewoon klank- en kleurverschillen. Ik ben nog een jonge politicus, dus eens kijken waar ik eindig over een paar jaar. Maar dit debat kan vaak wel wat nuance gebruiken. Misschien is dat mijn rol, maar laat ik zeggen: het is niet dat ik niet gemotiveerd ben om onrecht te bestrijden, of zaken die gewoon krom zijn, krom wil laten. Daar kunt u dus van op aan.

De vraag van de heer Boomsma. Gisteren heb ik volgens mij Kamervragen beantwoord over het kinderpardon en een brief gestuurd waarin we uiteengezet hebben dat wij kennis hebben genomen van deze uitspraken en dat die in de individuele situatie ook zijn toegepast. Dat is de situatie voor nu rondom die uitspraken. Er volgen mogelijk nog meer uitspraken in vergelijkbare zaken, want er lopen meerdere juridische procedures. Maar er is geen beleidswijziging voorzien op dit moment.

Over de gegevensdragers komen wij uw kant op, heb ik toegezegd, dus dat zullen wij doen.

De heer Struijs heeft, denk ik, goed gehoord dat ik gemotiveerd ben om op die overlastkant te kijken waar we echt dingen kunnen verbeteren, omdat dat toch enorm belangrijk is in het draagvlak. Daar gaan we dus mee aan de slag.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De heer Bushoff vroeg naar de naturalisatie. Dat is gewoon een wetstraject. Ik moet het even dubbelchecken. In de brief die voor de begroting komt, waarin allemaal dingen nog even in de tijd gezet worden, zal ik ook memoreren hoe dat gaat lopen. In principe is dat traject intern in ieder geval gestart. Dan komt het op een gegeven moment in consultatie en loopt het door.

In diezelfde brief voor de begroting zal ik de stand van zaken van de logeerregeling uit de doeken doen.

Uw scopebeperking op de inventarisatie van buitenlandse rechters neem ik van harte aan. Ik denk dat daar bij meerdere partijen behoefte aan bestaat, dus we gaan kijken of we ergens nog een paar rechtenstudenten kunnen vinden die daar inzicht in kunnen bieden! Nee, dat doen we allemaal zelf; dat zullen we zelf doen.

De opmerking van de SGP rondom de actie die we hebben te doen rondom christenen en andere minderheden in de asielopvang heb ik gehoord.

Mevrouw Vondeling had het over de Spreidingswet. Hoe de exacte toebedeling eruit komt te zien, kan ik gewoon nu nog niet aangeven. De principes heb ik uiteengezet, maar de Spreidingswet en de toepassing van de Spreidingswet via het interbestuurlijk toezicht is helemaal nieuw. Laat ik daar nog niet op vooruitlopen, want wij hopen natuurlijk allebei dat het helemaal niet nodig hoeft te zijn, omdat gemeenten gezamenlijk gewoon komen tot voldoende opvangplekken.

Daarnaast meld ik me bij ieder tweeminutendebat dat op mijn pad komt.

Ik had nog één zaak gemist van de heer Van Dijk over de schijnerkenningen. Het huidige Wetboek van Strafrecht geeft echt al de ruimte die nodig is, maar we hebben wel een paar acties aangekondigd die we gaan doen. Die breng ik in oktober ook naar uw Kamer toe. Die gaan over welke verbeteringen wij zien in het aanpakken van schijnerkenningen. Oktober wordt dus een mooie maand.

De **voorzitter**:
De griffier tikte dat laatste er nog net bij. Ik ga snel de toezeggingen doornemen.

- De minister geeft in de geannoteerde agenda voor de aanstaande JBZ-Raad op 1 oktober een update over de situatie in Ceuta.
- De minister stuurt voor de begrotingsbehandeling een brief naar de Kamer en gaat daarbij in op de voortgang van het creëren van een wettelijke grondslag voor het doorzoeken dan wel uitlezen van de gegevensdragers, een uiteenzetting over de kosten van de tijdelijke opvang, en de weddenschap al dan niet met de heer Struijs, de speciale taskforce in Duitsland die criminele vreemdelingen en statushouders uitzet en welke mogelijkheden Nederland hiervoor heeft, het wetstraject Nederlandse wijze naturalisatie, de logeerregeling en de schijnerkenningen.

Wordt dit allemaal één brief? Gaan we dat doen?

Minister **Van den Brink**:

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Dat vind ik ook altijd een leuk idee, maar naast mij, bij mijn ondersteuning, gaat men daarover in discussie, dus dat zullen waarschijnlijk een paar brieven worden.

De **voorzitter**:
Oké.

- De minister stuurt voor de begrotingsbehandeling een brief naar de Kamer over de uitvoering van het EU-Migratiepact en gaat daarbij in op de pilot bewaring van de vreemdelingen met een Eurodac-hit.

Oké. Dan hebben we de administratie doorlopen. Collega Van der Plas heeft een tweeminutendebat aangevraagd, maar ik zeg erbij: een ander tweeminutendebat zal eerder gepland worden. Dat is hoe het leven werkt.

Ik dank de minister en zijn ondersteuning voor de aanwezigheid, de Kamerleden, alle aanwezigen in de zaal en de mensen die dit anderszins hebben gevolgd, en uiteraard onze eigen ondersteuning.

Ik sluit de vergadering.

Sluiting 14.08 uur.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl